

သစ်တောကြွေးမှု

၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ မေလ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးနေ့

International Day For Biological Diversity

(မေလ ၂၂၊ ၂၀၂၄ ခုနှစ်)

ပျက်နှာပုံ:	
✧ ပန်းလောင်၊ Orange-breasted Green-pigeon	မျက်နှာပုံ
ခေါင်းကြီး:	
✧ ဇီဝမျိုးစုံတည်တံ့ဖို့ ပူးပေါင်းကာကွယ်ထိန်းသိမ်းစို့	၁
သတင်းပျားကဏ္ဍ	
✧ သစ်တောသတင်းများ၊ တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တော ထွက်ပစ္စည်းများဖမ်းဆီးရမိခြင်းသတင်းများ	၂-၅
သစ်တောလုပ်ငန်းကဏ္ဍ	
✧ အံ့ကာလေ တပွဲဖွဲ့ - အုန်းလွင်လေး	၂၃-၂၅
အခြားသောသိပ္ပံပညာရှင်ဆက်စပ်ကဏ္ဍ	
✧ သစ်တောမင်းကြီးချုပ်များနှင့် သစ်တောညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ - ဝင်းချစ်(အမျိုးသားစာပေအုရ)	၆-၈
✧ တာဝန်ကိုယ်စီရှိကြသည် - ဒေါက်တာ သောင်းနိုင်ဦး	၁၁-၁၄
✧ နှစ်ရှည်စားပင် စိုက်စေချင် - စွမ်းရည်(စိုက်ပျိုးရေး)	၂၆
✧ ဒန်သလွန်ပင်တွင်ပါဝင်သော - လွင်လွင်အောင်၊ ဦးစီးအရာရှိ	၃၆-၃၇
✧ တောင်စဉ်ဝန်းရံအလှဆင်၊ ကရင်ပြည်က မြစ်သံလွင် - ဘားအံမြို့နယ်၊ သစ်တောဦးစီးဌာန	၄၀-၄၁
✧ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအကြောင်းသိကောင်းစရာ - CF Unit	၄၂-၄၅
✧ ဒိုးတူ ဘောင်ဘက် - မောင်ချမ်းမြေ (သစ်တော)	၄၆-၄၇
ဘဝတစ်ကဏ္ဍ	
✧ ရေဆင်းမြေမှာ လေးနှစ်ကြာ (၄) - အောင်ခင်(သစ်တော)	၁၅-၁၈
✧ သစ်တောစိုက်ခင်းသမားတစ်ယောက်ရဲ့ဘဝ အစိတ်အပိုင်းများ(၈) - အောင်ကျော်စိုး (၈၃)	၃၀-၃၂၊ ၃၅
✧ အတိတ်ကို အတိတ်သို့လွှမ်းမူ၍ ထိုင်းနယ်စပ်မှ ဇာတ်လမ်းများ - သန်းဦး (ပုသိမ်)	၃၃-၃၅

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကဏ္ဍ	
✧ မြန်မာ့သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများနှင့် မျိုးစုံမျိုးကွဲများကာကွယ်ရေး - ဦးစိန်သက်	၉-၁၀၊ ၁၈
✧ ပုလောမြို့နယ်မှ မလိဂှက်သိုက်ကျွန်းများ - သိုက်ဝင်းထွန်း	၁၉-၂၂
✧ သစ်ပင်ပန်းမန် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တည်ငြိမ်ရေး... - နေမော်	၃၈-၃၉
ကဗျာ / ကဏ္ဍာန်ကဏ္ဍ	
✧ Life of Old Leaves- AungKhin(forest)	၂၉
✧ ကာတွန်း - အော်ပီကျယ်	၄၉
အင်္ဂလိပ်ကဏ္ဍ	
✧ An Old Forest Looks Back.(24)- U Sein Thet	၂၇-၂၉
နောက်ကျောပုံး	
✧ မြန်မာ့ရွှေသမင် - ဦးဟုတ်လင်း	၄၈-၄၉

စာတည်းမှူးချုပ်နှင့် ထုတ်ဝေသူ

ဦးစိုးမြင့်သိန်း
 ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ တိုးချဲ့ပညာပေးရေးဌာန
 ရုံးအမှတ်(၃၉)၊ သစ်တောဦးစီးဌာန၊
 သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
 နေပြည်တော်
 ထုတ်ဝေခွင့်အမှတ် - (မြ-၀၀၄၀၀)

စာတည်း

ဦးအောင်ကြီး၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး

စာတည်းအဖွဲ့ဝင်များ

ဦးခိုင်ညွန့်၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး
 ဦးမင်းလင်းနိုင်၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး
 ဒေါ်မေဇင်မြင့်၊ ဦးစီးအရာရှိ (English Editor)
 ဦးချမ်းမြေ့အောင်(၁)၊ ဦးစီးအရာရှိ

ပုံနှိပ်သူ

ဦးရဲလွင်ဌေး(မြ-၀၁၁၅၅)
 ပေါ်ဖြူလမ်းမိသားစုပုံနှိပ်တိုက်
 (၀-၁၈၃)၊ ပွဲရုံတန်း၊ မြို့မဈေး၊ ဓမ္မူသီရိမြို့နယ်၊
 နေပြည်တော်

ဆက်သွယ်ရန် - ၀၆၇-၃၄၀၅၃၃၄
 fdextension39@gmail.com

ဇီဝမျိုးစုံတည်တံ့စေဖို့ ပူးပေါင်းကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း

သစ်တောများသည် လူသားများအပါအဝင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် အလွန်အန္တိမကျသော အရာများဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ အရေးပါသောသစ်တောများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် နှစ်စဉ်ပျက်စီး ပြုန်းတီးလျက်ရှိရာ သစ်တောများကို မှီခိုလျက်ရှိသည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည်လည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများပြားလာပါသည်။ ထို့ကြောင့်ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးမှ သစ်တောများထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးအတွက် ဥပဒေများ၊ စီမံချက်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်၍ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လာသည်ကိုလည်းတွေ့ရှိလာရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝသယံဇာတများ ပေါကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည့်အပြင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများစွာ ကြွယ်ဝသည့်ဒေသကြီးများအနက် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ၏ ဘူမိအသွင်အပြင်အရ ဟိမဝန္တာတောင်တန်း အရှေ့ပိုင်းဂေဟစနစ်မှစ၍ အဏ္ဏဝါဂေဟစနစ်အထိ တစ်ဆက်တည်း တည်ရှိသည့် နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ပြီး ထူးခြားချက်အနေဖြင့် အရှေ့တောင်အာရှဒေသ၌ ငှက်မျိုး အစုံလင်ဆုံးတွေ့ရှိရသည့် နိုင်ငံလည်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အာရှဒေသ၏ အဓိက ဇီဝဓနကြီးများကြားတွင် တည်ရှိနေပြီး နိုင်ငံ၏ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော မြေမျက်နှာသွင်ပြင်၊ အနိမ့်အမြင့်ကွာခြားမှုနှင့် ဂေဟစနစ်စုံလင်မှုများသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝအပင်၊ တိရစ္ဆာန်များ ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် အထူးအရေးပါသည့် အချက်များဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တောများကို ရှေးမြန်မာဘုရင်ခေတ်မှစ၍ ယနေ့အချိန်ထိ ခေတ်ကာလအခြေအနေပေါ်မူတည်၍ အသွင်သဏ္ဍာန်ပုံစံအမျိုးမျိုး ဖြင့်စီမံအုပ်ချုပ်လျက်ရှိရာ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် သစ်တောဦးစီးဌာနအနေဖြင့် သစ်တောဥပဒေနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝနယ်မြေများကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေများအပါအဝင် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများကို ခေတ်ကာလနှင့်အညီ ပြန်လည်သုံးသပ်ရေးဆွဲပြီး စီမံအုပ်ချုပ်လျက်ရှိပါသည်။ အမျိုးသားသစ်တောကဏ္ဍ ပင်မနှစ်(၃၀) စီမံကိန်း ၂၀၀၁-၂၀၀၂ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၃၀-၂၀၃၁ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ လျာထားချက်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ပဲရစ်မြို့၌ကျင်းပသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုထိပ်သီးအစည်းအဝေး ကတိက ဝတ်အဖြစ် နိုင်ငံဧရိယာ၏ (၃၀%) ကို သစ်တောမြေများအဖြစ် ဖွဲ့စည်းရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြိုးပိုင်း/ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောအား နိုင်ငံဧရိယာ၏ (၃၀%)နှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအား နိုင်ငံဧရိယာ၏ (၁၀%)အထိ တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းနိုင်ရေး အလေးပေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ထို့အပြင် မြန်မာ့ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို အများပြည်သူများ အလွယ်တကူသိမြင်ပြီး တန်ဖိုးထားထိန်းသိမ်းလာတက်စေရန်ရည်ရွယ်၍ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် နေပြည်တော်တို့တွင် တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်၊ ဆာဗာဗီဥယျာဉ်တို့ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသလို ရေဝပ်ဒေသများ၊ အဏ္ဏဝါအမျိုးသားဥယျာဉ်များ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တောများစသည်တို့ကို နယ်မြေဒေသနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အလိုက်ဖွဲ့စည်း၍ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာ့သစ်တောမူဝါဒ၏ ပဓာနကျသော အချက်(၆) ချက်တွင် ရေ၊ မြေ၊ တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်၊ ဇီဝမျိုးစုံနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို

ကာကွယ်ရ မည်ဟုပါရှိသည်နှင့်အညီ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်များ မပျက်စီး မပြုန်းတီးစေရေး ထိန်းသိမ်းကာကွယ်လျက် ရှိသကဲ့သို့ နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများမှလည်း မိမိတို့၏ အသိစိတ်ဓာတ်များဖြင့် ကူညီစောင့်ရှောက်ပေးရန် လည်းလို အပ်လှပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဇီဝမျိုးစုံတည်တံ့ဖို့ ပူးပေါင်းကာကွယ်ထိန်းသိမ်းစို့ ဆိုသည့် ဆောင်ပုဒ်ကဲ့သို့ သစ်တောဝန်ထမ်းများမှ ဒေသခံပြည်သူများကို အသိပညာပေးလက်တွဲခေါ်ယူရင်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသားစဉ် မြေးဆက်ရေရှည် တည်တံ့စေရေးအတွက် ပူးပေါင်း၊ ကာကွယ်၊ ထိန်းသိမ်းသွားကြရန် တိုက်တွန်းရေးသားလိုက်ရပါသည်။

သစ်တောမူဝါဒ (၆)ချက်

(၁) ကာကွယ်ခြင်း
ရေ၊ မြေ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်၊ ဇီဝမျိုးစုံနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ရမည်။

(၂) ထာဝစဉ်တည်တံ့စေခြင်း
လက်ရှိပြည်သူလူထုနှင့် နောင်လာနောက်သားများပါ သစ်တောများမှရရှိနိုင်သည့် တိုက်ရိုက်နှင့်သွယ်ဝိုက်သော အကျိုးများကို စဉ်ဆက်မပြတ် ခံစားနိုင်စေရန် သစ်တောသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ထာဝစဉ် တည်တံ့နေစေရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းရမည်။

(၃) အခြေခံစားဝတ်နေရေးလိုအပ်ချက်များ ပြည့်ဆည်းပေးခြင်း
ပြည်သူလူထု၏ လောင်းစား၊ နေအိမ်အဆောက်အအုံ၊ အစားအစာနှင့် အပန်းဖြေရေးနေမှုအစရှိသည့် အခြေခံစားဝတ်နေရေး လိုအပ်ချက်များကို ပြည့်ဆည်းပေးရမည်။

(၄) စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်မြှင့်တင်ရေးစေခြင်း
သစ်တောသယံဇာတများမှ ရရှိနိုင်သည့် စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်တို့အား လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာတို့ကို ဖထိဝိုက်စေဘဲ အပြည့်အဝအသုံးချနိုင်ရန် စီမံရမည်။

(၅) ပြည်သူတို့က ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစေခြင်း
သစ်တောများပြုစုထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောသယံဇာတများအသုံးချရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတို့တွင် ပြည်သူတို့က ပူးပေါင်းပါဝင်လာကြစေရန် ဆောင်ရွက်သွားရမည်။

(၆) ပြည်သူအတွင်း နီးကြားထဲကြားသည့် အသိရှင်သန်နေစေခြင်း
နိုင်ငံတော်၏ လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဖော်ဆောင်ရာတွင် သစ်တောများ၏ အဓိကအခန်းမှ ပါဝင်နေကြောင်းကို ပြည်သူတို့အတွင်း နီးကြားသည့် အသိ ရှင်သန်နေစေရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သွားရမည်။

သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း မြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း
အောင်မြင်စွာပြီးမြောက်ခြင်း
အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း မြှင့်တင်ရေး စီမံကိန်းအောင်မြင်စွာပြီးမြောက်ခြင်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားကို (၂၈-၃-၂၀၂၄)ရက်နေ့၊ နံနက်ပိုင်း တွင် သစ်တောဦးစီးဌာနရုံးချုပ်၊ အင်ကြင်းခန်းမ၌ ကျင်းပ ရာ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်ရီ၊ အမြဲ တမ်းအတွင်းဝန်နှင့် ဌာနအကြီးအကဲများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ဆိုင်ရာ တရုတ်သံရုံးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ စီမံကိန်း ဧရိယာမှ ဒေသခံများ၊ ဆက်စပ်ဌာနများမှ တာဝန်ရှိသူများ တက်ရောက်ကြသည်။

ဦးစွာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက ယခုစီမံကိန်းအား မဲခေါင်-လန်ချန်း အထူးရန်ပုံငွေဖြင့် စီမံကိန်းကာလ ၂ နှစ် ၆ လသတ်မှတ်၍ နေပြည်တော်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသ ကြီးနှင့် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ အကဲ ဖြတ်သုံးသပ်ရန်၊ သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းဆိုင် ရာနည်းပညာပိုင်းနှင့်၊ ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းမြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များအား သုံး သပ်ရန် ယခုအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပရခြင်းဖြစ် ကြောင်း၊ သစ်တောဦးစီးဌာနအနေဖြင့် သစ်တောသယံ ဇာတများကို လက်ရှိနှင့် နောင်အနာဂတ်မျိုးဆက်များ အတွက် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရေးနှင့် သစ်တောများပြုစုထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်သူ များပူးပေါင်းပါဝင်လာစေရေးအတွက် ဒေသခံပြည်သူအစု အဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း၊ အမျိုးသားသစ်တောကဏ္ဍ နှစ် ၃၀ ပင်မစီမံကိန်းအရ ဧရိယာ ၇၂.၂၄ သန်း တည်ထောင်ရန် ရည်မှန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ယခု အချိန်အထိ ဧရိယာ ၁.၁၆ သန်းကျော်ကို သီးနှံ

သစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းနည်းစနစ်ဖြင့် ဒေသခံ ပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခွင့် ပြု ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း၊

သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းနည်းစနစ် သည် ဒေသခံပြည်သူများအတွက် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်စေရန်သာမက ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို လျော့ကျ စေပြီး သစ်တောနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ ကိုပါ ရရှိစေသည့်အတွက် အကျိုးရှိသောလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်သည့်အပြင် ထာဝစဉ်တည်တံ့သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များဖြစ်သည့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု ပပျောက်ရေး၊ စားရေရိက္ခာဖူလုံရေး၊ ရေအရည်အသွေး ကောင်းမွန်ရေး၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးအတွက် လည်း အထောက်အကူပြုလျက်ရှိကြောင်း၊ ယခု အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် သီးနှံသစ်တောရောနှော စိုက်ပျိုးခြင်းနည်းစနစ်ကိုအခြေခံသော လူမှုစီးပွားနှင့် ပတ် ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကျိုးကျေးဇူးဖြစ်ထွန်းစေရေးအတွက် တက်ရောက်လာသူများက ဝိုင်းဝန်းဆွေးနွေးပေးကြရန် မှာကြားသည်။

ထို့နောက် စီမံကိန်းအတွင်း သီးနှံသစ်တောရော နှောစိုက်ပျိုးခြင်းစနစ်အပေါ်အခြေခံသည့် ဆောင်ရွက်ချက် များကို စီမံကိန်းတာဝန်ရှိသူများကလည်းကောင်း၊ စီမံကိန်း ဆိုင်ရာ လေ့လာဆန်းစစ်ချက်ရလဒ်များကို ကျွမ်းကျင် ပညာရှင်များကလည်းကောင်း၊ လက်တွေ့လုပ်ငန်း ဆောင် ရွက်မှုများကို ဒေသခံပြည်သူများကလည်းကောင်း တင်ပြ ဆွေးနွေးကြပြီး တက်ရောက်လာသူများက မိမိတို့၏ ဗဟုသုတအတွေ့အကြုံနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများအပေါ် မူတည် ၍ ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အကြံပြုဆွေးနွေးကြကြောင်း သိရှိ ရသည်။

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ပြင်ဦးလွင်ခရီးစဉ်

ပြင်ဦးလွင် ကော်မီစီမံကိန်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးကို (၃-၄-၂၀၂၄)ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းက မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြင်ဦးလွင်ခရိုင်၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့ရှိ အမျိုးသားအထိမ်းအမှတ်ဥယျာဉ် ရှင်းလင်းဆောင်၌ ကျင်းပရာ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်ရီ၊ ခရိုင်အဆင့် ဌာနများမှ တာဝန်ရှိသူများ တက်ရောက်ကြသည်။

ဦးစွာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက ကော်မီတီဌာနဖွဲ့ပြီး တိုးတက်ရေးအတွက် ကော်မီစီမံကိန်းရန် ခွင့်ပြုထားသော မြေနေရာများတွင် ကော်မီပင်များနှင့် အရိပ်ရပင်များကို အမှန်တကယ် အောင်မြင်အောင် စိုက်ပျိုးသွားရန် လိုအပ်ပါကြောင်း၊ ကော်မီပင်စိုက်ပျိုးရန်အတွက် မြေရယူပြီး ကော်မီပင်စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုဘဲ မြေအသုံးချမှုပြောင်းလဲဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုရန် လိုအပ်ပါကြောင်း၊ ကော်မီပင်စိုက်ပျိုးရန်အတွက် ခွင့်ပြုချက်ပါ လိုက်နာရမည့်စည်းကမ်းချက်များအတိုင်း လိုက်နာခြင်း ရှိ/မရှိကို ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့များကလည်း အစီရင်ခံစာများပြန်လည်တင်ပြပြီး ဖြစ်သဖြင့် သက်ဆိုင်ရာဌာန လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်သွားမှာဖြစ်ပါကြောင်း၊ ပုဂ္ဂလိက ကော်မီစီမံခင်းများကို အကွက်ပြည့်ဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ရေး သစ်တောဦးစီးဌာနက ပြုစုပြင်ဆင်ထားပြီး ဖြစ်ပါကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဆက်လက်၍ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က ကော်မီစီမံကိန်းဧရိယာ သစ်တောမြေအတွင်း ကော်မီစီမံကိန်းမြေအဖြစ် ခွင့်ပြုခဲ့မှုနှင့် ဆောင်ရွက်ထားရှိမှု၊ ပုဂ္ဂလိကကော်မီစီမံခင်းများကို အကွက်ပြည့်ဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ရေးအတွက် အကွက်(Plot)များ ဖွဲ့စည်းပြီးစီးမှု၊ ကော်မီစီမံကိန်းခွင့်စာချုပ်များ ပြန်လည်အပ်နှံမှုအခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။

ထို့နောက် ပြင်ဦးလွင်ခရိုင် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၊ ခေတ္တဥက္ကဋ္ဌက ကော်မီစီမံကိန်းသည့်ဧရိယာများတွင် တရားမဝင်ကျူးကျော်နေထိုင်မှုများအပေါ် ဆောင်ရွက်ထားရှိမှု၊ ကော်မီစီမံကိန်းရေးအတွက် ခွင့်ပြုထားသောမြေများကို စိုက်ပျိုးခြင်းမရှိခြင်းကြောင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ထားရှိမှု၊ ကော်မီစီမံကိန်း မူလချထားပေးသည့် ဧရိယာအတိုင်း ရှိ/မရှိ၊ မူလပိုင်ရှင်အတိုင်း ဟုတ်/မဟုတ် စိစစ်တွေ့မှု၊ ကော်မီစီမံကိန်းရေးစီမံကိန်းအတွင်းရှိ စည်းကမ်းနှင့်မညီညွတ်သော အဆောက်အအုံများ ဖျက်သိမ်းနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ထားရှိမှု အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး ပြင်ဦးလွင်ခရိုင် စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန၊ ခရိုင်ဦးစီးမှူးက မြို့မြေနှင့် မြေလွတ်မြေရိုင်း မြေဧရိယာများတွင် ကော်မီစီမံကိန်းမြေများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးတင်ပြချက်များအပေါ် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

ယင်းနောက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကျောင်းတွင် ၂၀၂၄-၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ အခြေခံသစ်တောပညာသင်တန်းအမှတ်စဉ်(၁၁၈) ဝင်ခွင့်ဖြေဆိုနေမှုအခြေအနေ၊ သင်တန်းသားများအတွက် ပရိဘောဂများ ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားရှိမှု အခြေအနေ၊ သစ်တောပြတိုက်အတွင်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ပြသထားမှု၊ ကွန်ပျူတာခန်းတွင် သင်တန်းသားများကို သင်ကြားပို့ချနေမှုနှင့် သင်တန်းသားများ အိပ်ဆောင်တွင် ခင်းကျင်းထားရှိမှုများကို လိုက်လံကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သည်များ မှာကြားသည်။

ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် အမျိုးသားကန်တော်ကြီးဥယျာဉ်အတွင်း နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ ခရီးစဉ် လမ်းညွှန်ချက်များအပေါ် လိုက်နာဆောင်ရွက်ထားရှိမှု၊ ရွှံ့နှံ့တောလျှောက်လမ်းရှိ ရေထွက်မှ ရေထွက်ရှိမှု၊ တောင်လေပ်နီပင်များစိုက်ပျိုးထားမှု၊ နှင်းဆီပင်များ စိုက်ပျိုးထားရှိမှု၊ ဂျပန်ချယ်ရီစိုက်ပျိုးထားရှိမှု၊ အမျိုးသားကန်တော်ကြီးဥယျာဉ်အတွင်းရှိ ရေကန်များမှာ ရေပြည့်အမှတ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီး ကန်အမှတ်(၃)နှင့် (၄)အကြား တမံအားဖြည့်ခြင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေမှု၊ ဒေသပန်းမျိုးများ သုတေသနစင်တာနှင့် စမ်းသပ်စိုက်ခင်းအတွင်း ပန်းပင်များ စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးထားရှိမှု၊ တီကျစ်မြေဩဇာထုတ်လုပ်နေမှုနှင့် တောတွင်းစက်ဘီးစီးလမ်းကြောင်း ဖောက်လုပ်ထားရှိမှုအခြေအနေများကို လှည့်လည် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သည်များမှာကြားသည်။

ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ အင်းယားပျိုးဥယျာဉ်တွင် ၂၀၂၄ ခုနှစ် မိုးရာသီတွင် ဖြန့်ဝေစိုက်ပျိုးမည့် လူထုဖြန့်ပျိုးပင်များနှင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများအတွက် ပျိုးပင် စုစုပေါင်း (၅၅၀၀၀) ကြိုတင်ပျိုးထောင်ထားရှိမှုအခြေအနေနှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ် မိုးရာသီတွင် စိုက်ပျိုးခဲ့သည့် ဂေဟစနစ်ဖြည့်တင်းရေး စိုက်ခင်း(၃)ကေ ရှင်သန်အောင်မြင်မှုကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

မြန်မာ့ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ စိန့်ပီတာစဘတ်မြို့တွင် ကျင်းပသည့် ၂၃ ကြိမ်မြောက် “မြို့တော်ကြီး၏ ဂေဟဗေဒ” နိုင်ငံတကာဖိုရမ် (၂၀၂၄) တက်ရောက်ခဲ့ခြင်း

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးမင်းသူ ဦးဆောင်သော မြန်မာ့ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် စိန့်ပီတာစဘတ်မြို့ဆိုင်ရာ မြန်မာကောင်စစ်ဝန်ချုပ် ဦးအောင်ဖေသက်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါက်တာဆန်းဦးတို့နှင့်အတူ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့မှ ၂၉ ရက်နေ့အထိ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ စိန့်ပီတာ စဘတ်မြို့တွင် ကျင်းပသည့် ၂၃ ကြိမ်မြောက် ‘မြို့တော်ကြီး၏ ဂေဟဗေဒ’ နိုင်ငံတကာ ဖိုရမ် (၂၀၂၄) သို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ဦးစွာ ဒုတိယဝန်ကြီးသည် မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် စိန့်ပီတာစဘတ်မြို့၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ Mr. Alexander Viktorovich နှင့်တွေ့ဆုံ၍ ‘သန့်ရှင်းသောကမ်းခြေ’ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပါအဝင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပညာရေးနယ်ပယ်တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးများအကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးဆောင်သည့် မြန်မာ့ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ဖိုရမ်တွင် ခင်းကျင်း ပြသထားသည့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာပြခန်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာပြခန်းများကို ကြည့်ရှုလေ့လာပြီး သိရှိလိုသည်များကို မေးမြန်းဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် Conservation po-

tential of the megalopolis: maintenance of balance between the ecosystem and technological development ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကျင်းပပြုလုပ်သည့် မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေး၌ ဒုတိယဝန်ကြီးသည် ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ နိုင်ငံကိုယ်စားလှယ်များနှင့်အတူ တက်ရောက်၍ အဖွင့်အမှာစကားပြောကြားခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ အစည်းအဝေးတွင် ဒုတိယဝန်ကြီးနှင့် အတူလိုက်ပါသွားသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာနမှ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များအား ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ပါသည်။ ဆက်လက်၍ KARPINSKY RUSSIAN GEOLOGICAL RESEARCH INSTITUTE မှ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် Maxim Tkachenko နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး ပညာရေးနယ်ပယ်တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့ကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

မတ်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် မြန်မာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် စိန့်ပီတာစဘတ်ရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ Zapadny Kotlin သို့ သွားရောက်လေ့လာပြီး သိရှိလိုသည်များ မေးမြန်းဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါအခမ်းအနားကို စိန့်ပီတာစဘတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ကာကွယ်ရေးနှင့်အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ ဆီးနိတ်လွှတ်တော်အမတ် Alexander Dvoynikh၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဖက်ဒရယ်ညီလာခံ၏ State Duma (အောက် လွှတ်တော်) ကော်မတီ၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံတော် Duma လွှတ်တော်မှ Tourist Infrastructure ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ Nikolai Valuev၊ ရုရှားဂေဟဗေဒအဖွဲ့အစည်း ဥက္ကဋ္ဌ Rashid Ismailov၊ Roszapovedcenter ၏ ဒါရိုက်တာ Daria Matsuk နှင့် အခြား တာဝန်ရှိသူများတက်ရောက်ခဲ့ပြီး ဖိုရမ်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ပညာရှင်များ၊ စက်မှုဇုန်များ၊ ပတ်ဝန်းကျင်

ထိန်းသိမ်းရေးကျွမ်းကျင်သူများ၊ မြို့ပြသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရေဧရိယာများ၊ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုနယ်ပယ်မှ ကျွမ်းကျင်သူများ လည်း ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ ယခုနှစ်၏ အဓိကဆောင်ပုဒ်မှာ ဂေဟစနစ်နှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကြား ဟန်ချက်ညီမှုကို ရှာဖွေခြင်းဖြစ်ပြီး ကြီးမားသောသဘာဝနယ်မြေများကို ကာကွယ်ရန်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

မာရဝိဇယဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်မြတ်ကြီး၊ ဗုဒ္ဓဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ စိုက်ပျိုးထားရှိသည့်အပင်များ ရှင်သန်အောင်မြင်မှုအခြေအနေကြည့်ရှုစစ်ဆေးခြင်း

သစ်တောဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါက်တာ သောင်းနိုင်ဦးသည် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် များ၊ သစ်တောဦးစီးရုံးချုပ်မှ တာဝန်ရှိသူများ၊ နေပြည်တော် သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ညွှန်ကြားရေးမှူးနှင့် တာဝန်ရှိသူများ လိုက်ပါ၍ (၃-၄-၂၀၂၄)ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စု နယ်မြေ၊ နေပြည်တော်၊ ဒက္ခိဏသီရိမြို့နယ်အတွင်း တည်ထားကိုးကွယ်သည့် မာရဝိဇယဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်မြတ်ကြီး၊ ဗုဒ္ဓဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မိုးရာသီတွင် စိုက်ပျိုးထားရှိသည့် အပင်များ၏သစ်မျိုးအလိုက်ရှင်သန်မှု၊ အပင်

အမြင့်တိုးတက်လာမှုအခြေအနေများအား သစ်တောဦးစီးဌာန ဝန်ထမ်းများမှ အကွက်ငယ်(၆)ကွက်ခွဲခြား၍ သတ်မှတ်အကွက်ငယ်များအလိုက် တိုင်းတာစစ်ဆေးဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများကို ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခဲ့ပြီး ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်မှ လိုအပ်သည်များ လမ်းညွှန်မှာကြားဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

နေပြည်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီး / ပြည်နယ်များမှ ဖမ်းဆီးရမိခြင်း

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တောဦးစီးဌာနသည် တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖမ်းဆီးရေးအား ပြည်သူပေးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ် (Community Monitoring and Reporting System- CMRS) အပါအဝင်နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (၁-၄-၂၀၂၄) ရက်မှ (၇-၄-၂၀၂၄) ရက်နေ့အထိ နေပြည်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် သစ်တောဦးစီးဌာနများမှ ပေးပို့လာသောစာရင်းများအရ တရားမဝင် ကျွန်း(၄၀.၆၇၇၁)တန်၊ သစ်မာ (၃၆.၇၄၇၅)တန်၊ အခြား(၇၂.၇၀၃၇)တန်၊ စုစုပေါင်း (၁၅၀.၁၂၈၃)တန်၊ ယာဉ်/ယန္တရား(၆)စီး၊ တရားခံ (၁၀)ဦး ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပါကြောင်း၊ ဖမ်းဆီးရမိမှုများအနက် အများဆုံးဖမ်းဆီးရမိမှုမှာ ၇-၄-၂၀၂၄ ရက်နေ့၊ ရှမ်းပြည်နယ် (တောင်ပိုင်း) ၊ တောင်ကြီးခရိုင်၊ ပင်လောင်းမြို့နယ်၊ လိန်းလီဘိနယ်၊ ပေါင်းလောင်းကြီးပိုင်း၊ အကွက်အမှတ်(၁၃၉)အတွင်း မှ တရားမဝင် တောင်တမာ/ဖက်ဝန်း/သစ်ယား/တောင်မရိုး/မျောက်ငို/ပျဉ်းမ/သစ်ရွှေ/မန်ကျည်း သစ်လုံး/ သစ်ခြမ်း/ သစ်စိပ် စုစုပေါင်း (၁၃၅)လုံး/ခြမ်း/စိပ် (၅၄.၆၁၇၂) တန်၊ ပိုင်ရှင်မဲ့ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပါသည်။

**သစ်တောမင်းကြီးချုပ်များနှင့်
သစ်တောညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ**

ဝင်းချစ်(အမျိုးသားစာပေဆုရှင်)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သစ်တောဌာနကို ခရစ်နှစ် ၁၈၅၆ ခုနှစ်က စတင်တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ခရစ်နှစ် ၁၈၅၂ ဧပြီလ မှ ၁၈၅၃ ဇန်နဝါရီလ အထိ ဖြစ်ပွားခဲ့သော အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲကြောင့် (၃) နှစ်အကြာ ၁၈၅၆ ခုနှစ်တွင် ပဲခူးတိုင်းမှ သစ်တောများကို အုပ်ချုပ်ရန်အတွက် သစ်တောပညာရှင် ဂျာမန်လူမျိုး ဒေါက်တာ ဒိုင်းထရစ်ဘရန်ဒ် (Dr. Deitrich Brandis, 1824 - 1907) အား ဗြိတိသျှအစိုးရက တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ဒေါက်တာဘရန်ဒ်သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ၁၈၅၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ရောက်ရှိခဲ့ပြီးနောက်တွင် သစ်တောဌာန - Forest Department ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၎င်း၏ ထူးခြားပြောင်မြောက်သောလုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ၁၈၆၄ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှ အရှေ့အင်ပါယာကြီး၏ Inspector-General of Forests - သစ်တောအင်စပက်တော်ချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ထိုကာလက မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်အဆင့်တစ်ခုအဖြစ်သာ ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့ကျမှသာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်ခွင့်ရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ ဒေါက်တာဘရန်ဒ်၏ "Burma Selection System" - " ဗမာ့ရွေးချယ်ခတ်လှုံမှုစနစ်" အပါအဝင် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များ အဆင့်ဆင့် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက သစ်တောဥပဒေများကို အဆင့်ဆင့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ (Burma Selection System ကို Brandis's Selection System ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။)

ဒေါက်တာဘရန်ဒ် မတိုင်မီက ရောက်ရှိခဲ့ကြသော ဆရာဝန်ဒေါက်တာဝေါလစ်ချ် (Dr. Nathaniel Wallich, 1786 - 1854)၊ ဆရာဝန် ဒေါက်တာ ဟဲလ်ဖာ (Dr. Johan Wilhelm Helfer, 1810 - 1840)၊ ဗိုလ်ကြီး ထရီးမင်းဟီးယား (Captain Tremenheere, 1761-

1855)၊ ဗိုလ်ကြီး ဂုသရီး (Captain Guthrie)၊ ဒေါက်တာ မက္ကလဲလင်း (Dr. Mc. Clelland, 1796 - 1847) စသည့် ပညာရှင်များ၏ အကြံပြုတင်ပြချက်များအရ - အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ ဥပဒေများ ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း သစ်တောများကိုကြီးကြပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းမရှိသေးသဖြင့် အရာမရောက်ခဲ့ပါ။ ၁၈၅၆ ခုနှစ်တွင် သစ်တောဌာနကို စနစ်တကျဖွဲ့စည်းပြီးမှသာ သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်မှ အစပြု၍ သစ်တောဌာနကို အဆင့်ဆင့်တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းလာခဲ့ရာ ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် သစ်တောတိုင်း ၄ တိုင်း ရှိခဲ့သည်။

၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် သီးသန့်သစ်တောမင်းကြီးချုပ်ကို စတင်ခန့်ထားခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံး သစ်တောမင်းကြီးချုပ် (Chief Conservator of Forests - CCF) သည် မစ္စတာဘီဒွန်ဘရိုင်ယန် (Frederick Beadon Bryant) ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ Inspector-General of Forests အဖြစ် ၁၉၀၈ ခုနှစ် မှ ၁၉၃၃ ခုနှစ် အထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ပထမဦးဆုံးမြန်မာလူမျိုး သစ်တောမင်းကြီးချုပ်သည် ဦးသိန်းလွင် ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီခေတ်များက အင်္ဂလိပ်လူမျိုး မင်းကြီးချုပ် (၂၁) ဦးနှင့် မြန်မာလူမျိုး မင်းကြီးချုပ် (၁) ဦး ရှိခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးချိန်မှ ယနေ့ (၆-၃ -၂၀၂၄ရက်နေ့) အထိ မင်းကြီးချုပ်/ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (၂၀) ဦးရှိသည်။ ၎င်းတို့၏ အမည်များ၊ ပညာအရည်အချင်းများနှင့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့်ကာလများကို ဇယားများဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ (မင်းကြီးချုပ်ဆိုသည့် ရာထူးအမည်ကို ၁၉၇၀ ဝန်းကျင်တွင် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ရာထူးအမည်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ၁၉၇၂ ဝန်းကျင်က ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ကို ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးကို ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးကို တတိယညွှန်ကြား

ရေးမှူး၊ ပြန်တမ်းဝင်အရာရှိကို စတုတ္ထညွှန်ကြားရေးမှူး ဟု ပြောင်းလဲခဲ့သေးသော်လည်း ခေတ္တသာဖြစ်ပြီး ယခင် အမည်များအတိုင်းပင်ပြန်လည်၍ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ပါသည်။ (သစ်တောဌာနကိုလည်း သစ်တောဦးစီးဌာနဟု ပြောင်းခဲ့ သည်။)

အထူးဖော်ပြလိုသည်မှာ ဂျပန်ခေတ် (၁၉၄၂ မှ ၁၉၄၅) က မင်းကြီးချုပ်သည် ဦးသိန်းလွင် (ဇယား ၂၊ အမှတ်စဉ် ၁) ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ပြိုင်တည်းမှာပင် (၁၉၄၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ကာလအတွင်း) Mr. Richard Unwin ၊ Mr. Herbert Cecil Smith၊ Mr. Reggie W.V. Palmer နှင့် Mr. Herbert Cecil (ဇယား၁၊ အမှတ်စဉ်၁၅၊ ၁၆၊ ၁၇၊ ၁၈)တို့သည်လည်း မင်းကြီးချုပ်များပင်ဖြစ်ကြပါ သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့ရသည့်အကြောင်းမှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ပွားစဉ်က ဂျပန်များ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ချဉ်းနင်း ဝင်ရောက်လာချိန်တွင် အင်္ဂလိပ်များ ဆုတ်ခွာသွားကြ သော်လည်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရအဖွဲ့အနေဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဆင်းမလားမြို့ (Simla) တွင် ဆက်လက်၍ ရုံးထိုင်ခဲ့သော ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ (ဆင်းမလားမြို့သည် ဟိမဝန္တာတောင် ခြေတွင်တည်ရှိပြီး ဗြိတိသျှအစိုးရ နွေရာသီရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည်တွင် နွေရာသီ၌ မေမြို့၌ ရုံးစိုက်သ ကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။) ဂျပန်များကိုစစ်နိုင်သည့်အခါ အင်္ဂလိပ် များ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာပြီး ယခင်မူလ အတိုင်းပင် ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ ကြောင့် လွတ်လပ်ရေးမပေးမီ ၁၉၄၈ ဇန်နဝါရီ ၃ ရက်နေ့ အထိ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သောမင်းကြီးချုပ်သည် အင်္ဂလိပ် လူမျိုး Mr. D. T. Griffiths ဖြစ်ပါသည်။ ဦးသိန်းလွင်သည် အင်္ဂလိပ်များ ပြန်လည်အုပ်စိုးသည့်အခါ သစ်တောဌာန၌ ပင်ဆက်လက်၍အမှုထမ်းခဲ့သည်မှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ်အထိ ဖြစ်ကြောင်းမှတ်သားရပါသည်။ (ဂျပန်ခေတ်က Conser- vator of Forests ဟု မသုံးဘဲ Director of Forests ဟုသုံး ခဲ့သည်။)

ဦးသိန်းလွင်နှင့် ဦးမှန်တို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဒါရ ဒွန်းသစ်တောကျောင်းမှ သစ်တောဒီပလိုမာရရှိခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရကချီးမြှင့်သည့်ဂုဏ်ထူးဆောင် ဘွဲ့ရရှိခဲ့သည့် မင်းကြီးချုပ်သုံးဦးနှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် နှစ်ဦးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ -ဦးမှန်-စည်သူဘွဲ့၊ ဦးတန်ချိန် ဟိုနှင့် ဦးသိန်း-သီရိပုံချီ၊ ဦးမောင်ကလေး(၁)- ဝဏ္ဏ ကျော်ထင်နှင့် ဒေါက်တာကျော်တင့်-စိမ့်ထူးချွန် (ပထမ အဆင့်)တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဦးတန်ချိန်ဟိုသည် ၁၉၆၉ ခုနှစ်က “ဗမာ့ကျွန်း”စာအုပ်ဖြင့် အမျိုးသားစာပေဆုရ

ရှိခဲ့ပါသည်။ (မှတ်တမ်းအချို့တွင် ဦးချိန်ဟိုဟု ဖော်ပြ ထားကြပါသည်။ “ဒို့ကျွန်းရွှေဝါ” နှင့် “ဗမာ့ကျွန်း” စာအုပ်နှစ်အုပ်လုံးတွင် စာရေးသူ၏အမည်ကို ဦးချိန်ဟိုဟု သာဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် ဦးချိန်ဟိုသည် သာအမှန်ဖြစ်ပါသည်။)

ဒေါက်တာကျော်တင့်သည် မြန်မာသစ်တော ပညာရှင်များအနက် ပထမဦးဆုံးပါရဂူ (Ph.D.) ဘွဲ့ရရှိ ခဲ့သူဖြစ်ပြီး “ပြည်သူ့အတွက်သစ်တောပညာ” စာအုပ်ဖြင့် အမျိုးသားစာပေဆုကို ၂၀၀၈ ခုနှစ်က ဆွတ်ခူးထားသူ လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဦးဘသွင်သည် B.Sc. (Forestry) ဘွဲ့ရများအနက် ပထမဦးဆုံး ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဖြစ်သူ ဖြစ်သည်။ မင်းကြီးချုပ်/ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များအနက် လုပ်သက်အကြာဆုံးသူသည် ဦးမောင်ကလေး(၁)ဖြစ်သည်။

ခိုင်မာသောအုတ်မြစ်များဖြင့် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ သော သစ်တောဌာနကြီးသည် မင်းကြီးချုပ်အဆက်ဆက်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်အဆက်ဆက်တွင် အဆင့်ဆင့် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာခဲ့ရာ လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံအရ - အရာထမ်း ၅၃၈ ဦး၊ အမှုထမ်း ၁၄,၉၁၁ ဦး၊ ဝန်ထမ်းစုစုပေါင်း - ၁၅,၄၄၉ ဦးဖြင့် ခိုင်ခန့်ထယ်ဝါသော ဌာနကြီးတစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိနေပြီး လာမည့် ၂၀၂၆ ခုနှစ်တွင် နှစ် ပေါင်း ၁၇၀ ပြည့်မြောက်တော့မည်ဖြစ်ပါသည်။ အမိ သစ်တောဌာနကြီးသည် နောင်နှစ်ပေါင်းများစွာဆက်လက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ကာ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ခိုင်ခန့်တည်မြဲ ကာ အခွန်ရည်ပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါ သည်။

စာကြောင်း - ယခုဆောင်းပါးတွင် အချက်အလက်များ ပြည့်စုံမှန်ကန်စေရန်အတွက် ခိုင်မာသော အထောက်အ ထားများအပြင် အစ်ကိုကြီးဦးသန်းမြင့် (B.Sc. Forestry - 1958 Batch)၊ အစ်ကိုကြီး ဦးဟုတ်လင်း (B.Sc. For- estry - 1959 Batch) အငြိမ်းစား ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် များနှင့် လက်ရှိ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်အပြင် သစ်တော ဦးစီးရုံးချုပ်မှ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေး မှူးများကိုပါ ဆက်သွယ်ကာ အထောက်အထားများရယူခဲ့ ပါသည်။ အမှားများ၊ လိုအပ်ချက်များကိုတွေ့ရှိပါကဝိုင်းဝန်း ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ပေးကြပါရန်မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ နောင်မျိုးဆက်များအား မှန်ကန်ပြည့်စုံသည့် သမိုင်းအထောက်အထားများကို အမွေပေးအပ်ခဲ့နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို သမိုင်းမှတ်တမ်း တင် မှု နောက်ကျသည်နှင့်အမျှ အမှားများနိုင်ပါသည်။

ဇယား - ၁။ ကိုလိုနီခေတ်တွင်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသော သစ်တောမင်းကြီးချုပ်များ

စဉ်	အမည်	ပညာအရည်အချင်း	တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့်ကာလ
၀၁	Mr. F. Beadon Bryant	-	၁၉၀၅ မှ ၁၁ - ၃ - ၁၉၀၈
၂။	Mr. John Henry Lace	C.I.E.	၁၂-၃-၁၉၀၈ မှ ၁၆-၅-၁၉၁၀
၃။	Mr. M. Hill.	-	၁၇-၅-၁၉၁၀ မှ ၂၃-၅-၁၉၁၁
၄။	Mr. H.G. Lacey.	-	၂၄-၅-၁၉၁၁ မှ ၂၃-၇-၁၉၁၃
၅။	Mr. Charles Gilbert Rogers	C.I.E. ; B.Sc. (Botany)	၂၄-၇-၁၉၁၃ မှ ၁၆-၁၀-၁၉၁၉
၆။	Mr. Frederick Alexander Leete.	C. I. E.	၁၇-၁၀-၁၉၁၉ မှ ၁၀-၅-၁၉၂၂
၇။	Mr. C. B. Smales	-	၁၀-၅-၁၉၂၂ မှ ၂၉-၁၀-၁၉၂၂
၈။	Mr.Freerick Alexander Leete.	C. I.E.	၃၀-၁၀-၁၉၂၂ မှ ၁၁-၃-၁၉၂၄
၉။	Mr.C. B. Smales.	-	၁၂-၃-၁၉၂၄ မှ ၁၉-၁၀-၁၉၂၄
၁၀။	Mr. Hugh Wesley Allan Watson.	I.F.S.	၂၀-၁၀-၁၉၂၄ မှ ၁၈-၅-၁၉၃၀
၁၁။	Mr. S.F. Hopwood	M.C.	၁၉-၅-၁၉၃၀ မှ ၂၁-၆-၁၉၃၅
၁၂။	Mr. Harry Richard Blanford.	C.B.E.; I.F.S.;O.B.E.	၂၂-၆-၁၉၃၅ မှ ၂၅-၁၀- ၁၉၃၆
၁၃။	Mr. C.E. Milner.	-	၂၆-၁၀-၁၉၃၆ မှ ၂၉-၁၉၃၇
၁၄။	Mr. A.M. Moodie.	I.F.S.; O.B.E.	၃-၉-၁၉၃၇ မှ ၃-၅-၁၉၃၉
၁၅။	Mr.Richard Unwin.	-	၄-၅-၁၉၃၉ မှ ၄-၄-၁၉၄၂
၁၆။	Mr. Herbert Cecil Smith.	O.B.E.	၅-၄-၁၉၄၂ မှ ၆-၄-၁၉၄၄
၁၇။	Mr. Reggie W.V Palmer.	O.B.E.	၇-၄-၁၉၄၄ မှ ၂-၃-၁၉၄၅
၁၈။	Mr. Herbert Cecil.	O.B.E.	၃-၃-၁၉၄၅ မှ ၁၅-၁၀-၁၉၄၅
၁၉။	Mr.Frederick Thomas Morehead.	O.B.E.	၁၆-၁၀-၁၉၄၅ မှ ၂၇-၂-၁၉၄၆
၂၀။	Mr.D.J. Atkinson	-	၂၈-၂-၁၉၄၆ မှ ၂၈-၂-၁၉၄၇
၂၁။	Mr. D.T. Griffiths.	-	၁-၃-၁၉၄၇ မှ ၃-၁-၁၉၄၈

CIE - Companion of the Indian Empire ; CBE - Commander of the Order of the British Empire; OBE - Officer of the Order of the British Empire; IFS - Indian Forest Service

ဇယား - ၂။ ဂျပန်ခေတ် နှင့် လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသော မင်းကြီးချုပ်များနှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ

စဉ်	အမည်	ပညာအရည်အချင်း	တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့်ကာလ
၀၁	ဦးသိန်းလွင်	B.F.S.	၁၉၄၂ မှ ၁၉၄၅
၂။	စည်သူဦးဖုန်	B.F.S.	၄-၁-၁၉၄၈ မှ ၂၄-၄-၁၉၅၁
၃။	ဦးကျော်ခိုင်	B.Sc. (For.)	၂၅-၄-၁၉၅၁ မှ ၃၁-၁-၁၉၅၄
၄။	သိန်းဖုန် ဦးသိန်းလွင်	B.Sc.(Hons.);B.Sc. (Edin.)	၁-၂-၁၉၅၄ မှ ၁၈-၁- ၁၉၆၃
၅။	သိန်းဖုန်ဦးသိန်း	B.Sc.; B.A.(Oxan.)	၁၉-၁-၁၉၆၃ မှ ၁၉၆၆
၆။	ဦးကြည်	B.Sc.; M.A. (Oxan.)	၁၉၆၆ မှ ၁၉၆၇
၇။	ဝဠာတော်ထင်	B.Sc.; Dip.For.(Camb.)	
	ဦးမောင်တင်လေး (၁)	A.M.I.F.A.(Aust.);M.F. (Michigan)	၁၉၆၇ မှ ၁၉၇၉
၈။	ဦးမောင်မောင်	B.A.; B.Sc. (Edin.)	၁၉၈၀ မှ ၁၉၈၂
၉။	ဦးစိန်မောင်ဝင်း	B.Sc.; Dip.For. (Camb.); A.M.I.F.A. (Aust.)	၁၉၈၂ မှ ၁၉၈၇
၁၀။	ဦးသာသွင်	B.Sc. (Forestry) (Rgn.)	၁၉၈၈ မှ ၁၉၉၁
၁၁။	ဦးမြိုင်	B.Sc. (Forestry) (Rgn.)	၁-၁-၁၉၉၂ မှ ၁၄-၉-၁၉၉၂
၁၂။	ဦးစိန်ကြည်	B.Sc. (Forestry) (Rgn.)	၁၅-၉-၁၉၉၂ မှ ၁၄-၁၂-၁၉၉၃
၁၃။	ဦးစာင်လှ	B.Sc. (Forestry) (Rgn.)	၁၅-၁၂- ၁၉၉၃ မှ ၁၂-၇-၁၉၉၅
၁၄။	မောင်တာ တော်ထင် (စိန်တူချွန်ပထမအဆင့်)	B.Sc. (Forestry) (Rgn.); M.Sc. ; Ph.D. (Forest Inventory)	၁၃-၇- ၁၉၉၅ မှ ၂၄-၈-၂၀၀၁
၁၅။	ဦးရွှေတော်	B.Sc. (Forestry) (Rgn); M.Sc. (Forest Mensuration)	
		A.N.U. (Aust.)	၂၅-၈-၂၀၀၁ မှ ၁၂-၁-၂၀၀၄
၁၆။	ဦးစိုင်းလှိုင်	B.Sc. (Forestry) (Rgn.)	
		M.Nat.Res. (University of New England) (Aust.)	၁၃-၁-၂၀၀၄ မှ ၃ - ၉ - ၂၀၀၉
၁၇။	ဦးအေးမြိုင်မောင်	B.Sc.(Chem.); R.L.; E.M.P.A.	၄ - ၈ - ၂၀၀၉ မှ ၁၄-၉-၂၀၁၂
၁၈။	မောင်တာတော်ထင်တော်	B.Sc. (Forestry) (YAU); M.Sc.(Tropical Forestry) ; Ph.D. (Forest Science) (Göttingen University)	၁၄-၉-၂၀၁၂ မှ ၁၄-၉-၂၀၂၁
၁၉။	ဦးအေးမောင်	B.Sc. (Forestry) (RASU)	၁၆ - ၉ - ၂၀၂၁ မှ ၁၅-၇-၂၀၂၃
၂၀။	ဦးလှမောင်သိန်း	B.Sc. (Forestry) (YAU); M.Sc. (Kyoto University)	၁၆-၇-၂၀၂၃ မှ ၂-၁၀-၂၀၂၃
၂၁။	မောင်တာတော်ထင်နိုင်ဦး	B.Sc.(Forestry) (IOF); M.Sc. (Tropical Forestry) (Dresden Technical University)	၃-၁၀-၂၀၂၃ မှ ယနေ့အထိ
		Ph.D. (Forest EnvironmentalScience) (Seoul National University); M.A. (Defence Studies) (National Defence College)	

B.F.S. - British Forest Service; A.M.I.F.A. - Associate Member of Institute of Foresters in Asutralia ; Rgn. - Rangoon University; YAU - Yezin Agricultural University; RASU - Rangoon Arts and Science University; IOF - Institute of Forestry

ကိုးကားသောအထောက်အထားများ

- မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောသမိုင်း။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်။ သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန။
- မြန်မာပြည်သစ်တောကြေးမုံ - ဌာန၏ တစ်ရာပြည့်နှစ် အထူးစာစောင်။ အတွဲ ၆၊ အမှတ် ၁။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ။
- The Burmese Forester. Service Centenary Issue. Vol. VI, No. 1. 1956, June.

မြန်မာ့သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများနှင့်

စီမံခန့်ခွဲမှုစံနှုန်းများ ကာကွယ်ရေး

ဦးစိန်သက် ညွှန်ကြားရေးမှူး(ငြိမ်း)

မြန်မာနိုင်ငံသည် အင်ဒို-မြန်မာဇီဝဘူမိနယ်မြေတွင်တည်ရှိပြီး အပင်နှင့် သတ္တဝါ အမျိုးမျိုးသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲသယံဇာတများပေါကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံတစ် နိုင်ငံဖြစ်ပြီး သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ထုတ်ပြန်ထားသောစာရင်းဇယား များအရ နိုင်ငံ၏ (၄၃) ရာခိုင်နှုန်းခန့်မှာ သဘာဝသစ်တောများဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိပါ သည်။ ကမ္ဘာ့လူသိများသောအဖိုးတန်ကျွန်းပင်များ သဘာဝအတိုင်း ပေါက်ရောက်ရာ နေရင်းဒေသလည်းဖြစ်ပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲသယံဇာတများအား ရေရှည်တည် တံ့ခိုင်မြဲစေရန်ရည်ရွယ်၍ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းလျက်ရှိပါ သည်။ သဘာဝတောများမှရရှိသော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများမှာ နိုင်ငံတကာသို့ တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိသဖြင့် ပြည်ပဝင်ငွေရရှိမှုတွင် ခေတ်အဆက်ဆက်၌အရေး ပါသည့် ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောမူဝါဒအရ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို နိုင်ငံဧရိယာ၏(၁၀%)ထိ တိုးချဲ့သတ်မှတ်ရန် ရည်မှန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါ သည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (Convention on Biological Diversity-CBD)သည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ရေရှည်တည်တံ့စွာအသုံးပြုနိုင်ရန် နှင့်မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များအား အသုံးချခြင်းမှထွက်ပေါ်လာသည့် အကျိုးရလဒ် များအား ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ အကြားညီမျှစွာခံစားနိုင်ရန်တို့အတွက် အခြေခံမူဘောင် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် CBD သို့ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ CBD ၏အာတီကယ်(၆)အရ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်းသည် ဇီဝ မျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးနှင့်စဉ်ဆက်မပြတ်အသုံးချနိုင်ရေးတို့အား ပေါင်းစည်း နိုင်ရန် မိမိတို့နိုင်ငံအလိုက် နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက် (National Biodiversity Strategy and Action Plan -NBSAP)

အား ရေးဆွဲထားရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများဖွဲ့ စည်းတည်ထောင်ခြင်းဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံ မျိုး ကွဲများ၊ သဘာဝအမွေအနှစ်များ၊ ရှား ပါးပြီး မျိုးသုဉ်းလု အပင်နှင့်တိရစ္ဆာန် များကိုထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် သာ မက သဘာဝနှင့် သစ်တောအခြေခံ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကိုလည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်စေပါသည်။ အလောင်းတော် ကသပအမျိုးသားဥယျာဉ်၊ ပုဗ္ဗိတောင် ဥယျာဉ်၊ အင်းလေးကန်ဘေးမဲ့တော၊ အင်းတော်ကြီးဘေးမဲ့တောနှင့် မိန်းမ လှကုန်းဘေးမဲ့တောများသည် သဘာဝ အခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လျက်ရှိသော ထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများဖြစ်ပါသည်။

ဂေဟစနစ်၊ မျိုးစိတ်မျိုးရိုးဗီဇ စသည်များအပါအဝင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့် ရှောက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သင့်သည့် လုပ်ငန်းများကို စိစစ်သုံးသပ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ သစ်ထုတ် ရေးတောများ၌လည်း သင့်တော်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုနည်းလမ်းများဖြင့် ဇီဝ မျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်နိုင်ပေသည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်း ရေးနယ်မြေများနှင့် ပတ်သက်သော ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များသဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အကြား သစ်တောသစ်ပင်များဆက် စပ်မှုရှိမရှိ၊ မျိုးသုဉ်းလုအပင်များ၊ ရှား ပါးအပင်များကို စာရင်းကောက်ခြင်း၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ စာရင်းကောက်

ယူထိန်းသိမ်းခြင်း၊ မျိုးရိုးဗီဇတိမ်ကောပျောက်ပျက်မှုကို ကာကွယ်သည့် မဟာဗျူဟာများချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရှားပါးသော မျိုးသုဉ်းလူအပင်များ၊ တိရစ္ဆာန်များကို အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်း အစရှိသည်များကို စိစစ်သုံးသပ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာဥပဒေများကို အောက်ပါအတိုင်းပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

- ၁၈၇၉ - ဆင်ထိန်းသိမ်းရေး အက်ဥပဒေထုတ်ပြန်ခြင်း။
- ၁၈၈၃ - ဆင်ထိန်းသိမ်းရေး အက်ဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်း။
- ၁၉၀၂ - မြန်မာ့သစ်တောအက်ဥပဒေအရ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းရေးကိုဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း။
- ၁၉၁၂ - တောရိုင်းငှက်နှင့် တိရစ္ဆာန်များကာကွယ်ရေးအက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်း။
- ၁၉၃၆ - မြန်မာ့တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ကာကွယ်ရေးဥပဒေကိုပြဋ္ဌာန်းခြင်း။
- ၁၉၅၆ - မြန်မာ့တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ကာကွယ်ရေး ဥပဒေကိုပြင်ဆင်ခြင်း။
- ၁၉၉၄ - တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့်သဘာဝ အပင်များကာကွယ်ရေးနှင့် သဘာဝနယ်မြေများထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေကိုပြဋ္ဌာန်းခြင်း။

သစ်တောဦးစီးဌာနသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို အဓိကတာဝန်ခံဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းသည် ကျယ်ပြန့်သည့်အပြင် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော အခြားအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများက ပါဝင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာ၌ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဆက်စပ်သည့်အစိုးရဌာနအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး၍ မြန်မာ့သဘာဝဝန်းကျင်နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် မြန်မာ့ (၂၁) ရာစုအစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲအတည်ပြုခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

သစ်တောဦးစီးဌာနသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာ၌ ဝန်ထမ်းများ၏ ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရည်အသွေးမြင့်မားရေး၊ အတွေ့အကြုံဗဟုသုတတိုးပွားကြွယ်ဝရေးအတွက် နိုင်ငံခြားသင်တန်းများသို့ စေလွှတ်ခြင်း၊ နိုင်ငံခြားသားပညာရှင်များဖိတ်ခေါ်၍ဘာသာ

ရပ်ဆိုင်ရာ သင်တန်းများပို့ချခြင်း၊ နိုင်ငံခြားသားပညာရှင်များနှင့်ပူးတွဲ၍ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်း၊ သုတေသနလုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ပြည်တွင်းသစ်တောပညာအခြေခံသင်တန်းများတက်ရောက်စေခြင်းစသည့် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာ၌ အထောက်အကူဖြစ်စေရန်အတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်း၊ တည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အရည်အသွေးမြင့်မားရေးအစီအစဉ်များဖြစ်သည့် လုပ်ငန်းများကို ပြည်တွင်းပြည်ပသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူများက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ၌ အသိစိတ်ဓာတ်ဖြင့် ပါဝင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် အစီအစဉ်များချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းလိုအပ်ပါသည်။

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားပြည်သူများက ရှေးရိုးရာဓလေ့အရ အသုံးပြုသော ပရဆေးပင်များကို လေ့လာဖော်ထုတ်ပြီး တိုင်းရင်းဆေးဖွံ့ဖြိုးမှုဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်း၌ အထောက်အကူဖြစ်စေရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်းများပြုလုပ်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များမှအပင်နှင့်တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များကို နိုင်ငံအတွင်းသို့ တင်သွင်းစိုက်ပျိုးမွေးမြူခြင်းဆောင်ရွက်ရာ၌ နိုင်ငံတွင်းရှိဒေသရင်းအပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်များထိခိုက်မှု၊ ပျက်စီးမှုမရှိရေး၊ လူသားတို့၏ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုမရှိရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုမရှိရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သောဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအား အသိပညာပေးခြင်းများဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

စာမျက်နှာ (၁၈)သို့ ➤

တာဝန်ကိုယ်စီ စိုကြသည့်

ဒေါက်တာ သောင်းနိုင်ဦး

တာဝန်

တာဝန်နှင့်ဝတ္တရားဆိုသည့်စကားနှစ်လုံးကို အတူတွဲပြီး ပြောဆိုလေ့ ရေးသားလေ့ရှိကြသည်။ အဓိကကွာခြားချက်ကတော့ တာဝန်ဆိုသည်မှာ မိမိ အား အထက်မှ ပေးအပ်သောလုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ကျေပြန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းကိုဆိုလိုပြီး ဝတ္တရားဆိုသည်မှာတော့ ကျင့်ဝတ်ကဲ့သို့ သူ့နေရာနှင့်သူ လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်သည်ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်ဟုနားလည်ထားပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် တာဝန်သည် အလုပ်တစ်ခုကို လုပ်ကိုလုပ်ရမည် ဟူသည့် ကန့်သတ်ချက်သဘောမျိုးဖြစ်ပြီး၊ ဝတ္တရားဆိုသည်မှာ မိမိလုပ်လိုသည့် ဆန္ဒမရှိလျှင် မလုပ်ဘဲနေလို့ရသည့် သဘောဆောင်လေသည်။

အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတွင် အောက်ဆုံးဝန်ထမ်းငယ်အဆင့်မှ အဆင့်မြင့်ဆုံးရာထူးအထိ ဝန်ထမ်းအသီးသီးသည် သက်ဆိုင်ရာရာထူးအတွက် ရာထူးအလိုက် သတ်မှတ်ထားသောတာဝန်များကို သိရှိနားလည်ပြီး အဆိုပါ တာဝန်များကို ကျေပြန်အောင်ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ မိမိအဖွဲ့အစည်းနှင့် မိမိပတ်ဝန်းကျင်တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး၊ ချမှတ်ထားသော မူဝါဒများ၊ ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စေရေးအတွက် တာဝန်ကျေပြန်အောင် စွမ်းစွမ်းတမံ ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ နိုင်ငံသားတစ်ဦးသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦးအတွက် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရသကဲ့သို့ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်လာပါက ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များကို ကျေပြန်စွာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ ခေတ်စနစ်နှင့်အညီပြောင်းလဲလာသော မူဝါဒ၊ လမ်းညွှန်ချက်များကို တိတိကျကျလိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။

သစ်တောများထာဝစဉ်တည်တံ့ရေး

သစ်တောဦးစီးဌာနသည် ၁၉၉၅ ခုနှစ်က ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် မြန်မာ့သစ်တောမူဝါဒနှင့်အညီ သစ်တောသယံဇာတများ ရေရှည်တည်တံ့စေရန်၊ စနစ်တကျ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရန်၊ နိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအထောက်အကူပြုနိုင်ရန်အတွက် နှစ်ရှည်၊နှစ်တို စီမံကိန်းများရေးဆွဲလျက် သစ်တောသယံဇာတများကို စနစ်တကျစီမံအုပ်ချုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အတူ ပြောင်းလဲလာသော ခေတ်စနစ်နှင့်အညီ နိုင်ငံတော်က ချမှတ်ပေးသော မူဝါဒ၊ လမ်းညွှန်ချက်များကိုလည်း အောင်မြင်စေရန် တက်ညီလက်ညီဖြင့် ဝိုင်းဝန်းကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ မူဝါဒ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ‘အသေးအဖွဲ့ဟူသည် မရှိ’ ဟူသောခံယူချက်ဖြင့် အချိန်နှင့် တပြေးညီဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်၊ လေ့ကြီးထိုးရိုးရိုးသာ အစဉ်အလာမပျက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသော လုပ်ငန်းများကိုလည်း တီထွင်ဖန်တီးသော၊ နည်းလမ်းသစ်များဖြင့် ရည်မှန်းချက်အောင်မြင်စေရေးအတွက် အဆင့်ဆင့်ကြီးကြပ်ကာ ဆောင်ရွက်လာကြရပါသည်။

စိန်ခေါ်မှုများ၊ အခက်အခဲများ၊ အားနည်းချက်များ ရှိသော်လည်း အခွင့်အလမ်းများ၊ အားသာချက်များလည်း ရှိနေပြီး ပြဿနာအရင်း အမြစ်များ လေ့လာဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဖြေ

ရှင်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေဖော်ထုတ် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် အခက်အခဲများ၊ စိန်ခေါ်မှုများကို ကျော်လွှားနိုင်အောင်၊ လုပ်ငန်းများအောင်မြင်နိုင်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ သစ်တောများ ထာဝစိကြည်တုံ့စေရေး၊ ခေတ်နှင့်အညီရွှေ့လျားနေသော အရှိန်အဟုန်တစ်ခုကို အမှီလိုက်နိုင်ရေး၊ မိမိဌာန၏တာဝန်များ ကျေပြန်စေရေး၊ ဌာန၏စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု တည်ငြိမ်စွာ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးစသည့် တာဝန်များအတွက် သစ်တောဦးစီးဌာနတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော ဝန်ထမ်းများအားလုံးတွင် တာဝန်ကိုယ်စီရှိနေပါသည်။ တာဝန်ရှိမှုကို သိမှလည်း တာဝန်ကို ကျေပြန်စွာ ထမ်းဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ရငွေလျာထားချက်ပြည့်မီရေး

သစ်တောဦးစီးဌာနသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်း မဟုတ်သော်လည်း သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ စနစ်တကျ ထုတ်လုပ်ခြင်းကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရသည့် ဌာနဖြစ်သည့်အတွက် နိုင်ငံတော်အတွက် ရသင့်ရထိုက်သော အခွန်တော်ရငွေများ၊ သာမန်ရငွေများ၊ ငွေလုံးငွေရင်းရငွေများ သတ်မှတ်လျာထားချက်နှင့်အညီ သတ်မှတ်ကာလအလိုက်၊ ရာခိုင်နှုန်းပြည့်မီစွာ ရရှိရေးသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ အခွန်တော်ရငွေများ ရနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များကို စနစ်တကျ ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အခွန်တော်ကောက်ခံမှု မကျန်စေရန်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီ လေလံစနစ်ဖြင့် ရောင်းချရာတွင် သတ်မှတ်ကြမ်းခင်းဈေးထက် ပိုမိုရရှိစေရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လစဉ်သတ်မှတ် ရာခိုင်နှုန်းပြည့်မီစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် (၃) လပတ်အလိုက် လျာထားချက်များ ပြည့်မီပြီး နှစ်စဉ်လျာထားချက် ပြည့်မီကျော်လွန်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်တာဝန်ခံများက အဆင့်ဆင့်ကြီးကြပ်ခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လျာထားချက် ပြည့်မီစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်စေရေး

သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ (MRRP စီမံကိန်း၊ RNH စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ အပါအဝင် သစ်တောစိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ) အောင်မြင်ရေးသည် စဉ်ဆက်မပြတ် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု အောင်မြင်စေရေးအတွက် အဓိက သော့ချက်ဖြစ်ပါသည်။ ရငွေလျာထားချက် ပြည့်မီစေရေး အရေးကြီး

သကဲ့သို့ သစ်တောစိုက်ပျိုးပြုစုခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်လုပ်ငန်းများ လျာထားချက်နှင့်အညီ ပြီးမြောက် အောင်မြင်စေရန် လုပ်ငန်းအမျိုးအစားအလိုက် စနစ်တကျ ကြီးကြပ်နေရန် လိုအပ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းသဘာဝအရ မတူညီသော သစ်တောလုပ်ငန်း အမျိုးမျိုးအတွက် ပြီးစီးမှုအလိုက် ရာခိုင်နှုန်း သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်သဖြင့် အချိန်ကိုက် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် လစဉ်တိုးတက်မှုရှိနေစေမည်ဖြစ်ပြီး စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှု (Gross Domestic Product-GDP)

စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှု 'သို့မဟုတ်' ဂျီဒီပီ (Gross Domestic Product-GDP) ဆိုသည်မှာ နယ်မြေဒေသတစ်ခု၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကြီး၏ ပမာဏအားတိုင်းတာသည့် စနစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ 'ဂျီဒီပီ' ဟုဆိုရာတွင် အဆိုပါ နိုင်ငံတစ်ခု၏ သတ်မှတ်သော ကာလတစ်ခုအတွင်း အပြီးသတ်ထုတ်လုပ်ပြီးသော ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ အားလုံး၏ ဈေးကွက်တန်ဖိုးကို ဆိုလိုပါသည်။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများသည် နိုင်ငံ ဂျီဒီပီအတွက် အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ သစ်၊ ထင်း၊ ဝါး စသည့် သစ်နှင့် သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် ရည်မှန်းချက်ပြည့်မီအောင် ထုတ်လုပ်နိုင်ပါမှ ဌာနအတွက် သတ်မှတ်ထားသော ဂျီဒီပီ ပြည့်မီမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဂျီဒီပီပြည့်မီရန်ဟု ဆိုရာတွင် ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန်မှ ပြည့်မီကျော်လွန်ခြင်းထက် လစဉ်သတ်မှတ်ပမာဏ၊ ရာခိုင်နှုန်းပြည့်မီစေရန် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိဘဏ္ဍာနှစ် လျာထားချက် ကာလအလိုက် ပြည့်မီရုံသာမက ပြီးခဲ့သည့် ဘဏ္ဍာနှစ် ပထမ(၆) လနှင့်ကာလတူတွင်ရရှိခဲ့သော အမှန်ထုတ်လုပ်နိုင်မှု ပမာဏထက် ပိုမိုရရှိစေရေး လစဉ် အဆင့်ဆင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲဆောင်ရွက်နေကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ ဂျီဒီပီပြည့်မီကျော်လွန်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တောစိုက်ခင်းများ အောင်မြင်စေရေး

သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရေး၊ သစ်ကုန်ကြမ်း လိုအပ်ချက်ဖြည့်ဆည်းရေး၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ချရေး၊ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အထောက်အကူပြုစေရေးစသည့် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် သစ်တောစိုက်ခင်းများကို သစ်တောဦးစီးဌာနအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကစိုက်ခင်းများအဖြစ်

လည်းကောင်း၊ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းများအဖြစ်လည်းကောင်း နည်းလမ်းစုံဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အောင်မြင်မှုများ ရှိသကဲ့သို့ လိုအပ်ချက်၊ အားနည်းချက်များစွာလည်း ရှိနေသဖြင့် သစ်တောစိုက်ခင်းများ ရည်ရွယ်ချက်၊ ရည်မှန်းချက်များနှင့်အညီအောင်မြင်ရေး အထူးအလေးထားဆောင်ရွက်ကြရတော့မည်ဖြစ်သည်။ မြေအသုံးချမှု မှန်ကန်စေရေး၊ ထိရောက်စေရေး၊ သတ်မှတ်စာချုပ်စည်းကမ်းနှင့်အညီဖြစ်စေရေးအတွက် ယခင်ထက်ပိုမိုအားထည့်ပြီး အဆင့်ဆင့်ကြီးကြပ်ကြရန် ပိုမိုလိုအပ်လာသည်။

ထို့အပြင် ပုံမှန်စိုက်ပျိုးရေးသော သစ်တောစိုက်ခင်းအမျိုးမျိုးကို အောင်မြင်စေရန် တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်ရမည့်အပြင် ခေတ်စနစ်နှင့်အညီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသော အာဆီယံလမ်းမကြီးများ၊ အမြန်လမ်းမကြီးများနှင့် ရထားလမ်းဘေးဝဲယာများ၊ တောင်ကုန်းထိပ်များ၊ မြစ်၊ ချောင်းများ၏ ဘေးဝဲယာများတွင် သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောများထိန်းသိမ်းရေး၊ အဆိုပါနေရာများတွင် သစ်ပင်သစ်တောများ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းမှုများကို တားဆီးကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့်ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ကြမည်ဖြစ်သည်။ သစ်တောမြေပြင်ပမှသစ်ပင်များ (Tree Outside Forest-TOF) ၏ အရေးပါမှုများကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်စေရန် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား အသိပညာပေးခြင်း၊ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းများ ယခင်ထက် ပိုမိုအရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြရတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝအစိမ်းရောင်တံတိုင်း ဒီရေတောများ စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းရေး

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ နောက်ဆက်တွဲအကျိုးဆက်ဖြစ်သော ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းဒဏ်များကို ခုခံကာကွယ်ရန်အတွက် သဘာဝဒီရေတောများ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများတွင် စဉ်ဆက်မပြတ်အရှိန်အဟုန်ဖြင့် စိုက်ပျိုးရန်လိုအပ်လာပါသည်။ နာဂစ်နှင့် မိုခါဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများသည် အဓိကသင်ခန်းစာယူစရာ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရောဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် ရန်ကုန်မြို့၊ စစ်တွေမြို့ကြီးများသည် လူဦးရေထူထပ်ပြီး ပင်လယ်နှင့် နီးစပ်သဖြင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကျရောက်ပါက ထိခိုက်လွယ်သော နေရာဒေသများဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါဒေသများ၏ လေတိုက်ခတ်ရာလမ်းကြောင်းတွင် သဘာဝတံတိုင်း ဒီရေတောများ၊ ဒီရေတောနှင့်ဆက်စပ်နေသော အပင်များ၊

သစ်တောသစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် သဘာဝအစိမ်းရောင်တံတိုင်းများအဖြစ် လေပြင်းမုန်တိုင်း တိုက်ခတ်မှုများကို တားဆီးကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ပြည်သူများ၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို အကာအကွယ်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ပိုမိုစိတ်ချသေချာစေရန် သဘာဝအစိမ်းရောင်တံတိုင်း ဒီရေတောများကို လိုင်းအလိုက်/အုပ်စု အလိုက် အကွာအဝေးအတိုင်းအတာ ပမာဏတစ်ခု (ဥပမာ ၁ ကီလိုမီတာ) ခြားပြီး အထပ်ထပ်စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် သဘာဝဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည် ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး ပိုမို လုံခြုံစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးပွားလာစေရေးအတွက် အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ရေဝေရေလဲဒေသများ ထိန်းသိမ်းရေး

ရေသည် သက်ရှိများ ရှင်သန်ရပ်တည်ရေး အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပြီး အဆိုပါရေသယံဇာတများ ရေရှည်ထိန်းသိမ်းရန်၊ အရည်အသွေးကောင်းမွန်စေရန် မြစ်၊ ချောင်း၊ ဆည်၊ တာတမံ၊ သဘာဝရေထွက် အစရှိသည့် ရေအရင်းအမြစ် ရေဝေရေလဲဒေသများတွင် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သဘာဝတောများထိန်းသိမ်းခြင်း၊ မြေပြိုတိုက်စားမှုများ တားဆီးကာကွယ်ခြင်းများ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်သည် လွန်ခဲ့သည့် (၁၀) နှစ်အတွင်း အပူဆုံးနှစ် တစ်နှစ်ဖြစ်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၄ ခုနှစ်သည် အယ်နီညိုရာသီဥတုဖြစ်စဉ်ကြောင့် ၂၀၂၃ ခုနှစ်ထက် ပိုမို ပူပြင်းခြောက်သွေ့မည်ဟုသိရှိရပါသည်။ ပူပြင်းခြောက်သွေ့မှုနှင့်အတူ မြစ်ချောင်း၊ ဆည်၊ တာတမံတို့တွင် ရေနည်းပါးခြင်း၊ ရေတွင်း၊ ရေကန်နှင့် ရေထွက်များ ရေခမ်းခြောက်ခြင်းတို့နှင့် တွေ့ကြုံရနိုင်ပြီး နေ့စဉ်လူနေမှုဘဝများနှင့် စားရေရိက္ခာဖူလုံရေး ရည်မှန်းချက်များ မိမိတို့ သစ်တောစိုက်ခင်းအောင်မြင်မှုရည်မှန်းချက်များ စသည့် နယ်ပယ်အသီးသီးပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုများ ရှိလာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နေပြည်တော်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ငါးလိုက်၊ ဆင်သေနှင့်ပေါင်းလောင်းဆည်များ အပါအဝင် လျှို့ဝှက်ဆည်များ၊ ရေအရင်းအမြစ်များ၊ အရေးကြီးဘက်စုံသုံး ဆည်မြောင်းတာတမံများ၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအသီးသီးရှိ ရေဝေရေလဲ နေရာအသီးသီးကို သစ်တောသစ်ပင်များဖြင့် တစ်နှစ်ပတ်လုံး စိမ်းလန်းစိုပြည်နေစေရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

တောမီးကာကွယ်ရှေ့နှင့် မီးခိုးမြုငွေ့ကင်းစင်ရေး

မီးခိုးမြုငွေ့များဆိုသည်မှာ အခိုးအငွေ့များ၊ ဖုန်

မှုန့်များ၊ အမှုန့်များ၊ ရေခိုးရေငွေ့များ၊ အငွေ့ပျံစေနိုင်သည့် အရာများ လေထုအတွင်းတွင် ပေါင်းစပ်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို မီးခိုးမြူငွေ့ (Haze)ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။ မီးခိုးမြူငွေ့များတွင် Particulate Matter (PM 2.5, PM 10), ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုဒ်၊ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၊ နိုက်ထရိုဂျင်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၊ ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုက်၊ အိုဇုန်းနှင့် အခြားအဆိပ်အတောက်ဖြစ်စေသည့် ဓာတ်ငွေ့များ ပါဝင်ပါသည်။ မီးခိုးမြူငွေ့များသည် သိပ်သည်းဆနှင့်ထူထပ်သည် စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည့်နေရာများတွင် မြင့်မားပြီး လေတိုက်ခတ်မှုနှင့်အတူ နေရာဒေသတစ်ခုမှ အခြားတစ်ခု နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ အခြားတစ်နိုင်ငံသို့ နိုင်ငံဖြတ်ကျော် ပျံ့နှံ့လေ့ရှိပါသည်။ မီးခိုးမြူငွေ့များသည် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို ဆိုးဝါးစွာဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး ရက်ကာလ ကြာရှည်လာသည်နှင့်အမျှ လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် ကမ္ဘာ့လေထုပူနွေးလာပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်များကို ဆက်တိုက်ကြုံတွေ့ရလေ့ရှိပါသည်။ မြူများဆိုင်းလာခြင်း၊ နှင်းမုန်တိုင်းတိုက်လာခြင်း၊ အအေးပိုလာခြင်း၊ အချိန်အခါမဟုတ် မိုးရွာခြင်းစသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးများကိုလည်း ကြုံတွေ့ရနိုင်ပါသည်။

တောင်ယာများမီးရှို့ခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်များကျင့်သုံးခြင်း၊ ရိုးပြတ်များ မီးရှို့ခြင်း၊ နှစ်ရှည်သီးနှံများစိုက်ပျိုးရန် မြေပြုပြင်ခြင်း၊ မီးကိုအသုံးပြု၍ အမဲလိုက်ခြင်း၊ ပူပြင်းခြောက်သွေ့ပြီး တောမီးလောင်ကျွမ်းခြင်း၊ သစ်တောအတွင်း မီးမဆင်မခြင် အသုံးပြုခြင်းကြောင့် မီးလောင်ကျွမ်းခြင်း စသည်တို့သည် Fire Hotspot များဖြစ်ပေါ်ပြီး မီးခိုးမြူငွေ့ညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အဓိကအကြောင်းအရင်းများဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အမှိုက်များနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို မီးရှို့ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ မီးရှို့ခြင်း၊ ကျောက်မီးသွေးနှင့် ထင်းလောင်စာ အသုံးပြုမှုများပြားလာခြင်း၊ စက်ရုံ အလုပ်ရုံများနှင့် အိုဟောင်းနေသော မော်တော်ယာဉ်များမှ ထုတ်လွှတ်သော မီးခိုးနှင့် ဓာတ်ငွေ့အမျိုးမျိုး များပြားလာခြင်းစသည့် အကြောင်းအရင်းများကြောင့်လည်း မီးခိုးမြူငွေ့များ လေထုအတွင်းတိုးပွားလာပြီး လေထုညစ်ညမ်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

အထူးသဖြင့် ပွင့်လင်းရာသီဖြစ်သည့် ဇန်နဝါရီလမှ မေလအတွင်း တောင်ယာများမီးရှို့ခြင်း၊ ရာသီသီးနှံများ၊ နှစ်ရှည်သီးနှံများ၊ သစ်တောစိုက်ခင်းများ တည်ထောင်စိုက်ပျိုးရန် မြေပြုပြင်ခြင်းနှင့် မီးရှို့ခြင်း၊ တောမီးလောင်ကျွမ်းခြင်းများ အများဆုံးဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရသဖြင့် တောမီးလောင်ကျွမ်းမှုမရှိစေရေး၊ သစ်တော

စိုက်ခင်းများတည်ထောင်ရာတွင် Fire Hotspot များ မဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် ရေရှည်တွင် Zero Burning နည်းလမ်းများ လေ့လာဖော်ထုတ်ရန်နှင့် မဖြစ်မနေ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါက Fire Hotspot အရေအတွက် အနည်းဆုံးဖြစ်စေရေး ကြံဆစီမံဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လာပြီ ဖြစ်ပါသည်။

တာဝန်ကိုယ်စီရှိကြသည်

ဝန်ထမ်းအသီးသီးအနေဖြင့် ရာထူးအဆင့်အလိုက် ပုံမှန် အလုပ်တာဝန်များ ရှိပြီးဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏ ပန်းတိုင်ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မီစေရေးအတွက် နေ့စဉ်ပုံမှန် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်နေသကဲ့သို့ ပြောင်းလဲလာသော ခေတ်စနစ်အရ ဆောင်ရွက်ကြရမည့် လုပ်ငန်းမှန်သမျှကို **အသေးအဖွဲ့** ဟူ၍ သဘောမထားဘဲ အထူးအလေးထားကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရသော ဗြို့နယ်၊ ခရိုင်၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်နှင့် ဦးစီးရုံးချုပ်၊ လုပ်ငန်းဌာနအသီးသီးပါမကျန် အဆင့်ဆင့်သော အရာထမ်းများ၊ ဝန်ထမ်းများက လုပ်ငန်းအမျိုးအစားဟူသည့် ဒိုင်ခွက်အသီးသီးကို အမြဲမပြတ်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ စီမံခန့်ခွဲ ကြီးကြပ်နိုင်မှသာလျှင် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံး၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ အောင်မြင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် မိမိတို့ သစ်တောဦးစီးဌာန၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ အောင်မြင်ရေးအတွက် **‘တာဝန် ကိုယ်စီရှိကြပါသည်’** **‘တာဝန်ကိုယ်စီယူကြရမည်ဖြစ်ပါသည်’** **‘တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု’** တို့ဖြင့် စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာထဲတွင် အသက်ရှင်၊ သက်ရှိသက်မဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်၊ မိသားစုသွင် စိတ်မှာထား၊ ထိန်းသိမ်းကြို၊ တို့ ကြိုးစား။

ရေဆင်းမြေမှာ လေးနှစ်ကြာ(၄)

အောင်ခင်(သစ်တော)

Teak provenances trial

ကျွန်တော်တို့ ဆရာဦးမင်းကိုကိုကြီးက Teak provenances trial လုပ်ဖို့စိတ်ကူးရပါတယ်။ ပြည့်ပြည့်စုံစုံလုပ်ရင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လုပ်ရင်လုပ်စရာတွေ အများကြီးအချိန်လည်းပေးရမယ်။ အုပ်ချုပ်သူတွေကလည်း သုတေသနစာတမ်းတွေကို နှစ်စဉ်ပေါ့ပေါ့များများတင်စေချင်တဲ့လမ်းညွှန်မှာကြားချက်တွေကလည်းရှိနေတော့ မြန်မြန်ဆန်ဆန်စွာစာတမ်းတင်နိုင်အောင် Teak seeds provenances trial ဆိုပြီးတော့ လုပ်တယ်။ ဒါတောင် စာတမ်းကို interim report ဆိုပြီး ဆရာကတင်တာ။ ကြားဖြတ်အစီရင်ခံစာဆိုပြီး သစ်စေ့တွေကို မြန်မာပြည် မြောက်ဘက် မြစ်ကြီးနားကနေစလို့ တောင်ဘက်ရေးမြို့နယ်အထိ (၁၈) နေရာကနေ စုဆောင်းပါတယ်။ ကြားမှာ ဗန်းမော်၊ ကသာ၊ ရွှေဘို၊ တောင်တွင်း၊ ပျဉ်းမနား၊ လယ်ဝေး၊ တောင်ငူ၊ ရေတာရှည်စတဲ့နေရာတွေပါပါတယ်။ ဆရာက ကျွန်တော့်ကို ရေးမြို့နယ်က ကျွန်းစေ့စုဆောင်းဖို့ တာဝန်ပေးပါတယ်။

ချီတက်ခဲ့ပြီ ရေးမြို့နယ်

အမှန်က ကျွန်တော် မော်လမြိုင်တောင် မရောက်ဖူးဘူး။ ရေးမြို့နယ်ဆိုတာက မွန်ပြည်နယ်တောင်ဘက် အစွန်ဆုံးဆိုတာလောက်ပဲသိတာ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် 'ပါးစပ်ပါရွာရောက်'ဆိုတာလို စုံစမ်းမေးမြန်းသွားရမှာပေါ့။ ဒါနဲ့ ရေဆင်း FRI ကနေ တောခေါင်းအောင်ဝင်းကို အဖော်ခေါ်ပြီး မန္တလေးအမြန်ရထားနဲ့ရန်ကုန်ကို ဆင်းခဲ့ကြတယ်။ ရန်ကုန် ၃၆ လမ်းက အစ်ကိုဦးတင်ထွေး(၁၉၇၄)ရဲ့ ယောက္ခမ တိုက်ခန်းမှာ ခဏတည်းတယ်။ ဦးတင်ထွေးရဲ့ယောက္ခမ အန်တီဒေါ်ခင်သန်းက တအားသဘောကောင်းတယ်။ သူတို့လမ်းထိပ်က ဆီချက်ခေါက်ဆွဲဝယ်ကျွေးတာ။ များလည်းများ၊ စားလို့လည်းကောင်း ထမင်းစားတဲ့ တိုက်ပန်းကန်ကြီးနဲ့အပြည့်အမောက်မှ တစ်ပွဲကို ငါးမတ်လောက်ပဲ

ပေးရတာ။ အဲဒီတိုက်ခန်းကရန်ကုန်ဘူတာကြီးနဲ့နီးတော့ လမ်းလျှောက်သွားပြီးရထားလက်မှတ်ဝယ်လို့ရတယ်။

မမတို့မော်မြိုင်

နောက်ရက်ကျတော့မော်လမြိုင်ရထားနဲ့ မုတ္တမကို စီးကြတယ်။ မုတ္တမကျတော့ ကူးတို့သင်္ဘောနဲ့မော်လမြိုင်ဘက်ကူးရတယ်။ မော်လမြိုင်ရောက်တော့ အတန်းဖော်ကိုခင်မောင်လှရဲ့အိမ်ကြီးမှာတည်းကြတယ်။ ရှေးအိမ်ကြီးအကြီးကြီးပဲ။ တိုက်ခံနှစ်ထပ်အိမ်ကြီးပါ။ ပြည်နယ်သစ်တောရုံးနဲ့လည်းနီးတယ်။ ဘုရင်မပန်းခြံကြီးနားမှာပဲ။ အဲဒီတုန်းက ကိုခင်မောင်လှရဲ့အဖေရော အမေရော တွေ ခဲ့ရသေးတယ်။ ကိုခင်မောင်လှအဖေက ပိန်ပိန်ရှည်ရှည်၊ အမေကခပ်ဝဝ။ အစ်မကြီးတွေလည်းရှိကြတယ်။ တစ်အိမ်လုံးသဘောကောင်းကြတယ်။ ပြည်နယ်သစ်တောရုံးမှာ ပြည်နယ်မှူးက ဒုညွှန်မှူးအစ်ကိုကြီးဦးခင်မောင်ထွေး။ သူ့ကို သတင်းပို့ပြီးနောက် သူ့ဆီက ထောက်ခံစာတွေယူပြီးရေး ရထားလက်မှတ်ဝယ်၊ လိုအပ်တာတွေဝယ်ပြီး ကိုခင်မောင်လှတို့အိမ်ပြန်နားပါတယ်။ ခရီးဆက်မယ် လုပ်ကာမှ အဖော်ခေါ်လာတဲ့ကိုယ်တော်ချောက ငှက်ဖျား ဖျားနေတယ်။ ရထားလက်မှတ်ကလည်း ဝယ်ပြီးပြီ။ ဝယ်ရတာလည်းမလွယ်ဘူး။

ကိုခင်မောင်လှအစ်မကြီးတွေက နေမကောင်းတဲ့သူကို ထားခဲ့ပါတဲ့။ သူတို့ဆေးကုပေးထားပါ့မယ်တဲ့။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော်လည်းအားမနာနိုင်တော့ဘူး။ နေမကောင်းတဲ့တောခေါင်း အောင်ဝင်းကို၊ ကိုခင်မောင်လှအိမ်က အစ်မကြီးတွေလက်အပ်ခဲ့ပြီး ရေးဘက်ကို ခရီးဆက်ခဲ့ရပါတော့တယ်။ ကျွန်တော်တစ်ယောက်တည်း မမနဲ့ပေါ့။ မြန်မာ့မီးရထားကို ပြောတာပါ။

မော်လမြိုင် ရေး မီးရထား

မော်လမြိုင်ဘူတာရုံရောက်မှသိရတာ။ ရေးရထားက မီးသွေးစက်ခေါင်းတွဲကြီးနဲ့ပျံ။ တရူးရူး.....တရဲရဲနဲ့ပေါ့။

တွဲအရေအတွက်ကလည်း ခုနှစ်တွဲလောက်ပဲပါတယ်။ ကြည့်ရတာအရင်ရောက်တဲ့လူက ကြိုက်တဲ့နေရာထိုင်နေကြပုံပါပဲ။ တောင်းတွေ၊ ပလုံးတွေ၊ ခြင်းတွေနဲ့ပြည့်ကြပ်နေတာ။ ဘူတာလိုက်ပို့တဲ့သစ်တောရုံးဝန်ထမ်းက တောင်းတောင်းပန်ပန်နဲ့ပြောပေးလို့ အဆင်းအတက်နဲ့ နီးနီးမှာနေရာလေး တစ်နေရာရပါလေရဲ့။ ကြပ်ကြပ်တည်းတည်း၊ ကပ်ကပ်သပ်သပ်ပါပဲ။ ကိုယ့်ရဲ့ခရီးဆောင်အိတ်ကလေးရင်မှာပိုက်လို့ လိုက်ခဲ့ရပါတော့တယ်။ ငိုက်လည်းမငိုက်ရဲဘူးဗျ။

ပတ်ဝန်းကျင်မှာလည်း ဗမာလိုပြောကြတာသိပ်မကြားရဘူး။ လူပြက်တွေပြောသလို ‘မှ ပ ပလ နက’ လိုလို ဘာလိုလိုနဲ့ မွန်စကားသံတွေပဲညံနေပါရော။ ရထားထွက်တော့လည်း ... “ဖြည်းဖြည်းလေး.. အနှေးယာဉ်ရထား” လို့ပဲ သီချင်းအော်ဆိုရမလား။ အဆိုတော် ပလေးဘွိုင်သန်းနိုင်လား ဆိုထားတာရှိတယ်လေ။ ဒီလိုနဲ့ ဘူတာတစ်ခုကိုဆိုက်တော့ ဘေးကလူတစ်ယောက်က ဒီဘူတာမှာ ထမင်းဝယ်စားလို့ရတယ်လို့ပြောပါတယ်။ ဒါနဲ့ဘေးကလူကိုပဲ နေရာလေးကြည့်ထားပေးဖို့တောင်းပန်ပြီး ဘူတာထဲ မှာ ထမင်းတစ်ထုပ်ကို ခပ်သွက်သွက်လေး ဆင်းဝယ်လိုက်ပါတယ်။ ပြီးတော့မှ ကိုယ့်နေရာလေးကိုယ်ပြန်ထိုင်ပြီး ထမင်းစားပါတယ်။ ဆာနေတာဆိုတော့ တော်တော်လေး မြိန်ပါတယ်။ ထမင်းစားပြီးမှ ဟိုဟိုသည်သည် မျက်စိကစားမိတယ်။ ဒေသခံခရီးသည်တွေကတော့ တစ်ချို့ရေမိုးချိုးနေကြတယ်။ တစ်ချို့ကတော့ ထမင်းဆိုင်မှာ ကြိုက်ရာဟင်းကို မှာပြီး စတိုင်ကျကျထိုင်ပြီး စိန်ပြေ နပြေစားနေကြတယ်။ ခဏနေမှ ရေချိုးပြီးသူတွေက ထမင်းဆိုင်ကိုဝင်ထိုင်ကြပြန်တယ်။ ‘ဒီလူတွေတော့ထမင်းစားနေတုန်း ရထားထွက်ရင်ဒုက္ခပဲလို့’ ကိုယ်ကစိတ်တွေပူနေတာ။ သူတို့ကတော့အေးအေး ဆေးဆေးပဲ။ အားလုံးစားသောက်ပြီးလို့ အညောင်းပြေလမ်းလျှောက်၊ ကွမ်းစား၊ ဆေးလိပ်သောက်သူက သောက်နေကြတာ။ အဲဒီအချိန်အထိ ရထားမထွက်သေးဘူး။ တုတ်တုတ်မှမလှုပ်သေးဘူး။ တော်တော်ကြာမှ ဥသြသံကြားတယ်။ အဲဒီကျမှ တွဲတွေပေါ်ကို ခရီးသည်တွေ အပြေးအလွှားတက်လာကြတာ။ အခုကျမှ ကျွန်တော်လည်း သဘောပေါက်တယ်။ ‘သူ့အရပ်နဲ့ သူ့ဇာတ်’ ဆိုတာကဒီလိုမျိုးကိုးလို့။

ရထားဆက်ထွက်လာတော့ ရထားလမ်းဝဲယာကိုက် ၁၀၀လောက်အထိ ချုံတွေမရှိအောင် အပြောင်ရှင်းထားတာကို တွေ့ရတယ်။ လုံခြုံရေးအတွက်ဖြစ်မှာပါ။ တစ်နေရာကျပြန်တော့ ရထားကရပ်ပြန်ပါရော။ လေ့လာ

ကြည့်တော့ စက်ခေါင်းက မီးပေါင်ကျလို့တဲ့။ တစ်ချို့တစ်ခါတလေကျ တောင်ပူစာကုန်းကလေးတွေမတက်နိုင်ရင်လည်း နောက်ကသုံးတွဲလောက်ဖြုတ်ထားပြီး နီးရာဘူတာအထိ ရောက်အောင်မောင်းပြီးမှ ချန်ထားခဲ့တဲ့တွဲတွေကို နောက်ထပ်တစ်ခေါက်ထပ်ဆွဲရတာတဲ့။ ဒီလိုနဲ့ မနက် ၇ နာရီလောက် မော်လမြိုင်ကထွက်တဲ့ရထားဟာ ညနေ ၅ နာရီကျော်ကျမှ ရေးမြို့ကိုရောက်ပါတယ်။ ခရီးမိုင် ၁၀၀ လောက်ပဲရှိတာပါ။ အဲဒီအချိန်ကရထားလမ်းဂိတ်ဆုံးပါပဲ။

ရောက်ပါပြီ ရေးမြို့ဆီ

ဘူတာကို သစ်တောဝန်ထမ်းတယောက်လာကြိုပါတယ်။ ရုံးရောက်တော့မြို့နယ်မှူးနဲ့တွေ့ပါတယ်။ သူဇနီးက ကျန်းမာရေးမကောင်းလို့ ကိုယ်တိုင်လာမကြိုတာကို နားလည်ပေးပါလို့လည်းပြောပါတယ်။ ရုံးကတော့ နှစ်ထပ်အိမ်ကို အောက်ထပ်မှာရုံးဖွင့်ပြီး အပေါ်ထပ်မှာမြို့နယ်မှူးမိသားစုနေကြတယ်။ ညစာကို ဝန်ထမ်းတစ်ယောက်နဲ့ဆိုင်ကလေးတစ်ဆိုင်မှာသွားစားရတယ်။ မိုးချုပ်မှ အပြင်ထွက်ရင်မကောင်းဘူးတဲ့။

ထမင်းစားပြီးပြန်လာမှ ပြည်နယ်ရုံးက ပေးလိုက်တဲ့မိတ်ဆက်စာနဲ့ လူကြိုပါးလိုက်တဲ့ရုံးစာတွေကို ပေးပြီး စကားပြောကြရတယ်။ အကျိုးအကြောင်းပြောပြတော့ မြို့နယ်မှူးက ပြည်နယ်ရုံးက အကြောင်းကြားထားလို့စဉ်ထားကြောင်း၊ မနက်ဖြန် ရေးချောင်းဖျားက ကျောင်းရွာကိုသွားရမှာဖြစ်ကြောင်း၊ ဝန်ထမ်းတစ်ယောက် အဖော်ထည့်ပေးလိုက်မဲ့အကြောင်းပြောပါတယ်။ ဒါနဲ့ ‘ကျွန်တော်လည်းစောစောပဲအိပ်မယ်ဗျာ’ ဆိုပြီး sleeping bag လေးဖြည့်ပြီးအိပ်မယ်လုပ်တော့ မြို့နယ်မှူးက ‘ခင်ဗျား sleeping bag က အိုက်လိမ့်မယ်။ ဘုရားခန်းမှာ အိပ်ရာခင်းပေးထားပါတယ်။ သက်သောင့်သက်သာအိပ်ပါဗျာ’ လို့ပြောပါတယ်။ ကျွန်တော်လည်း ကိုဇော်ဝင်း(ချင်းချောင်း) ဆီကငှားလာတဲ့ sleeping bag ကိုပြန်ထုပ်ပိုးပြီး အိပ်ရာဝင်ခဲ့ပါတော့တယ်။ မအိပ်ခင် ဘုရားရှိခိုး၊ မေတ္တာသုတ် ရွတ်ဖတ်ပူဇော်၊ ဂုဏ်တော်ပုတီးစိတ်ပြီးမှ အိပ်တာပါ။ ကျွန်တော်အလုပ်ဝင်ခါစကတည်းက အလေ့အကျင့်လုပ်ထားခဲ့တာပါ။

ကျောင်းရွာဆီသို့

မနက်ကျတော့ မြို့နယ်မှူးက သူ့အိမ်မှာပဲ မနက်စောစောစာညှော်ခံပြီး ကျွန်တော်တို့ခရီးထွက်ဖို့ အဝတ်အစားလဲကြပါတယ်။ ကျွန်တော်ကို မြို့နယ်မှူးက ဘောင်းဘီမဝတ်ဖို့ jungle hat မဆောင်းဖို့ပြောပါတယ်။ လုံခြုံရေးအရ အန္တရာယ်ကင်းအောင်လို့ပြောပါတယ်။ အဖော်ဝန်ထမ်းတစ်ယောက်နဲ့ ကျွန်တော်တို့လည်း ထော်

လာကျီ အသေးတစ်စီးနဲ့ကျောင်းရွာကို 'တကျောင်းကျောင်း' နဲ့ မောင်းခဲ့ကြပါတယ်။ လက်က သံဖရိန်ဘောင်ကိုကိုင်၊ ပစ္စည်းတွေထည့်တဲ့ခွက်နှုတ်ခမ်းက ပျဉ်ပြားပေါ်မှာ ဖင်ထိုင်လိုက်ရတာ ဆိုတော့ လက်တွေညောင်း၊ ဖင်တွေကြမ်းလို့ပါ။ ကျောင်းရွာရောက်တော့ ဘုန်းကြီးဆွမ်းကပ်ပြီးချိန်ပါ။ ရောက်ရောက်ချင်းပဲ ဘုန်းကြီးက ထမင်းအတင်းကျွေးပါတယ်။ ပြောစရာရှိရင် နောက်မှပြော၊ စားစရာရှိတာ အရင်စားတဲ့။ ဘုန်းကြီးကရင်းရင်းနှီးနှီးပြောပါတယ်။ ထမင်းစားပြီး အချိုပွဲတွေဆက်ကျွေးပါသေးတယ်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းကို ဝေ့ကြည့်လိုက်တော့ ကျွန်းတံခါးတွေ၊ ကျွန်းနံရံတွေ၊ ဘီရိုတွေ ဝင်းထိန်နေတာမြင်ရပါတယ်။ မာဂရီက တောအုပ်ကြီး ဦးပေါများကိုသွားသတိရတယ်။

ဒါပေမဲ့ သူ့လိုတော့မလုပ်ရဲဘူး။ နယ်မြေတွေက အဖြူရောင်မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ့်မှာက လက်နက်ဆိုလို့ အပ်တိုတစ်ချောင်းတောင်မပါဘူး။ ဘုန်းကြီးကလည်း အကင်းပါးတယ်။ 'ဒကာကြီး ဒီသစ်တွေက ဘုန်းကြီးကျောင်းအတွက်ပဲသုံးတာ။ တခြားဘယ်နေရာမှာမှမသုံးဘူး။ မယုံရင် ရွာထဲ လိုက်စစ်လို့ရတယ်နော်' တဲ့။ 'ဒကာကြီးလိုအပ်တာပြောပါ။ ဒီရွာကတော့ ဘုန်းကြီးပြီးရင် ပြီးပါတယ်' တဲ့။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော်လည်း 'တပည့်တော်က ဒီဒေသက ကျွန်းမျိုးစေ့တွေစုဆောင်းချင်လို့လာတာပါ ဘုရား' လို့လျှောက်ရတာပေါ့။ 'စိတ်ချ...ဒကာကြီး အခုတော့ နေပူနေပြီ။ ညနေစောင်းမှာ ဒကာကြီးလိုသလောက် ကျွန်းစေ့ရ ရစေ့မယ်။'

အဲ့ဒီအချိန်အခါမှာပဲ ခန္ဓာကိုယ်ကြံ့ခိုင်တဲ့လူတစ်ယောက် ဘုန်းကြီးကို လာဝပ်ချတယ်။ ဘုန်းကြီးက 'လာဟေ့.. ဗိုလ်ကျော် ဒီမှာ ဧည့်သည်ရောက်နေတယ်။ သစ်တောဌာနကဝန်ထောက်လေးပဲ' ဆိုပြီးမိတ်ဆက်ပေးတယ်။

ဘုန်းကြီးနဲ့ရော အဲဒီလူနဲ့ရော စကားတွေပြောနေလိုက်တာ ညနေသုံးနာရီထိုးတော့ ဘုန်းကြီးက အုန်းမောင်းခေါက်ခိုင်းတယ်။ ဗိုလ်ကျော်လည်း ခဏနေတော့ ပြန်သွားတယ်။ သိပ်မကြာလိုက်ဘူး။ ရွာသားတွေ ယောက်ျားမိန်းမ အယောက်နှစ်ဆယ် လောက်ရောက်လာတယ်။ ဘုန်းကြီးက တိုတိုတုတ်တုတ်ပဲတိုင်းရင်းသားဘာသာစကား တစ်မျိုးနဲ့ပြောလိုက်တယ်။ ညနေစောင်းမှာ ကျွန်းစေ့အိတ်သုံးလေးအိတ်ထမ်းပြီး လာပြီကြတယ်။ နောက် စကားပြောရင်းသိရတာက ဘုန်းကြီးက ဗမာ၊ ကရင်၊ မွန်၊ ရှမ်း၊ ထိုင်းဘာသာစုံပြောတတ်ကြောင်း၊ အဲ့ဒီည ရွာထဲမှာပဲ ညအိပ်ပါတယ်။ နောက်နေ့မနက်မှာ ဘုန်းကြီးရဲ့ ပဲ့ထောင်အသေးလေးနဲ့ ကျွန်းစေ့အိတ်တွေတင်ပြီး ရေးချောင်းဖျားမှ စုန်ဆင်းခဲ့ပါတယ်။

ချောင်းရေကကြည်လင်ပြီး ချောင်းကြမ်းပြင်က ကျောက်ခဲလေးတွေ ငါးလေးတွေကိုမြင်နေရပါတယ်။ ချောင်းကမ်းနံဘေးမှာတော့ အမြဲစိမ်းသစ်တောသစ်ပင်မျိုးစုံက စိမ်းလဲ့ညိုမှောင်ပြီး နေရောင်မထိုးသလောက်ပါပဲ။ ရေးမြို့နားရောက်ခါနီးတော့ ချောင်းရေကနောက်လာတယ်။ ရွှံ့ရောင်ဖြစ်လာတယ်။ ဒီရေအတက်အကျရှိလာလို့ လမု၊ လမဲ့၊ ပြုစုတဲ့အပင်တွေနဲ့ ဓနိတောတွေတွေ့ရတယ်။ သိပ်မကြာခင် ရေးမြို့ဝင်ပါတယ်။ နောက်တစ်ရက် အပြန်ကျတော့ မြို့နယ်မှူးကိုယ်တိုင်ဘူတာလိုက်ပို့ပါတယ်။ သူက 'ဒီနေ့ တွဲနီမပါလို့၊ ပါရင်တွဲနီနဲ့တင်ပေးလိုက်ပါရဲ့' လို့ လောကွတ်စကားဆိုပါသေးတယ်။ တွဲနီဆိုတာက မီးရထားအရာရှိတွေစီးတဲ့သီးသန့်တွဲကိုပြောတာပါ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်ပါ။ အပြန်ခရီးကတော့နေရာကောင်းကောင်းမှ ပြည့်ဖောင်းနေတဲ့ ကျွန်းအိတ်များနဲ့ အဆင်ပြေချောမောစွာနဲ့ပါ။

တောင်တွင်းအိုးပေါက်

FRI ပြန်ရောက်ပြီးတဲ့အခါမှာ စုဆောင်းခဲ့သော အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ကျွန်းစေ့များကိုသန့်စင်ခြင်း၊ အရွယ်အစားအလေးချိန်တိုင်းတာခြင်း၊ သစ်စေ့ပေါက်နှုန်းများစမ်းသပ်ခြင်းတို့ကိုလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က သစ်စေ့ဓာတ်ခွဲခန်းမှာ သစ်စေ့များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး microscope ဖြင့်ကြည့်ရှုပြီး ထို microscopic view ကို တစ်ပါတည်းမှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးနိုင်သော ကင်မရာပူးတွဲပါရှိတဲ့ကိရိယာရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်းစေ့များကို microscopic view ရိုက်ရင်းနဲ့ ထူးခြားတာတစ်ခုတွေ့ရှိခဲ့ပါတယ်။ တောင်တွင်းကြီးအိုးပေါက်ဒေသမှ ကျွန်းစေ့များကိုကြည့်တဲ့အခါမှာ ကျွန်းစေ့များရဲ့အစေ့ရွက် ကျောဘက်ရှိအကြောများမှာ သိသိသာသာမည်းနက်နေတာတွေ့ရပါတယ်။ ကျန်ဒေသများက ကျွန်းစေ့ရွက်တွေမှာတော့ မထင်ရှားပါဘူး။ black stripes ပါတဲ့ အိုးပေါက်ဒေသက ကျွန်းစေ့များရဲ့ထူးခြားတဲ့ characteristics ကို တွေ့ခဲ့ဖူးပါတယ်။ စိတ်ဝင်စားလို့ ပိုပြီးတော့ အသေးစိတ်သိချင်ရင်တော့ FRI မှာ ရှာဖွေဖတ်ရှုကြပါလို့ တိုက်တွန်းပါရစေ။

မိုးရွေသစ်တောသုတေသနစခန်း

FRI ရဲ့သုတေသနစခန်းတွေကို အထက်မြန်မာပြည်၊ အောက်မြန်မာပြည်နေရာအနှံ့ တည်ဆောက်ထားပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အများဆုံးနေထိုင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ရတာကတော့ သစ်တောသုတေသနဌာန၊ သုတေသနစခန်းအမှတ် (၅) လို့ အမည်ပေးထားတဲ့ မိုးရွေစခန်းပါပဲ။ မှတ်မိသလောက်ပြောရရင် ငလိုက်သစ်တောကြီးပိုင်းထဲက မိုးရွေရွာကလေးအနီးမှာတည်ရှိပါတယ်။ အဲ့ဒီငလိုက်ကြီးပိုင်း

အကွက်အမှတ် ၇၂ ထဲမှာ သုတေသန စမ်းသပ်စိုက်ခင်း တွေလုပ်ကြပါတယ်။ အကြီးမြန်သစ်မာမျိုးစုံစိုက်ခင်း၊ ကျွန်း စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်မျိုးမျိုး၊ ဘောစကိုင်းစိုက်ပဇွန်အကွာ အဝေးမျိုးစုံစမ်းသပ်ခြင်း၊ ပိတောက်စမ်းသပ်စိုက်ခင်း၊ ကျွန်းမျိုးကောင်းမျိုးသန့်ဥယျာဉ်၊ ဝါးစမ်းသပ်စိုက်ခင်း စတဲ့ စမ်းသပ်ကွက်အမျိုးမျိုးတည်ထောင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ကျွန်တော်က စခန်းတာဝန်ခံအဖြစ် တာဝန်ယူရ တော့ ရေဆင်းနဲ့မိုးရွာ တစ်လှည့်စီနေထိုင်လုပ်ကိုင်ရတယ်။ အဲဒီအချိန်က သွားရေးလာရေးကမလွယ်ဘူး။ လက်ထောက် ညွှန်မှူးအဆင့်တွေတောင် တစ်ဦးချင်းအမည်ပေါက်ကား မရကြသေးဘူး။ လေးငါးဦးအတွက် ကားတစ်စီးလောက်ပဲ မျှတခွဲဝေပေးထားတာပါ။ ကျွန်တော်တို့လို ပါမ္မာအဆင့်က တော့ လူကြီးတွေကားနဲ့ ကားကြိုလိုက်ရပါတယ်။ တစ်ခါ တလေ ပျိုးဥယျာဉ်အတွက် မြေဆွေး၊ သစ်၊ ဝါး စတာ တွေသယ်စရာရှိတဲ့အခါ တစ်ပါခေါ်တဲ့ကားကြီးကို MTO ဆီ တင်ပြခွင့်တောင်းပြီးသုံးရတယ်။ ကိုယ့်ဖာသာ သွားမယ် ဆိုရင်တော့ ပျဉ်းမနားအထိကြိုသလိုသွား၊ ပျဉ်းမနား ရောက်မှ မိုးရွာဘက်ရောက်တဲ့သစ်လုပ်ငန်းပိုင် ဟီးနီးသစ် လုံးတင်ကားကြီးတွေနဲ့သွားရတယ်။ ဟီးနီးသစ်တင်ကား ကြီးတွေက မိုးရွာဘက်မသွားဘဲ တောင်ညိုဘက်သွားရင် ပိန္နဲပေါက်ဆိုတဲ့နေရာမှာဆင်းပြီး သစ်ထုတ်ရေးလမ်းအ တိုင်း ငါးမိုင်လောက် ခြေလျင်လျှောက်မှ မိုးရွာကို ရောက် တာ။ ပိန္နဲပေါက်ဆိုတဲ့နေရာမှာ အိမ်ဆိုင်လိုလိုစားသောက် ဆိုင်လိုလို ကားစခန်းလိုလို အိမ်တစ်လုံးရှိပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့လည်း မုန့်တီသုပ်လေး၊ မုန့်ဟင်းခါး လေးစားပြီး မိုးရွာဘက်သွားတဲ့ သစ်တိုက်ကားကြိုစောင့် တယ်။ ကားကြိုမရှိဘူးဆိုရင်တော့ သစ်တောဝန်ထမ်းပီပီ ခြေလျင်မြန်းကြရပါတယ်။ ပိန္နဲပေါက်က အပျိုတွေကို သစ် လုပ်ငန်းက ကားဆရာတွေက တော်ကောက်တော်မူကြ တော့ ကျွန်တော်တို့နောင်တော် စိုက်ကွက်မှူးတစ်ယောက် ကလည်း အညံ့မခံပဲ အပျိုတယောက်ကို တော်ကောက်ခါ ယူလိုက်ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ပဲ ပိန္နဲပေါက်နဲ့ကျွန်တော်တို့ရင်းနှီးခဲ့ ရပါတယ်။ FRI က လူကြီးတွေရဲ့ကားတွေနဲ့ အကြိုလိုက် တာဆိုပေမဲ့ အကြိမ်ရေအများဆုံးကတော့ အစ်ကို ဒေါက်တာ ဉာဏ်ထွန်းရဲ့ကားပါပဲ။

ဆက်ဖတ်ပြပါ။

+++++

စာမျက်နှာ (၁၀)မှ အဆက်

ဖီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းဆောင် ရွက်ရာ၌လိုအပ်သောရန်ပုံငွေ အပြည့်အဝအလုံအလောက် ရရှိရေးတင်ပြဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုချင်း (သို့) သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေတစ်ခုချင်း အတွက် ပြည်တွင်းပြည်ပပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များနှင့်ဆက် သွယ်၍ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ရရှိရေး ဆောင်ရွက်ပြီး Trust Fund များထူထောင်ခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များနှင့် လှော်ကားဥယျာဉ်အတွင်း မွေးမြူထားသော တိရစ္ဆာန်များ အား စိတ်ပါဝင်စားသော ပုဂ္ဂလိကများနှင့်ဆက်သွယ်၍ တိရစ္ဆာန်များ မွေးမြူခွင့်ပြုပြီး ယင်းတို့အတွက်လိုအပ်သော ရိက္ခာနှင့်ဆေးဝါးဖိုးကုန်ကျငွေများလက်ခံရရှိခြင်း၊ သဘာဝ အခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းဝင်ငွေမှ အချိုးကျပြန်လည်ထည့် သွင်းစေခြင်း၊ အမဲလိုက်လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းသည် ဖီဝမျိုး စုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးရန်ပုံငွေရရှိရေးအတွက် နည်းလမ်းတစ် သွယ်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ ပြင်ပရှိ ဒေသများအတွင်း အရေအတွက်ပေါများသော အပင်နှင့်တိရစ္ဆာန်များ၊ အင်းဆက်များကိုစည်းမျဉ်းစည်း ကမ်းများသတ်မှတ်၍အမဲလိုက်ခွင့်၊ စုဆောင်းခွင့်ပြုပေးပြီး ရန်ပုံငွေရှာဖွေခြင်းများဆောင်ရွက်ရန်လိုပါသည်။

ဖီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးသည် အချိန်နှင့်အမျှ တိုးတက်အောင်မြင်မှုတစ်ခုအပေါ် နောက် ထပ်တိုးတက်အောင်မြင်မှုရရှိစေရန် တက်ကြွစွာဆောင် ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ လက်ရှိလုပ်ငန်း အောင်မြင်မှု၊ အခက်အခဲ၊ လိုအပ်ချက်များအပေါ်သုံးသပ်၍ ရေရှည်ကာလများ၌ လိုအပ်ချက်များနှင့် ရင်ဆိုင်ရမည့် အခက်အခဲများအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်ရပါ မည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်သည့် ဌာနအားလုံးကပါဝင်၍ အခြေခံကိန်းဂဏန်းအချက်အလက် တည်ဆောက်ထားပြီး မပြတ်လေ့လာသုံးသပ်မှု၊ ရရှိသည့် အချက်အလက်များအပေါ်ခြုံငုံ၍ လေ့လာသုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝကို လေ့လာပါ။
သဘာဝကို ချစ်မြတ်နိုးလာမယ်။
သဘာဝကို စောင့်ရှောက်ဖို့ သိလာမယ်။

ပုလောမြို့နယ်မှ မလိငှက်သိုက်ကျွန်းများ

ချက်ဝင်းထွန်း

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၀

ငှက်သိုက်ကျွန်းထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းစစ်ဆေးမည့် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့က မြိတ်ကမ်းနားလမ်းရှိ goody cafe မှာဆုံကြပြီး ကတ်ကြေးကိုက်စားကြသည်။ မြိတ်ကတ်ကြေးကိုက်မှာ ပဲပင်ပေါက်၊ စားတော်ပဲ၊ ပင်လယ်စာ အစုံဖြင့် နာမည်ကြီးအစားအစာဖြစ်သည်။

ဆိပ်ငယ်ဆိပ်ကမ်းမှ မနက် ၈ နာရီလောက်မှာ စထွက်ကြသည်။ မြင်းကောင်ရေ ၂၅၀ စီစီရို အင်ဂျင်နှစ်လုံးတပ် စပိဘုတ်အဖြူရောင်က ပင်လယ်လှိုင်းများပေါ်ဖြတ်ကျော်ပြေးလွှားနေသည်မှာတစ်ရပ်ရပ်နှင့်မြန်လှသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့တွင်ခရိုင်နှင့်မြို့နယ်သစ်တော၊ခရိုင်ထွေ/အုပ်၊ ခရိုင်ဟိုတယ်/ခရီး၊ မြိတ်ခရိုင်ခရီးသွားအဖွဲ့တို့ပါသည်။ မြိတ်ခရိုင်အတွင်း ပုလောမြို့နယ်မလိငှက်သိုက်ကျွန်းများနှင့် ကျွန်းစုမြို့နယ် ရေအေးငှက်သိုက်ကျွန်းများရှိရာ ငှက်သိုက်ကျွန်းထိန်းသိမ်းရေးစီမံချက်အရ သက်ဆိုင်ရာဌာနများအပါအဝင် ခရိုင်သစ်တောမှ တစ်နှစ်အတွင်း သုံးကြိမ်စီ စစ်ဆေးဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယခုသွားရောက်သည့်ခရီးက မလိငှက်သိုက်ကျွန်းများ စစ်ဆေးရန်ဖြစ်သည်။

စပိဘုတ်မောင်းချိန် နှစ်နာရီနီးပါးခန့်အကြာမှာ မလိငှက်သိုက်ကျွန်းများကို မြင်ရလေသည်။ မလိငှက်သိုက်ကျွန်းကြီးဝိုင်းကို ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ကျွန်းများ၏ စုစုပေါင်းဧရိယာ ၉၁၈ ဧကရှိသည်။

ငှက်သိုက်ထွက်ရှိရာ ကျောက်တောင်ကြီးက ပင်လယ်ထဲမှာ ထီးထီးကြီးတည်ရှိနေသည်။ ကျောက်သား ကျောက်ဆောင်ချည်းများသာမို့ ကျောက်ချွန်ကျောက်ခက်များကိုသာမြင်ရသည်။ ကျောက်သားနံရံတို့မှာ တွယ်ကပ်ပေါက်နေသည့် တရုတ်စကားပင်အချို့နှင့် ညောင်ပင်တစ်ပင်စ၊ နှစ်ပင်စကို ခပ်ကျဲကျဲမြင်ရသည်။

ငှက်သိုက်ကျွန်းများသည်ထူးခြားသောအသွင်အပြင်များရှိခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သာယာအေးချမ်းခြင်း၊ အဆန်းတကြယ်လှပခြင်းတို့ကြောင့် ဤနေရာမှာ သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ဖို့ကောင်းသည်။

ငှက်သိုက်ကျွန်းကျောက်တောင်ကြီးကို ဘုတ်ဖြင့်လှည့်ပတ်စစ်ဆေးသည်။ ကျောက်တောင်ပတ်လည်မှ ပင်လယ်ရေတို့သည် အပြာရင့်ရောင်ပေါက်နေပုံမှာ ဖောင်တိန်မင်အရောင်နှင့်ဆင်တူသည်။ ကျောက်တောင်ကြီးပတ်လည် နံရံတစ်လျှောက်တွင် စခန်းတဲအသေးလေးတွေတွေ့ရသည်။ ပုလောဦးစီး ကိုသဲကိုကိုက-

“ဒီစခန်းတဲအသေးလေးတွေက တရားမဝင်ငှက်သိုက်ခူးမှာစိုးလို့ စောင့်ကြည့်ဖို့ဆောက်ထားတဲ့ အစောင့်တဲလေးတွေပါ။ ပင်မတဲကြီးက သပ်သပ်ဆောက်ထားတယ်။ အစောင့်တဲလေးများကို မျော/တိုင်တို့ဖြင့် ဆောက်ထားပြီး အမိုးနှင့်အကာက နေဖက်တို့ကို အသုံးပြုထားသည်။ ကျောက်တောင်နံရံကို တွယ်ကပ်ဆောက်ထားသည်မှာ ခဲရာခဲဆစ်နိုင်လှသည်။ ပင်လယ်ရေပြင်မှ တဲဆီသို့ အတက်အဆင်းအတွက် ကြိုးလှေခါးကို အသုံးပြုကြသည်။ ရေနှင့်အစားအသောက်တို့ခက်ခဲမည်။ နေထိုင်စားသောက်ဖို့လည်း ခက်ခဲမည်။

“ဒါဆို ငှက်သိုက်ခိုးခူးတာတွေ ရှိတာပေါ့”

“ဟုတ်ကဲ့- ဟိုတုန်းက ဒီလိုအစောင့်တဲတွေ မရှိခင်တုန်းကပေါ့။ ဒါမို့ နောက်တော့ တစ်ကျွန်းလုံး ထိန်းသိမ်းနိုင်ဖို့ ကျောက်တောင်ပတ်လည်မှာ အစောင့် တဲလေးတွေ ဆောက်ထားတာ”

“ဒီကျောက်တောင်ပေါ် တက်ခူးဖို့ဆိုတာ အန္တရာယ် အတော်များမှာပဲ”

“ဟုတ်ပါတယ်။ ခိုးခူးရင်းနဲ့ မတော်တဆ ပြုတ် ကျ အသက်ဆုံးတာတွေရှိဖူးတယ်။ သူတို့က ကသောက မျောလုပ်ရတာဆိုတော့ ပိုပြီးခြေချော်လက်ချော်ဖြစ်တာ ပေါ့။ ကျောက်တောင်ကျောက်နံရံပေါ်ကို ကြိုးသုံးပြီးတက် တဲ့အခါ ကျောက်ချွန်တွေကြောင့် ကြိုးပြတ်ကျတာလည်း ဖြစ်တတ်တယ်” ငှက်သိုက်ခူးရာတွင် ဝါးလှေခါးနှင့် ကြိုး များကို အသုံးပြုကြသည်။

“ဟုတ်လား- တရားဝင်ခူးနေတဲ့ ဒီကအဖွဲ့တွေ ရော၊ ဘာမှမဖြစ်ဘူးလား”

“သူတို့လည်း တစ်ခါတရံ အန္တရာယ်ကြုံကြရ တာပါပဲ”

ကျောက်တောင်ကြီး၏ အချို့နေရာတွင် လိုဏ် ပေါက်ကြီးများရှိသည်။ ၎င်းလိုဏ်ပေါက်ကြီးများမှာ ရေပြင် နှင့် တစ်ဆက်တည်းရှိသလို ကျောက်တောင်၏ဘေးမှာ လည်းရှိသည်။ ကျောက်သားပြင်၏ ပြောင်ချောနေသော အချို့နေရာတွင် အစိမ်းနှင့်အဖြူရောစပ်မြင်ရသည်မှာ ကျောက်စိမ်းတောင်ကြီးနှင့်တူသည်။

တစ်ပတ်လှည့်လည်စစ်ဆေးပြီးတော့ ပင်မတဲကြီးသို့ ရောက်ကြသည်။ ပင်မတဲကြီးကို သစ်ခွဲသားနှင့်ဆောက် ထားပေသည့် အတော်ဟောင်းနေပေပြီ။ အကာနှင့်အမိုးက ဓနိဖက်ကိုပင်သုံးထားသည်။ ဤစခန်းကိုလည်း ကျောက် တောင်နံရံဘေးတွင် တွယ်ကပ်ဆောက်လုပ်ထားရာ လက် ဖျားခါလောက်သည်။ စခန်းတဲမှာ ပင်လယ်ရေပြင်အထက် ဝါးတစ်ပြန်လောက် အမြင့်မှာရှိသည်။

အပေါ်တက်ဖို့ကြိုးလှေကားချထား၏။ ဆိုင်းကြိုး တစ်ခုလည်းလုပ်ထားပြီး လူခွထိုင်စေလျက် အပေါ်မှ ဆွဲ တင်ပေးတာလည်းရှိသည်။ စက်သီးမပါ၊ ကြိုးကိုသစ်သား တန်းတစ်ခုပေါ်တင်ပြီး လူအားဖြင့်ဆွဲတင်တာဖြစ်သည်။ လိုက်ပါလာသူအားလုံးက ဆိုင်းကြိုးဖြင့်တက်သော်လည်း ကျွန်တော်တို့သစ်တောအဖွဲ့ကကြိုးလှေခါးမှတက်ကြသည်။ ကြိုးလှေကားသည် လှုပ်ရမ်းနေသည့်အပြင် လှေကားဆံ အထစ်တို့က အလှမ်းကွာသဖြင့် အတော်ခဲရာခဲဆစ်တက် ရသည်။ ပင်မတဲကြီးမှာ ခေတ္တနားပြီး ကျောက်တောင်ပေါ် တက်ကြသည်။

ကျောက်တောင်အလယ်လောက်မှာ မလိငှက် သိုက်ကျွန်းကြီးပိုင်း ဆိုင်းဘုတ်ထောင်ထားသည်။ ကျောက် တောင်သည် လှံသွားတွေထောင်ထားသလို ကျောက်ချွန်

များက ထိုးထိုးထောင်ထောင်နှင့်ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့က တောစီးဘိနပ်များ စီးထားသော်လည်း ခြေဖဝါးနာသည်။ ဒါသည်ပင် ထိုကျောက်ချွန်ထိပ်ပိုင်းကို တူဖြင့် ရိုက်ချိုးထား သည်ဖြစ်ရာ မူလအချွန်အတက်အတိုင်း ကျောက်ချွန်ထိပ် ကို တက်နင်းမိလျှင် ပိုလို့ပင်စူးရှ၏။

ကျောက်ချွန်ထိပ်များကို ပြုပြင်သည်မှာလည်း အတက်များသည့် နေရာတစ်ကြောင်းစာလောက်သာ လုပ် နိုင်သည့်အပြင် ကျောက်ချွန်အားလုံးကို မချိုးနိုင်ပါ။ ဒါမို့ ကျောက်တောင်၏ထိပ်ကို တက်ရောက်ဖို့က အလွန်ခက် ပေမည်။ မြို့နယ်သစ်တောဝန်ထမ်းတို့ကဖြင့် ငှက်သိုက် လုပ်သားအချို့နှင့်အတူ ကျောက်တောင်၏ အတွင်းအပြင်၊ ဘေးပတ်လည်တို့ကို တက်ရောက်စစ်ဆေးကြသည်။ တစ် ခါတရံမှတက်ရတာမို့ သူတို့အတွက် အန္တရာယ်ကြီးပြီး ခက် ခဲသောအလုပ်ဖြစ်ပေမဲ့ တာဝန်ကျေကြ၏။ တောအုပ် မြတ်အေးအေး-

“ဟေ့...အတင့်ရဲလှချည်လား... သတိထားဦး... ကျောက်ကမ္ဘားယံမှာချော်ကျဦးမယ်...မကြောက်ဘူးလား”

သူက ပြုံးလျက်- “ရင်ထဲမှာတော့တလုပ်လုပ်နဲ့ ဆရာရေ့” ဟု လှမ်းအော်ဖြေသည်။

ကျောက်တောင်တက်သည့်နေရာတစ်လျှောက်မှာ ဝါးလှေကားအဆင့်ဆင့်နှင့် အချို့နေရာတွင် ကြိုးတန်း လန်းချထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ လှေခါးနှင့်ကြိုးကို အ ဆင်သင့်သလို တွဲစပ်အသုံးပြုပြီး အတက်အဆင်းလုပ်ကြ သည်။ ဦးမြမောင်က-

“ကြိုးတွေကို မကြာခဏစစ်ဆေးပေးရတယ်။ နိမ့် မြင့်ကြိုးပြတ်ကျပြီး အန္တရာယ်တွေတာပဲ”

ကျောက်တောင်ပေါ်ကပြန်ဆင်းတော့ ပင်မတဲကြီး မှာ ခေတ္တထိုင်ကြရင်း ငှက်သိုက်လုပ်သားတို့ဘဝကိုမေး မြန်းလေ့လာကြသည်။

ဤလုပ်သားအဖွဲ့၏ ခေါင်းဆောင်မှာ ဦးမြမောင် ဖြစ်သည်။ သူက ရှမ်းပြည်ကဖြစ်ပြီး လုပ်သားတွေထဲမှာ ရှမ်းပြည်ကလည်းပါသလို အခြားဒေသကလည်း အနည်း ငယ်ပါသည်။ ဦးမြမောင်က မာန်မာနကင်းပြီး ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့ပုံရသည်။ လူကခပ်ပြုံးပြုံးနေတတ်၏။

“တောင်ပေါ်ကလူ ပင်လယ်ထဲရောက်လာတာ ပေါ့”ဟုတစ်ယောက်က ရယ်စရာပြော၏။ ရှမ်းပြည်မှာ သူ့မိသားစုရှိသည်။

“ဒီမှာနေရတာ မပျင်းဘူးလား၊ ရှမ်းပြည်နဲ့ဆိုရင် ရေမြေဒေသပတ်ဝန်းကျင်က တခြားစီမဟုတ်လား”

“အင်း...ပျင်းရမှန်းလည်း မသိတော့ပါဘူး၊ ဒီမှာ နေရတာပဲ ကြာလှပြီဆိုတော့လေ”

“မိသားစုဆို ဘယ်နှစ်လ တစ်ခါလောက်ပြန်

သလဲ”

“အရင်က တစ်နှစ်တစ်ခေါက်၊ နောက်တော့ နှစ်နှစ်တစ်ခေါက်၊ အခုတော့ သုံးနှစ်မှ တစ်ခေါက်ပါပဲ”

“နေနိုင်လိုက်တာပါလား... သုံးနှစ်မှ တစ်ခေါက်ဆိုတော့... အလုပ်သမားတွေရော သူတို့က တစ်နှစ်ဘယ်နှစ်ကြိမ်လောက် အိမ်ပြန်ကြသလဲ”

“သူတို့လည်း နေနိုင်တဲ့သူနေကြပြီး... မနေနိုင်တဲ့ သူကို တစ်နှစ် နှစ်ခါလောက်တော့ပြန်ခိုင်းပါတယ်”

သူ့အတွက်ရသောလစာက သူ့မိသားစုအတွက် လုံလောက်သည်ဟုဆိုသည်။ လုပ်သားများ၏လစာက ဤဒေသအတွင်းလုပ်အားခပေါက်ဈေးအတိုင်း ပေးထားသည်ဟု သိရသည်။

သူတို့ထဲက ထမင်းစားနေသူတစ်ယောက်က ထမင်းကျွန်တို့ကို ကျောက်တောင်ပေါ်မှ အောက်ပင်လယ်ထဲသို့လှမ်းပက်လိုက်သည်။ အောက်မှာငါးအုပ်ကို မြင်နေရသည်။ လုပ်သားတစ်ယောက်ကငါးတွေကို ကြည့်ရင်း....

“သူတို့လည်း ဒီအချိန်ဆိုရင် ပုံမှန်ရောက်လာပြီ.... သူတို့ကို အစာကျွေးချိန်လို့ မှတ်ထားသလားပဲ”

ငါးအုပ်သည် လွတ်လပ်စွာကူးခပ်နေကြ၏။ ငါးတွေကြားမှာ ပန်းချီဆေးခြယ်ထားသလို ရောင်စုံငါးတို့လည်းပါသည်။ ကူးခတ်နေသောငါးတို့ကို အပြာရောင်ရေကြည်ကြည်တွင် ထင်ရှားစွာမြင်နေရသည်။

ကျောက်တောင်ထိပ်ကောင်းကင်မှာ စွန်ခေါင်းဖြူတစ်ကောင်ပဲနေတာမြင်၏။ ပင်မတဲကြီးအနီးမှာ တရုတ်စကားပင်တို့ အတော်များများတွေ့ရသည်။

“တရုတ်စကားပင်တွေ မခုတ်ကြဘူးလား”

“မလုပ်ပါနဲ့ ဆရာရယ်.... ဒီအပင်က အပွင့်လေးတွေကို ဟင်းလုပ်စားနေတာပါ.... သူတို့ကိုပဲ ပြုတ်စားလိုက်... သုပ်စားလိုက်... ချက်စားလိုက်ပါပဲ.... ပင်လယ်ငါးကပေါပေမဲ့ အသီးအရွက်က ရှားတယ်လေ”

“ရိက္ခာက ဘယ်လိုလာပို့တာလဲ”

“နှစ်ပတ်တစ်ခါလာပို့တာ... သောက်ရေရောပေါ့ နှစ်ရှည်လများကြာလာတော့ အသားငါးတွေ မစားချင်တော့ဘူး... အသီးအရွက်ပဲ စားချင်တော့တယ်”

သူတို့တဲရှေ့မှာ ချဉ်ပေါင်ပင်လေးတွေ စိုက်ထားတာတွေ့ရသည်။ ချဉ်ပေါင်ပင်တို့က သန်စွမ်းခြင်းမရှိပါ။ ညှိုးရိနေကြသည်။ အောက်ခံကျောက်သားပေါ်မှာ မြေသားခပ်ပါးပါးတင်ပြီး စိုက်ထားပုံရသည်။ မေးကြည့်တော့ ငှက်ချေးနဲ့စိုက်ထားတာဟုဆိုသည်။ ဈေးမရှိ၊ ရွာမနီး၊ ပင်လယ်ကြီးထဲမှာထီးတည်းနေရသည့်ဘဝသည် မပြည့်မစုံဖြင့် လူသူလည်းကင်းလှသည်။ လုပ်သားတစ်ယောက်အား စေ့ငုကြည့်သည်။ သူက ရှမ်းပြည်ကမဟုတ်။

“နေရတာအဆင်ပြေရဲ့လား... ပျင်းနေပြီလား”

“အဆင်ပြေတယ်လို့ မဟုတ်ပါဘူး... တော်ရာမှာ နေရတာပါ.... အိမ်ကိုတော့ အမြဲသတိရနေတာပဲ”

သူတို့က ကင်းမွန်တွေကို ပြုတ်ပြီး ဇလုံလိုက်ချကျွေးသည်။ လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်မို့စားကောင်းပါသည်။ ပင်လယ်ငါးကင်လည်းကျွေးသည်။

“စခန်းအတွက် မကျန်ပဲနေပါဦးမယ်”

“စားကြပါ.... ပင်လယ်အစားအစာကတော့ ဒီမှာ အပေါဆုံးပဲလေ”

တစ်ယောက်က စူးစမ်း၏။ “ဒီကျောက်တောင်ပေါ်မှာပဲ အမြဲနေတော့ ဘာရောဂါမှမရကြဘူးလား”

“ရတာပေါ့.... မြေနဲ့ဝေးနေတော့ ကြာကြာနေရင် တကိုယ်လုံးဖောရောင်လာတယ်.... ဒါမို့ နှစ်ပတ်တစ်ခါ မြေပေါ်ပြန်ပို့ရတယ်”

“ရိက္ခာလာပို့တဲ့အခါ လူပါလဲရတာဆိုပါတော့”

“ဟုတ်တယ်.... အနီးဆုံးကျွန်းပေါ်မှာ ကျွန်တော်တို့စခန်းရှိတယ်.... နှစ်ပတ်အဲဒီမှာနေ.... နှစ်ပတ်ပြည့်ရင် ကျောက်တောင်ကိုပြန်လာ အလုပ်ဝင်.... ကျောက်တောင်က လူက လှေနဲ့ပြန်လိုက်သွားပြီး စခန်းမှာနေ.... သူတို့ကို နှစ်ပတ်စီ မြေသားထိတွေ့လို့ရအောင်လုပ်ပေးရတာ”

အနီးဆုံးကျွန်းဆိုသော်လည်း နီးလှသည်မဟုတ်ပါ။

ကျောက်တောင်မှပြန်ဆင်းပြီးတော့ လိုဏ်ဂူထဲကို ဝင်ရောက်စစ်ဆေးသည်။ သစ်သားလှေဖြင့် ဝင်ကြတာဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ရေထိစပ်နေသော ကျောက်ဆောင်များမှာ ခရင်းကောင်တို့တွယ်ကပ်နေကြသည်။ လိုဏ်ဂူထဲရောက်တော့ ပင်လယ်ရေက အပြာနုရောင် လဲ့လဲ့ပြေးလျက် ရေအောက်မှာ ဆလိုက်မီးထိုးထားသလို ကြည်လင်ပြတ်သားနေသည်။ ရေအောက်မှာ ကူးခပ်နေသော အနက်ရောင်ငါးသေးသေးလေးတွေကိုမြင်ရသည်မှာ အလှမွေးငါးလေးတွေနဲ့ တူသေးတော့သည်။ မြင်ကွင်းက ရင်သပ်ရှုမောဖွယ်ဖြစ်ရာ စာဖြင့် ကုန်စင်အောင်ရေးပြဖို့ခက်ခဲသည်။ သဘာဝအလှတရားတို့သည် သဘာဝကဖန်တီးထားသည့် အတိုင်း မပျက်မယွင်း လှပနေဆဲဖြစ်သည်။

လိုဏ်ဂူ၏ အတွင်းနံရံများ၊ နံဘေးနံရံများတွင် ငှက်သိုက်ခွက်လေးများကို တွေ့ရသည်။ အောက်ကမြင်ရသည်မှာ လခြမ်းလို၊ လှေခွက်လေးလိုဖြစ်သည်။ ဇီဝစိုးငှက်ငယ်လေးငါးကောင်ပျံပဲနေတာတွေ့ရသည်။ လိုဏ်ဂူနံရံတစ်နေရာမှာခွေနေသော မြွေတစ်ကောင်ကို မြင်ရလျှင်-

“ပင်လယ်ရေတက်နဲ့ လိုက်လာတာဆရာ၊ ပင်လယ်ရေကျသွားတော့ အဲဒီအတိုင်းနေရစ်တယ်၊ သူ့အနားရောက်လာတဲ့ ဇီဝစိုးငှက်တွေကို ဖမ်းစားတာပေါ့”

“ဒီမြွေကို.... ရှင်းမပစ်ကြဘူးလား....”

“မလုပ်ပါဘူး ဆရာရယ်.... ကျွန်တော်တို့မှာ အယူရှိတယ်.... နတ်မကြိုက်မှာကြောက်ပါတယ်၊ ဒါမို့အလုပ်

သမားတွေကိုလည်း မြေတွေ့ရင်မသတ်ဖို့မှာထားရတယ်”
ဇီဝစိုးငှက်တို့ကို သိမ်း၊ စွန်၊ လင်းယုန်နှင့် မြေ
တို့က အန္တရာယ်ပေးနိုင်သည်။

ကျောက်လိုက်ဂူ၏အပေါ်မှာ ဟင်းလင်းအပေါက်
ကြီးရှိသော်လည်း လိုက်ဂူမှာ ကွေ့ဝိုက်နေသည်ဖြစ်သော
ကြောင့် လိုက်ဂူထဲမှာ အလင်းရောင်သိပ်မရှိပါ။ အတွင်း၌
ခပ်မှောင်မှောင်ဖြစ်နေပြီး စွတ်စိုနေသည်။ ဝိုးတစ်ဝါးအ
လင်းရောင်ထဲမှာ ဝါးလှေခါး အဆင့်ဆင့်တွေ့ရသလို၊ အချို့
နေရာတွင် တန်းလန်းချထားသော ကြိုးတို့ရှိသည်။ ဝါးဖြင့်
ငြိမ်းလိုစင်လို လုပ်ထားတာလည်း တွေ့ရသည်။

ဒါတွေက ငှက်သိုက်ခူးရာတွင် လွယ်ကူအောင်
လုပ်ထားတာဖြစ်သည်။

“အလုပ်သမားတွေက လိုက်ဂူထဲမှာ ငှက်သိုက်
ခူးတဲ့အခါ သူတို့မစားကြဘူးလား”

“စားတာပေါ့ ဆရာ...ရေငတ်ပြေတယ် ပြော
တယ်....အဆာလည်း ခံနိုင်တယ်လို့ ဆိုကြတယ်.... သူတို့
စားတာလောက်ကတော့ ဘာမှ မပြောပလောက်ပါဘူး”

“ငှက်သိုက်လာခိုးခူးကြတာ ရှိလား”

“အရင်ကရှိခဲ့ပါတယ်... အခုတော့မရှိသလောက်
ပါပဲ... ကျောက်တောင်ပတ်လည်မှာ စခန်းတဲတွေ ဆောက်
ထားတာအပြင် လိုအပ်သလိုပတ်စစ်ပေးရတာ”

လေလံအောင်မြင်သူအား ငှက်သိုက်ဆွတ်ခူးခွင့်ကို
တစ်နှစ်လျှင်လေးကြိမ် ဌာနမှခွင့်ပြုထားသည်။ ဇီဝစိုးငှက်
တို့အတွက် ထိခိုက်မှုအနည်းဆုံးဖြစ်စေမည့် လရာသီတို့ကို
သတ်မှတ်ခွင့်ပြုထားတာဖြစ်ပြီး ထိုအတိုင်းအတိအကျလိုက်
နာစေရသည်။ ငှက်သိုက်ဆွတ်ခူးရန် အချိန်ရောက်လျှင်
သစ်တောဌာနကို ကြိုတင်ခွင့်တောင်းခံရသည်။ ရလာ
သော ငှက်သိုက်တို့ကို ပင်လယ်ပြင်ရေလမ်းခရီးတစ်
လျှောက်ဘေးကင်းစွာဖြင့် မြိတ်သို့ သယ်လာနိုင်စေရေး
သူတို့ဆောင်ရွက်ရသည်။ ဟိုးအရင်ကာလများက မြိတ်သို့
ငှက်သိုက်သယ်လာသည့်အခါ ပင်လယ်ထဲမှာ ဓားပြတိုက်
ခံရတာရှိခဲ့ဖူးသည်။

မြိတ်သို့ရောက်လျှင် သစ်တောဌာနမှ ဦးဆောင်ပြီး
သတ်မှတ်ဌာနအဖွဲ့အစည်းတို့ပါဝင်လျက် ဖွင့်ဖောက်စစ်
ဆေးချိန်တွယ်ရသည်။ ပုံးအလိုက် အလေးချိန်တို့ မှတ်တမ်း
သွင်းသည်။ ထိုစာရင်းအတိုင်းမျောစာထုတ်ပေးပြီး သူတို့က
လေကြောင်းဖြင့် ရန်ကုန်သို့ သယ်လေ့ရှိသည်။

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ထားဝယ်ခရိုင်၊
မြိတ်ခရိုင်၊ ကော့သောင်းခရိုင်တို့မှ ငှက်သိုက်ကျွန်းများကို
လပ်ပုံများဖွဲ့လျက် နှစ်စဉ်လေလံပစ်လေ့ရှိရာ မြိတ်ခရိုင်
တွင် ပုလောမြို့နယ်မလိငှက်သိုက်ကျွန်းနှင့် ကျွန်းစုမြို့
နယ်မှ ရေအေးငှက်သိုက်ကျွန်းဟူ၍ လပ်ပုံများပါဝင်သည်။
တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ လပ်ပုံအားလုံး၏ လေလံ အောင်

မြင်သည့် ဈေးနှုန်းမှ နှစ်စဉ် သိန်းပေါင်းသောင်းချီပြီး
အခွန်ငွေရစေသည်။

ငှက်သိုက်အဖြူထွက်ရှိမှုတွင် မလိငှက်သိုက်ကျွန်း
မှ အများဆုံးဖြစ်လျက် ပိဿာလေးရာလောက်အထိ ထွက်
ရှိခဲ့ဖူးပြီး ယခုအခါနှစ်စဉ်ပိဿာနှစ်ရာခန့် ထွက်နေသည်။
စက်ရုံဖြင့် စနစ်တကျသန့်စင်ပြီး ကုန်ချောအဖြစ် နိုင်ငံ
တကာသို့ တင်ပို့ရောင်းချရာ ထိုစဉ်က တပိဿာလျှင်
သိန်းတစ်ရာကျော်ဈေးရကြောင်း လေလံအောင်မြင်သူတို့
ထံမှ လေ့လာသိရှိရသည်။ ဒေသအတွင်းပေါက်ဈေး၏
သုံးလေးဆလောက် ပြန်လည်ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။

ငှက်သိုက်ကျွန်းမှ ပြန်ဖို့လုပ်တော့ သူတို့က ကင်း
မွန်တွေ ခပ်ထည့်ပေးလိုက်သည်။ မယူချင်သော်လည်း
သူတို့အတွက်အလွယ်ရသည်။ ယူသွားပါဆို၍ ထည့်ပေး
သည်။ ကျောက်တောင်နေသူတို့အား နှုတ်ဆက်၍ ပြန်
ထွက်ကြရာ ငှက်သိုက်ကျောက်တောင်ကြီးလည်း နောက်
မှာ တဖြည်းဖြည်းဝေး၍ ကျန်ခဲ့ပေပြီ။

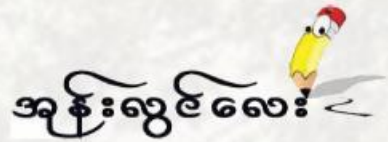
အပြန်လမ်းမှာ သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်း
အတွက်လျှောက်ထားသဖြင့် ရုံးချုပ်မှစစ်ဆေးရန်ညွှန်ကြား
ထားသည့် ပိန္နဲကျွန်းကို ဝင်ရောက်စစ်ဆေးသည်။ ပိန္နဲ
ကျွန်းသည် မလိငှက်သိုက်ကျွန်းကြီးဝိုင်းအတွင်းပါသည်။
ငှက်သိုက်ကျောက်တောင်မှ ရေမိုင်လေးမိုင်ဝေးသည်။

ကမ်းခြေလှသည်။ ကမ်းခြေသဲသောင်ပြင်နောက်
မှာ တောင်တန်းရှိပြီး တောတွေကောင်းသည်။ သဘာဝ
အခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းအတွက် သင့်တော်ကောင်းမွန်
သောနေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ တစ်ခါတရံကမ်းခြေတစ်နေ
ရာမှာ ယာယီတဲ တစ်လုံးတစ်လေ လာဆောက်တာတွေ
လျှင် သစ်တောဝန်ထမ်းများက တာဝန်အတိုင်း ရှင်းလင်း
ဆောင်ရွက်ကြရသည်ဟု ဦးစီးမှဆိုသည်။

ထိုမှအပြန် မင်းကြီးကျွန်း (king island) မှာ
ဂျပန်လူမျိုးများ ပုလဲမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအကြီးအကျယ်
လုပ်ခဲ့ပြီး ကမ္ဘာမှာ အကောင်းဆုံးအတန်းအစားဝင်သည့်
ပုလဲများရရှိခဲ့ကြောင်းသိရသည်။ ပုလဲ (မှတ်ကောင်) မွေး
မြူရေးတွင် ပင်လယ်ရေအရည်အသွေး သန့်စင်ကောင်း
မွန်ဖို့လိုပြီး ထိုသို့ကောင်းမွန်ရန်မှာ ကမ်းခြေနှင့် တစ်ဆက်
တည်းရှိနေသော နောက်ခံတောတောင်များ ကောင်းဖို့
လိုအပ်သည်ဟုသိရသည်။

ပုလောမြို့နယ်နှင့် ကျွန်းစုမြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျွန်း
တွေက ခရီးသွားလုပ်ငန်းလုပ်ဖို့ အလွန်ကောင်းသည်။
နိုင်ငံအတွက် အကျိုးများအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ လူ
သူမရှိသော ကျွန်းတို့က အများအပြားရှိပြီး သဘာဝအလှ
အတိုင်း တန်ဖိုးကြီးလှပေရာ ထိန်းသိမ်းရန်လိုအပ်သလို
သဘာဝကိုအခြေခံသည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့
ဆောင်ရွက်သင့်လှပေသည်။ ။

အိုကာလေ တဖွဲဖွဲ..

‘...ဝေဆာ...သခွတ်ဖြူပင်မင်း ငွေအဆင်းပွင့်ချိန်မှာ...အသူရာ...ဒေါသထွက်လို့...မြင့်မိုရ်ထက်သို့တက်လို့...စစ်ဖက်တဲ့အခါ...အိုကာလေ တဖွဲဖွဲ...ရွာလေ...တသဲသဲ...’

တစ်နှစ်တစ်ခါ ရာသီချိန်ရောက်ရင် တာဝတိံတာနတ်ပြည်မှာ အနီရောင် ကသစ်ပန်းပွင့်ပြီး အသူရာနတ်ပြည်မှာ အဖြူရောင် သခွတ်ပန်းပွင့်ချိန်၊ အသူရာနတ်မင်းဟာ ကသစ်ပန်းတွေပွင့်တဲ့ သူရဲတစ်ချိန်က တာဝတိံတာကို အမှတ်ရပြီး မာယာသိကြားမင်းဆီ စစ်ချိစစ်တက်စစ်ထိုးတော့-

သိကြားမင်းကိုယ်တိုင်လည်း ဝရဇိန်လက်နက်နဲ့ စစ်ပြန်ခင်းရတဲ့အကြောင်း၊ စစ်ပျူဟာအဖွဲ့အနွဲ့တွေနဲ့ မိုးရွာသည့်အကြောင်း ဆရာမြို့မငြိမ်းရေးသားခဲ့တာ လောဘာတီမမြရင်၊ ကိုအံ့ကြီး၊ မာမာအေး အစရှိ မြန်မာသံတေးများသီဆိုကြသော ကသစ်ပန်းတေး က စာသားအစိတ်အပိုင်းလေးတွေပါ။ သီချင်းအဆုံးပိုဒ်မှာတော့-

“...နှစ်တိုင်းပင် သခွတ်ပွင့်ချိန်မှာ...သိကြားနဲ့ အသူရာ...သမက်နဲ့ ယောက္ခမ...ဘောက်ကျလို့လည်း အားမရနိုင်ရှာ...ဒါကို အားမကျဖို့...မယားအလှ တောင်းပန်မှာ...ယောက္ခမဆိုတာ တည့်အောင်ပေါင်း...”

သိကြားမင်းနှင့် အသူရာမင်း၊ သားမက်နှင့် ယောက္ခမ မတည့်တာကို အားမကျဖို့ ယောက္ခမကိုတည့်အောင်ပေါင်းဖို့ ဖွဲ့သီထားတဲ့ သီချင်းကောင်းလေးပါ။

သိကြားနဲ့ အသူရာတို့သည် သခွတ်ပန်းပွင့်ချိန် မတည့်လေသော သမက်နှင့်ယောက္ခမပါပေ။

ကျွန်တော်နှင့် ကျွန်တော့်ယောက္ခမသည်ကား-

“သမီးရယ် အမေတော့ ပြောမပြောချင်တော့ပါဘူး။ သမီး ယောကျ်ားအိမ်ပြန်လာတယ်နော်၊ အမေ့ရဲ့ ပန်းပျိုးပင်လေးတွေကို နေပူထဲရွှေ့ပစ်၊ ခြံစည်းရိုးက သီးပင်စားပင်ပေါက်လေးတွေလည်း ဘယ်တွေရွှေ့ပစ်တယ် မသိဘူး။ တော်ရုံ အပင်ဆိုလည်း ခုတ်ဖြတ်ချိုင်နဲ့ သစ်တောကမ္ပိုလား သမီးရယ်၊ သမီးပဲ ကြည့်ရှုပြောပေတော့” လို့

ယောက္ခမက သမီးဖြစ်သူကို ကျွန်တော်မကြားလောက်ဘူးအထင်နဲ့ပြောနေတာကို ကျွန်တော်ကလည်း ကြားဖြစ်အောင်ကြားမိတယ်။

ကျွန်တော်ကလည်း ကျွန်တော်ပါပဲ။ သင်္ကြန်ကာလတစ်ခါတလေ သင်္ကြန်ကာလအလွန် မိုးဦးလေဦးအစအချိန်တွေမှာ ခွင့်ရရင် မိန်းမရှိရာ ယောက္ခမအိမ်ပြန်ရောက်ပြီဆိုရေကပြင်၊ သောက်ရေအိုးစင်အနီးက ယောက္ခမကြီး၏ ပန်းပျိုးပင်တွေကို အိမ်ရှေ့နေပူထဲရွှေ့ပစ်၊ ခြံစည်းရိုးအနီးက သရက်၊ မာလကာအစရှိ သီးပင်စားပင်ပေါက်တွေကို တူးပြီးရွှေ့ပြီး ခြံဝန်းကျယ်သူတွေနဲ့ ဘုန်းကြီးကျောင်းမြေနေရာလွတ်တွေမှာ ရွှေ့စိုက်ကာ ခြံပိုင်ရှင်တွေကိုလည်း အပင်အမြစ်စွဲသည်ထိ ရေလောင်းပြုစုဖို့ မှာကာစိုက်ပေးခဲ့တယ်။ အဲသည်လိုလုပ်တာ တစ်ခါလည်း မဟုတ်လေတော့ ယောက္ခမက မယားပြောတစ်ည စကားအတိုင်း ဖြစ်လာလေမလားအထင်နဲ့ သမီးကိုကြားခံထားပြောလာပြီပေါ့- အဲသည်ကိစ္စ ညမရောက်သေးပါဘူး။ ညနေစောင်းလင်မယားနှစ်ယောက်ထဲစကားပြောမိချိန် ဇနီးသည်က အရေးဆိုလာပါပြီ။

“ဒီကိစ္စ ဒီလိုရှိတယ် သဲရယ်-”

“ဟိုဟာကဟိုလိုပါ။ ဒီဟာက ဒီလိုပါနဲ့ ပြောမဆုံးဆိုမဆုံး ဆင်ခြေဆင်လက်မက ဆင်တစ်ကောင်လုံးနဲ့ အကြောင်းပြ ဉာဏ်များတော့မှာမို့လား။ ရှင်အကြောင်းမသိရင် ခက်မယ်၊ တစ်ခါတလေလေးပြန်လာတယ်၊ သူ၏အကြိုက်လိုက်လျောညီထွေရှိတတ်စေဆိုတဲ့အတိုင်း နေရောပေါ့”

“မိန်းမရယ်၊ မင်းယူထားတာသစ်တောဝန်ထမ်းလေ သစ်တောသစ်ပင်ပြုစု ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်တတ်တာပေါ့။ သစ်တောဝန်ထမ်းတို့ရဲ့သစ်တောပြုစုခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်း အသိပညာပေးဆိုတာမှာ စနစ်မကျတာကို စနစ်ကျအောင် ပြုပြင်ပေးတတ်တဲ့ ဗီဇကဗျောက်လို့ ရခဲသားလား။ သဲလေး အမေ ကိုယ့်ယောက္ခမ သစ်ပင်၊ ပန်းပင်စိုက်တာ ဝါသနာပါတာလေးစားပြီးသား၊ စနစ်မကျတာစနစ်ကျအောင် အစ်ကိုကလုပ်ပေးတာပါ။ တတ်တဲ့ပညာ မနေသာလို့ပါ သဲရယ်”

“အင်း ထင်တဲ့အတိုင်း ဇာတ်လမ်းစပြီး....ကဲ.... ရှင်းပါဦး။ အိမ်ရှေ့က တမာပင်၊ နောက်ဖေးက ကတက်ပင် တွေနဲ့ အခြားအပင်တွေခုတ်ပစ်တဲ့အကြောင်း စရှင်းတော့”

“ခုတ်ပစ်တယ်တော့ မပြောပါနဲ့၊ ဘေးအိမ်ခြံဝန်း ထဲရောက်နေတဲ့၊ ဓာတ်ကြိုးနဲ့မလွတ်တဲ့ အကိုင်းတွေချိုင် ပေးတာပါ။ အဲလိုလုပ်တော့ နယ်ကျွံသစ်ကိုင်းသစ်ခက်တွေ ကြောင့် ဘေးအိမ်နဲ့မလိုအပ်ဘဲစကားမပြောရသလို မိုးတွင်း အကိုင်းကျိုးကျတာကြောင့် လူ၊ အိမ်မထိခိုက်တော့ဘူးပေါ့။ နောက် လျှပ်စစ်အန္တရာယ်မဖြစ်တော့ဘူးပေါ့။ သစ်ကိုင်းချိုင် တော့ ထင်းသုံးရတာပေါ့။ ထင်းက ကိုယ်မသုံးလည်း လိုတဲ့ သူကိုပေးရင် ကုသိုလ်တောင်ရပါသေး”

“ပန်းပျိုးပင်လေးတွေ ရေရှိတဲ့နေရာကနေ နေပူ ထဲထုတ်ပစ်တော့ သေကုန်မှာရောသိလား”

“ဒါကလေ မိုးကျလို့သစ်ပင်စိုက်ချိန်မှာ အပင်တွေ ဒဏ်ခံနိုင်အောင်ပါ။ မသေအောင် အစ်ကိုကိုယ်တိုင် ရေ နည်းနည်းချင်းလောင်းပေးပါတယ်။ အစ်ကိုတို့ သစ်တော အခေါ် Hardening process ဆိုတာ ဧပြီလ မကုန်မီကစ မေလလယ်မတိုင်မီ အချိန်ဆိုလုပ်ရပေါ့။ အမိုးတွေ တဖြည်း ဖြည်းချင်းလျော့တာ၊ ပျိုးပင်ကို ရေလျော့လောင်းတာ၊ ပျိုး အိတ်အမြစ်ဖြတ်တာ ပျိုးပင် တစ်ပင်နဲ့ တစ်ပင်ခွာထား တာ၊ ပျိုးအိတ် ခါးဆွ၊ ပျိုးအိတ်ထဲက မြက်စတဲ့ ပေါင်းနုတ် တာလုပ်ပေးတာလေ”

“ခြံစည်းရိုးနားက သီးပင်စားပင်ပေါက်တွေ တူး ပစ်တာကရော၊ သူ့ခမျာ စားပြီးတဲ့သစ်စေ့လေး အပင်ဖြစ် ပါစေဆိုပြီး ထားတာကိုများ ရှင်မို့ လုပ်ရက်တယ်”

“အိမ်ခြံဝန်းကျယ်တဲ့သူတွေ အိမ်ခြံဝန်းထဲ မြက် ကအစ သစ်ပင်ပန်းမန် စိုက်တာအားပေးပါတယ်။ အချို့ ခြံဝန်းကျယ်သူတွေ ခြံစည်းရိုးကို အပင်စိုက်ပြီးတောင် အ ကာအရံလုပ်ကြတာ၊ မင်းအမေရဲ့ ခြံကျဉ်းကျဉ်းမှာ အပင် ကြီးမျိုးတွေစိုက်ထားတော့ နောက်ပိုင်း မြွေပါးကင်းပါးမဖြစ် အောင် အပင်ကြောင့် အိမ်မထိခိုက်အောင် ဘေးအိမ်တွေနဲ့ မလိုလားအပ်တဲ့ ပြဿနာပေါင်းစုံမဖြစ်အောင် နောင်ရေး ရှင်းအောင်လို့ပါကွာ”

“ကျွန်မတို့ငယ်ငယ် တတိယတန်းမြန်မာစာမှာ သင်ခဲ့ရတဲ့ စေတနာဆိုတဲ့သင်ခန်းစာမှာ အဖိုးအိုတစ် ယောက်သည် ခြံစည်းရိုးတွင် သရက်ပင်ပေါက် စိုက်နေ၏ ဆိုတာမှတ်မိသေးလား”

“အဖိုးအို ခြံဝန်း၊ ယာဝန်းက အကျယ်ကြီးလေ။ ခြံစည်းရိုးဆိုတာ ခြံဝန်းထဲက အမှိုက်သရိုက်နဲ့ မြေမှုန့်တွေ ကြောင့် မြေဆီမြေနှစ် စုထားသလိုဖြစ်တာကြောင့် အပင် အတွက်ကောင်းတယ်။ ဒါကလည်း ခြံဝန်း၊ ယာဝန်းမြေနေ ရာ ကျယ်တာတွေမှာပဲဖြစ်တာပါ။ အခုလို မင်းအမေ အိမ်

ဝန်း၊ ခြံဝန်းကျဉ်းကျဉ်းမှာ အိမ်က နေရာအပြည့် ဆောက် နေရတာက သစ်ပင်အတွက် ဘယ်လိုအဆင်ပြေမှာတုန်း၊ တူးရွှေ့လိုက်တဲ့ သရက်၊ မာလကာ၊ ပိန္နဲစတဲ့ အပင်ပေါက် လေးတွေလည်း အချည်းနှီးမဖြစ်ပါဘူး။ မြေလွတ်ရှိသူတွေ ဆီမှာ စိုက်ပေးပြီး ပြုစုဖို့လည်းပြောပြထားပြီးသားပါ”

“ရှင်ကလေး-ကိုယ့်အကြောင်းပြချက်နဲ့ ကိုယ် တော့ ဟုတ်နေတာပဲ။ အမေကျေနပ်အောင် ခွင့်စေလို့မပြန် မီ ရှင်တစ်ခုခုတော့ လုပ်ပေးခဲ့ဦး”

“အေးပါမိန်းမရယ်၊ ယောက္ခမကြီးကျေနပ်အောင် ဘာလုပ်ပေးမယ်ဆိုတာ စဉ်းစားထားပါတယ်။ နောက်သူ နားလည်အောင်ရှင်းပြပါဦးမယ်။ အင်း ယောက္ခမအိမ်တက် သမက်အဖြစ်ပါပဲ”

“ဘာလဲ၊ ယောက္ခမအိမ်တက် သမက်မှာ မျက်နှာငယ် ပြောဦးမလို့လား” “အင်းပေါ့”

လင်မယား အပြန်အလှန် စကားပြောကြရင်း ကျွန်တော့်စကားအသုံးမှာ အကြောင်းမရွေးတဲ့ မိန်းမမျက် စောင်းက ရင်ထဲထိ ထိမှန်သွားတယ်။ ညစာစားပြီး ဘုရား ဝတ်ပြုခြင်းမစတင်မီ မိသားစုစုံစုံလင်လင်ရှိချိန်မှာ သစ်ပင် စိုက်ပျိုးပြုစုထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးအကြောင်း မိသားစု တွင်း အသိပညာပေးဟောပြောပွဲ အသေးစားလေး ကျွန် တော်က စတင်လိုက်ပါပြီ။

သစ်အသုံးပြုလိုတာလား၊ လောင်စာအသုံးပြုလို တာလား၊ မျိုးပွားလိုတာလား၊ ရှားပါးသစ်မျိုးထိန်းသိမ်းလို တာလား၊ အသီး၊ အရွက်၊ အပွင့်၊ အရိပ်ရလိုတာလား၊ ပသားဖြစ်လိုတာလား၊ ရေမြေထိန်းလိုတာလားစတဲ့ ရည် ရွယ်တစ်ခုခုထားပြီး သစ်မျိုးရွေးချယ်စိုက်တာမှာ လိုက် လျောညီတဲ့ မြေမျက်နှာပြင် မြေအမျိုးအစား ရာသီဥတု ကာလဒေသ၊ ဧရိယာပမာဏရှိမရှိ စဉ်းစားရပါကြောင်း၊ ဥပမာ အအေးပိုင်းဒေသသစ်မျိုး အပူပိုင်းဒေသမှာ ရှင်သန် နိုင်မှာမဟုတ်ကြောင်း၊ အညာဒေသမှာ ဒီရေတောသစ်မျိုး စိုက်မရကြောင်း၊ သစ်ပင်စိုက်မည့်နေရာသည် မြေဆီမြေ ဩဇာမရှိသည့်နေရာ၊ ရေဝပ်နေရာ၊ လမ်းတိုးချဲ့ဧရိယာ၊ ရေရှည်မဖြစ်ထွန်းမည့် ဓာတ်ကြိုးတွေအောက်နေရာ၊ အ ခိုင်အမာ အဆောက်အဦအနီးနေရာ၊ မြေနေရာပိုင်ဆိုင်မှု ခိုင်လုံမှုမရှိတဲ့နေရာ စတာတွေကိုရှောင်ရပါကြောင်း၊ သစ် ပင်စိုက်ရင် ခိုင်လုံတဲ့နေရာရွေးတတ်ရပါကြောင်း၊ စိုက်ပြီး ရင် ပြုစုထိန်းသိမ်းတတ်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်းပြောရင်း တာ ဝန်ထမ်းဆောင်စဉ်ကြုံတွေ့ရတာလေးတွေရှင်းပြတယ်။

“နိုင်ငံအဝန်းကြက်ဆူစိုက်ချိန် ကျွန်တော်တာဝန် ကျရာဒေသမှာ အဲ့တုန်းက ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင် အ ဆင့် တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးက လမ်းဘေးသဘာဝပေါက်ပင် သစ်တောရှိတဲ့နေရာကိုခုတ်ပြီး ကြက်ဆူစိုက်ချင်တာနဲ့

နောက်ကျွန်းပင်မဖြစ်ထွန်းတဲ့နေရာ ကျွန်းပင်စိုက်ချင်တာ အတင်းအရေးဆိုလာဆိုတော့ နားလည်အောင်ရှင်းပြရ တယ်”

“အဲတာ ပိုစိတ်ဝင်စားတယ်၊ ကဲ ဘယ်လိုများရှင်း ပြလိုက်ရလဲ ” သိလိုဇောနဲ့ မိန်းမဖြစ်သူ၏ စကားထောက် လာမှုပါ။

“သဘာဝတောတွေခုတ်ပြီး ကြက်ဆူအစားထိုး စိုက်ရင် အနှစ်မရှိတဲ့တော ကြက်ဆူပင် မင်းမူလာပြီး မူလတောပျက်သွားမှာရယ်၊ အခုမြေမျိုးက ကြက်ဆူစိုက် မရတဲ့မြေအမျိုးအစားဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြရတယ်၊ ကျွန်းပင် စိုက်ဖို့ကိုတော့ မြေမျက်နှာပြင်အနေအထား ပင်လယ်ရေ မျက်နှာပြင်အထက် ပေသုံးထောင်ကျော် ဖြစ်နေကြောင်း ရှင်းပြရတယ်၊ အဲတော့ သူတို့ကဘာလဲ အလုပ်မလုပ်ချင် လို့လား စိုက်လို့မရတာလား စိုက်ရင်မရှင်တာလား ပြန်ပေး တယ်၊စိုက်ရင်ရတယ်၊ ရှင်တယ်၊ မဖြစ်ထွန်းတာပါ။ ဥပမာ သစ်ရလိုလို့ စိုက်တဲ့ကျွန်းပင် လိမ်ကောက်ပြီး သစ်မရတဲ့ လယ်ကြား ကျွန်းဖြစ်နေရင် အသုံးမဝင်သလိုမျိုး ဖျင်းမျိုး ညံ့တွေ ဖြစ်လာနိုင်ကြောင်းရှင်းရတာပေါ့၊ သူတို့က မရ ရတဲ့နေရာမှာ စိုက်ချင်တယ်ပြောလာတော့လည်း-”

“အဲ့ ပိုစိတ်ဝင်စားလာပြီ၊ ရွှေဘဲနဲ့တော့တွေ့ကြပြီ ပေါ့၊ နောက် ဘာဖြစ်သေးလဲ”

“နောက်ဘာဖြစ်လဲဆို သူတို့ကိုယ်တိုင် သစ်ပင် စိုက်လိုတာ ပြောလာတော့လည်း ဟုတ်ကဲ့ပါ အဘပေါ့၊ ဒါပဲပြန်ပြောပြီး သူတို့စိုက်ချင်တဲ့နေရာမဟုတ်ပေမဲ့ သစ်မျိုး နဲ့ မြေအမျိုးအစားလိုက်ဖက်တဲ့နေရာမှာစိုက်ဖို့ ပြင်ဆင်ပေး ရတာပေါ့၊ အဲလိုလေးတွေလည်း ကြုံရပါသေးတယ်၊ သစ် ပင်ဆိုတာ စိုက်ချင်တိုင်းစိုက် ပေါက်ချင်တိုင်း ပေါက်တာ လည်း မကောင်းဘူး၊ စနစ်တကျပြုစုထိန်းသိမ်းမှုလိုတာ ပြောပြမယ်၊ သစ်တောမှာ တန်ဖိုးရှိအပင်တွေရရှိဖို့ အုပ်မိုး ကာဆိုင်းခုတ်လှဲတာ၊ စိုက်ပင်ဖြစ်စေ ပင်ကျပ်နုတ်ပစ်ရ တာတွေရှိတယ်၊ ရှင်စေလိုတဲ့အပင်အတွက် ရှင်းပစ်ရမယ့် အပင်ဆို ရှင်းကိုပစ်ရတာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ဖွားဖက်တော် ၇ ပါးထဲက မဟာဗောဓိညောင်ပင်ကို ရည် မှန်းလို့ ကဆုန်လပြည့်နေ့ကို ညောင်ရေသွန်းပွဲတော် သတ် မှတ်ကာ ရေလောင်းပူဇော်ကြတယ်၊ ရှင်စေလိုတဲ့ အပင် ကို၊ အဲ ညောင်ပင်မျိုးအတူတူဖြစ်စေဘုရား၊ စေတီပုထိုး ပါပဲ အဲ အပေါ်ကပ်ပါးပေါက်တဲ့ ညောင်ပင်ကိုကျ စေတီ ပုထိုး ကြာရှည်တည်တဲ့ရေးတွက် ရှင်းကိုရှင်းပစ်ရတယ်၊ မလိုအပ်တဲ့နေရာ အပင်ကြောင့် အကျိုးမယုတ်စေချင်လို့ ပါ၊ အိမ်ခြံစည်ရိုးက အပင်တွေ တူးထုတ်ပစ်ရတာအဲ့ သဘောပါပဲ။”

ကျွန်တော့်စကားမှာ မိသားစုဝင်တွေနစ်ပျောလို့

နေကြတယ်၊ နောက်တော့ သဘာဝကိုမလွန်ဆန်ဘဲ သစ် ပင်တွေသစ်တောတွေကို စနစ်တကျပြုစုပျိုးထောင်စိုက် မယ်၊ထိန်းသိမ်းကာကွယ်မယ်ဆိုရင် သစ်ပင်သစ်တောတွေ က လူသားအပါအဝင် သတ္တဝါတွေကို တစ်နည်းနည်းနဲ့အ ကျိုးပြုတဲ့အတွက် ရှင်သန်နေစဉ် စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဂေဟစနစ်တည်ငြိမ်ရေး ရာသီ ဥတုပြောင်းလဲမှု လျော့ကျရေးဖြစ်စေပြီး သက်တမ်းစေ့လို့ သေရတဲ့သစ်ပင်ဖြစ်ရင်တောင် နောက်ဆုံးလောင်စာ အနေ နဲ့ အကျိုးပြုပါကြောင်း ရှင်းပြလိုက်တယ်၊

ကျွန်တော့်စကား ဘယ်သူမှ ဘာမျှပြန်မပြောကြ ပါဘူး၊ အသီးသီး ဘုရားဆောင်မှာ ဘုရားဝတ်ပြုပြီး ကိုယ် စီအိပ်ရာဝင်ကုန်ကြပါပြီ၊ ဘုရားဝတ်ပြုအပြီး ကျွန်တော်တို့ လင်မယား အိပ်ရာဝင်ချိန်မှာတော့ -

“ရှင်မပြန်မီ သစ်ပင်စိုက်တာဝါသနာပါတဲ့ အမေ့ အတွက် တစ်ခုခုတော့ ပြန်လုပ်ပေးခဲ့ရမှာနော်”

“အေးပါ မိန်းမရယ် စိတ်ချ၊”

“သေချာလား၊ ကတိနော် ယောကျ်ား”

“အေးပါ ကတိပါ၊ လာထား၊ လက်သန်းခြင်း ချိတ်ကတိပေးတယ်”

နောက်နေ့မှာ နယ်ခံငယ်သူငယ်ချင်းတစ်ယောက် ဆီက ပန်းအိုးနဲ့စိုက်ထားတဲ့ ပန်းမျိုးစုံ၊သဘောပင်၊ သရက် ပင်၊ မာလကာပင်စတဲ့ အပင်ပုမျိုးတွေကို မြေဩဇာ၊ ရေဖျန်းပုံးတွေပါ ဝယ်ယူပေးပြီး အပင်စိုက်ဝါသနာကြီးသူ ယောက္ခမကြီးကို မျက်နှာလို မျက်နှာရ ဖားဖားလျားလျား လုပ်ခဲ့ရကြောင်းပါ။

အော် ယောက္ခမဆိုတာက သမက်၏ဘဝတွက် တာ ပါရမီဖြည့်ဖက်ဖြစ်သူကို ဖွားမြင် နို့ချိုတိုက် ကျွေးမွေး ပြုစုယုယခဲ့တဲ့သူပါ။ သမက်ဖြစ်သူကလည်း သစ်တောဝန် ထမ်းတစ်ယောက်ဆိုတော့ အပင်လေးတွေပျိုးထောင်တတ်၊ စိုက်တတ်၊ သစ်တောသစ်ပင်ကိုချစ်တတ် တန်ဖိုးထားပြုစု ထိန်းသိမ်းကာကွယ်တတ်သူဖြစ်ပြီး သင့်တော်သလို သစ် တောသစ်ပင်အကြောင်းသိကောင်းစရာတွေကို အသိပညာ ပေးဝေနေသူပါ။

အပင်စိုက်ဝါသနာပါသူ ကျွန်တော့်ယောက္ခမကြီး ကျွန်တော်ဝယ်ပေးထားတဲ့ အပင်တွေပြုစုရင်း ပန်းပင်တွေ အပွင့်ပွင့်ရင်၊ သီးပင်တွေ သီးလာရင် မြေးတွေနဲ့အတူပျော် ရွှင်ကြည်နူးပီတိတွေ ဝေနေမှာပါ-

ဆရာမြို့မငြိမ်းရေးသားသီကုံးခဲ့တဲ့ ကသစ်ပန်း သီချင်းထဲက သခွတ်ပန်းပွင့်မြင်ရင် သမက်အပေါ် မကျေမ နပ်ဖြစ်ရတဲ့ ယောက္ခမကြီး အသူရားနတ်ကြီးလိုတော့ ကျွန်တော့် ယောက္ခမကြီးက မဖြစ်တန်ကောင်းပါဘူး- အံ့ကာလေ တဖွဲဖွဲ....ရွာလေ....တသဲသဲ....

နှစ်ရှည်စားပင်စိုက်စေချင်

“
စွမ်းရည်(စိုက်ပျိုးရေး)
”

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များမှာ ရာသီဥတုအလိုက် တစ်ဆယ့်နှစ်လ ကာလပတ်လုံး သစ်သီးသစ်ရွက်နှင့် သစ်ဥသစ်ဖုများသည် ပြည်တွင်းစားသုံးရုံမက နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များသို့ပါ စီးပွားဖြစ်တင်ပို့လျက် ရှိနေသည်ကို တွေ့မြင်နေကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ရှည် သီးပင်စိုက်ပျိုးခြင်း (သို့မဟုတ်) ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးခြင်းများ သည် အောက်ပါအကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုဖြစ်စေပါသည်။

- (က) ရဟန်းသံဃာပြည်သူများနှင့်အတူ ငှက်တိရစ္ဆာန်တို့အား အေးမြသောအရိပ်ကို ပေးစေပါသည်။ နေ့စဉ် အစာအာဟာရစားသုံးခြင်းအပြင် ဖြည့်စွက်အစားအစာများအဖြစ် မှီဝဲသုံးဆောင်နေခြင်းများကြောင့် သက်တမ်းရှည်ခြင်းနှင့်ကျန်းမာမှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။
- (ခ) နွယ်မြက်သစ်ပင်ဆေးဖက်ဝင်သကဲ့သို့ သစ်ရွက်သစ်ဖု၊ သစ်ပွင့်သစ်သီးသစ်မြစ်များသည် ရောဂါတစ်ခုမှ ထိုထက်ပိုသောရောဂါတစ်ချို့ကို ကာကွယ်ကုသပျောက်ကင်းနိုင်စွမ်းရှိနေပါသည်။
- (ဂ) သစ်ရွက်၊ သစ်ဖု၊ သစ်ပွင့်၊ သစ်သီးများကို စားသုံးခြင်း သာမက သဘာဝနေပြင်းဒဏ်၊ လေပြင်းဒဏ်၊ မုန်တိုင်းဒဏ်သင့်ခြင်းမှလည်း အထိုက်အလျောက် အကာအကွယ်ပေးနေပါသည်။
- (ဃ) လူသားများ၏ နေအိမ်အဆောက်အဦများနှင့် အိမ်အသုံးအဆောင်ပရိဘောဂများအပြင် ပန်းပုရုပ်ထုများ ထုဆစ်ရာမှာလည်း တွင်ကျယ်စွာအသုံးပြုလျက် ရှိနေကြပါသည်။
- (င) နှစ်ရှည်သီးပင်များကြောင့် ဘုရားစေတီ ကျောင်းကန် အဝန်းအဝိုင်းများနှင့် စာသင်ကျောင်းများ၊ ရုံးဌာနနှင့် နေအိမ်ဝန်းခြံများသည် စိမ်းလန်းစိုပြည် သာယာလှပနေသကဲ့သို့ ရာသီဥတုအပူအအေးမျှတ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်မှုကိုလည်း ထိန်းညှိပေးနေပါသည်။
- (စ) ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးသူများနှင့် နှစ်ရှည်စားသုံးသီးပင်စိုက်ပျိုးသူများသည် လူသားများနှင့် ငှက်တိရစ္ဆာန်များအလိုငှာ အစာအာဟာရအဖြစ် စားသုံးနေခြင်းနှင့် နေအိမ်ပမာဏပေးသဖွယ် နားခိုစားသုံးနေခြင်းကြောင့် အလိုအလျောက်ကုသိုလ်ရရှိနေကြရသည်ကိုလည်း မမေ့သင့်ကြပါ။
- (ဆ) ထိုကဲ့သို့သော အကျိုးရလဒ်များကြောင့် သင်နှင့် သူငါများသည် ဒေသနှင့်လျော်ကန်သင့်မြတ်သည့် နှစ်ရှည်စားသုံးသီးပင်များကို မလွဲမသွေ စိုက်ပျိုးသင့်ပါကြောင်း ရေးသားတိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

ပန်းမန်သစ်ပင် လေသန့်စင်၍၊ ဥယျာဉ်တောတန်း စိတ်ရွှင်လန်း၏။

An Old Forester Looks Back. (24) - National Greenhouse Gas Inventory, Two Decades Ago in Myanmar

By

U Sein Thet, B.Sc (For), M.Sc (ANU), MIFA.

Director (Retired), Ex-Chairman, FREDA.

Myanmar ratified UNFCCC on 25 November, 1994 as a non-Annex I Party. Article 12.5 of the UNFCCC requires non-Annex I Parties to make their initial national communications. Thus, Myanmar sought Global Environment Facility (GEF) funding in 2006 to fulfill its commitments and obligations for preparing and reporting its INC. According, the NCEA of Myanmar launched an INC-project in 2008 with the financial assistance from GEF/UNEP.

The national GHG inventory in energy sector covers three major GHGs: CO₂, CH₄, N₂O. The main sources of GHG emissions examined are fossil fuel combustion, traditional biomass fuel combustion, fugitive emissions from coal mining activities, and oil & natural gas system and the estimated GHG emission are 7,755.11 Gg CO₂e, 28,297.82 Gg CO₂e, 4.63 Gg CO₂e, 97.23 Gg CO₂e and 11.13 Gg CO₂e respectively. The total GHG emissions from energy sector of Myanmar were estimated to be 7,863.47 Gg CO₂e most of which come from fossil fuel combustion.

GHG emissions from various types of industrial processes are non-energy use related emissions. These emissions are related to physical and chemical transformation of materials, in which GHGs such as CO₂, CH₄, N₂O and other gases are released.

Total GHG emissions from Industrial processes and Product Use Sector for the year 2000—A total of 463.29 Gg of CO₂ equivalent and 4.57 Gg of NMVOC is estimated to have been

emitted during the year 2000 from the industrial processes and product use.

Seventy percent of the population reside in rural areas and are mainly engaged in agriculture, livestock and fishery for their livelihood. Majority of the farmers are small-scale landholders and the average size of land holding is approximately 5.6 acres. Most farmers traditionally grow rice as a single cropping system under the rain-fed condition. After 1988, the Government implemented the construction of dams and reservoirs and summer paddy program was introduced in 1992. In the year 2000, the total sown area reached 6,302,306 ha out of which 1,852,691 ha, or 29.4% were irrigated.

Total GHG emissions from the agricultural sector of Myanmar for the year 2000 were estimated to be 13,217.11 Gg CO₂e. Prediction of CH₄ and N₂O emissions in agriculture sector during 2000-2003 shows that both GHGs tend to rise until 2030 because of increased agricultural land and more inputs of fertilizers. Among the domesticated livestock, ruminant animals are the major emitters of CH₄ because of their unique digestive system. Methane emissions from the livestock sector from the year 1998 to 2002 increased by 1.25% annually. The total CH₄ emission from the livestock sector was 456.35 Gg. Because of the increased number of livestock, both CH₄ & N₂O tends to rise until 2030.

Forests, if properly managed, are the main carbon sinks. The estimated total carbon in the forests was 633 Gt, which is equivalent to 160 tons

of carbon per hectare in 2005. On the other hand, deforestation and forest degradation processes may become the source of carbon emissions. The forest resource assessment (FRA -2000) conducted by the Food and Agriculture Organization (FAO) in cooperation with the Forest Department (FD) of Myanmar has indicated that Myanmar is still endowed with a forest cover area of about 50% of the country's total land area.

The activities responsible for annual decrease in biomass carbon stocks in land use change and forestry sector are: (i) the activity which causes the annual decrease in carbon stocks but cannot be accounted for direct GHG emission (e.g. Wood removal); and (ii) the activity which can be accounted for direct GHG emission (e.g. Biomass burning). The greenhouse gas emissions in the forestry sector for the year 2000 has been estimated to be at 40,404.855 Gg CO₂e.

Total annual increase in biomass carbon stocks in the forestry sector was estimated to be 38,787.61 Gg of carbon, or 142,221.19 Gg of CO₂. On the other hand, total carbon loss by wood removal, fuelwood removal and HWP accounted for 29,113.31 Gg of Carbon. The total GHG emission by biomass burning following land clearing was estimated to be 40,404.855 Gg of CO₂e. Therefore, the net annual CO₂ removals of the land use change and forestry sector of Myanmar for the year 2000 was estimated to be 101,816.38 Gg of CO₂e.

Net GHG removal in land use change and forestry sector is still a major carbon sink until 2030. CO₂ removal by land use change and forestry sector can compensate the total emission by different sectors. However, the projection of net GHG removal in 2030 pointed out the constant decline because of decrease in natural forest area. Net CO₂ removal in 2000 was estimated to be 101,816.38 Gg which will be reduced to 78,589.07 Gg in 2020 and to 67,085.05 Gg in 2030.

CH₄ emissions from waste sector have been worked out from two different sources- (1) disposal of solid waste and (2) treatment of domestic and commercial wastewater. For the base year 2000, the disposal of solid waste contributed 133.31 Gg (99%); domestic and commercial wastewater contributed 1.198 Gg (1%) of CH₄ emissions.

The total methane emission from the Waste Sector in the year 2000 in Myanmar is altogether 134.57 Gg. The trend in this study clearly shows that CH₄ and CO₂ emissions in this sector are increasing due to the increase of total population especially in urban areas.

The total GHG emission in Myanmar for the year 2000 was estimated to be 67,863.14 Gg CO₂e. Total CO₂ emission in Myanmar for the year 2000 was estimated to be 41,563.75 Gg, while CH₄ emission accounted for 1,248.62 Gg. CO, N₂O and NOx emissions were estimated at 2,216.18 Gg, 12.8 Gg and 34.1 Gg respectively.

Emissions from energy sector amounted to 7,863.47 Gg CO₂e. Emissions from traditional biomass burned for energy accounted for 28,297.82 Gg CO₂e. However, these emissions are not included in the calculation of national totals since they are far less than the total net emissions and within the range of sustainability.

Most CH₄ emissions were observed in agriculture sector with 963.58 Gg when combined with livestock. Forestry sector showed the most GHG emissions with 40,404.86 Gg CO₂e.

Due to the biomass growth in natural forest, forest plantation, road side trees and home garden trees, land use change and forestry in the country is the only sector that can absorb 142,221.19 Gg of CO₂. Therefore, the country's net emissions figures turn out to be minus 67,863.14 Gg CO₂e, which means 67.8 million tons of CO₂ are being absorbed by forestry sector in Myanmar.

The trends for CH₄ and N₂O emissions in agriculture sector clearly highlighted the sharp

increase in the short term (2000-2005) as well as in the long term (1990-2030). Waste sector also showed an increase in CH₄ emissions due to the population growth. Land use change and forestry sector is the major emitter which comes from deforestation, shifting cultivation and land clearing. On the other hand, total annual CO₂ removals by natural forests are also declining steadily due to the decrease in the natural forest areas. However, it is estimated that GHG removals in Myanmar will still have outstanding surplus until 2030.

Life of Old Leaves

Aung Khin (forests)

“It’s ‘Impermanence. “the fallen leaves *told*
then let’s proceed ourselves to *know*
from the view of Noble Truth, we will *gather*
‘Suffering’, ‘Ungoverned’ may appear steady and *slow* .

After doing their best ,for the crown healthy and *prettier*
they change to brown *colour*
according to gravity and law of *nature*
falling slowly to ground by moving *whorl*.

they’ll become ‘ Humus,’which provide food and *shelter*
for mycorrhiza,insects & bacteria,and micro *fauna*
covering soil surface to prevent erosion and keep *moisture*
finally after weathering, they become natural *fertilizer*.

they aren’t rubbish dump which annoy sanitation *worker*
they’re very useful until to the their last efforts as excellent *provider*
helping our world to be productive and beautiful for *ever*
don’t underestimate their value and performance *never*.

သစ်တောစိုက်ခင်းသမားတစ်ယောက်ရဲ့ ဘဝအစိတ်အပိုင်းများ(၈)

ယခင်လမှအဆက်

အောင်ကျော်စိုး (၈၃)

ပြီးခဲ့တဲ့အပိုင်းမှာဖော်ပြခဲ့သလို ယာသမားနဲ့ ရွာသားများက ကျန်းမာရေးကို တောမှာပဲဖြေရှင်းကြရတာများတော့ ကျွန်တော်တို့တွေက ကျန်းမာရေးမှူးတွေနဲ့လည်း မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းဖွဲ့ထားရပါတယ်။ ဘာကြောင့်ဆို သူတို့မှာ အဲဒီခေတ်က UNICEF က အထောက်အပံ့အရ ထင်တယ်။ သူတို့ဆီမှာ ဆေးလုံး ၁၀၀၀ဆန့်ဆေးပုလင်းကြီးတွေရှိတယ်။ Burplex, Thala sulf ဝမ်းပိတ်ဆေး၊ ငှက်ဖျားပျောက်ဆေး၊ လေဆေးစသည်ဖြင့်ပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ ရွာကြီး(တောင်ယာ)အတွက်လည်း ထောက်ပံ့ဦးပျာဆိုရင် ၂၀၀, ၃၀၀ လောက်ပေးလေ့ရှိလို့ကိုယ်ကလည်း ဝေငှပေးနိုင်တာပေါ့။ ကျေးဇူးတင်ရပါတယ် ကျန်းမာရေးမှူးကြီးများ။

ဆေးအခြေခံနားလည်သူရော၊ လုံးဝရမ်းကုရော သေချာပေါက် ရောဂါသက်သာစေသတည်းလို့ ထိုစဉ်က ထိုးကြတာက ပင်နီဆလင်နဲ့ပိုးသတ်ဆေးလို့ လူပြိန်းသိသိတဲ့ Strepto -mycin ရင်ကြပ်သမားကို ပရိုကိန်း ဆိုတဲ့ ဆေးထိုးကြပါသေးတယ်။ (ဆေးနာမည်များ စာလုံးပေါင်း မှားနိုင်ပါတယ်) မှတ်မိတာ ထိုးဆေး ပင်နီဆလင်က ၁

ကျပ်ခွဲ၊ Streptomycin က ၄ ကျပ်၊ ပရိုကိန်းက ၄ ကျပ်၊ ဒါက တောင်ညိုနယ်ရွာများက ပေါက်ဈေးပါ။ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးတွေဘယ်လောက်ထိ အန္တရာယ်ရှိနိုင်တာ ဆရာဝန်များသာသိနိုင်ကြပေမဲ့ တောမှာတော့ ခုလိုပဲ ယုံကြည်ကုကြတာ။ ကိုယ့်သစ်တောဝန်ထမ်းတွေတောင် မလွတ်ကြပါဘူး။ ကိုယ်လည်း တရားမဝင်တာနဲ့ စိတ်ချရတဲ့ကုသမှုမဟုတ်တာ သိသော်ငြား ခဏတော့သက်သာကြ၊ ပျောက်ကင်းကြမို့ မတတ်နိုင်သူတွေအတွက် ဆေးဖိုးစိုက်လှူတာတို့ ကျန်းမာရေးမှူးတွေဆီက အလကားရဆေးတွေဝေပေးတာတော့ တတ်နိုင်သမျှ လုပ်ခဲ့ပါတယ်။

RC 2 တက်စဉ် first year မှာသင်ရတဲ့ Chemistry ကြောင့် အရက်မှာ ethanol ကြောင့် မူးတယ်။ methanol က အဆိပ်ဖြစ်တယ်။ ချက်အရက်မှာ methanol ဓာတ်ဖယ်မထားနိုင်ဘူး ဆိုတဲ့ အသိရှိလေတော့ ထိုစဉ်အခါက တောအရက်တော့ မသောက်ဖြစ်ပါ။ စိမ်ရည်ကတော့ ခေါင်ရည်ဆန်ဆန်မို့ ရွာထဲ၊ တောင်ယာထဲကြုံရင်သောက်ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ခါက ဖောင်အိုင်ရွာမှာ စိမ်ရည်ဝိုင်းဖွဲ့ကြတော့ သောက်တဲ့လူနဲ့စိမ်ရေအိုးမမျှတော့ ဖြစ်ရည်ညစ်ရည်သာမက ကာလသားတွေက မသိအောင် တောအရက်ရောလိုက်တော့ ကိုယ်လည်း ချာချာလည် မှောက်သွားပါတယ်။ တရားနိုးတော့ တင်ပါးနာသလိုလိုရှိလို့ ဘာတွေဖြစ်လဲမေးတော့မှ ရှေ့ကရေးဖူးတဲ့ တပ်ထွက်မော်တာဘိုစိန်က အပ်ပုန်းကိုင်လေတော့ အမူးပြေအောင် B6 လား၊ B12 လားမသိ ထိုးလိုက်ဆိုပဲ။ မသောက်ဘူးလို့ရည်ရွယ်တဲ့ တောအရက်သောက်လိုက်မိ၊ ဘာမသိ၊ ညာမသိ ရမ်းကုနဲ့တော့ ဆေးမကုလို့ စိတ်ထဲရှိပေမဲ့ ဆေးတစ်ပေါက်တော့ ကောက်တီးခံလိုက်ရပေရဲ့။ မှတ်ရော။

ဒီလိုနဲ့ September လထဲ တောင်ယာတွေထဲ ကိုယ့်ကျွန်းပင်တွေလိုက်ကြည့်၊ ကျွန်းပင်တွေက ၈ ရွက်ဆိုင်၊ ၁၀ရွက်ဆိုင်ကြီးတွေ အကြီးကြီးတွေ ကျေနပ်စရာကြီးပေါ့။ ဒီပိတ်ကလည်း လုပ်ငန်းစိတ်ဝင်စား သံယောဇဉ်ရှိတဲ့သစ်တောဝန်ထမ်းတိုင်း ခံစားရတဲ့ပိတ်ပါ။ ဘာကြောင့်ဆိုကိုယ်ကြိုးပမ်းသမျှရဲ့အောင်မြင်မှုအသီးအပွင့်ဖြစ်လို့ပါ။

August အပင်ဖာထေးချိန်က ရေးဖို့ကျန်ခဲ့တာက ငုတ်တက်နဲ့ဖာထေးခြင်းပါ။ ငုတ်တက်ဆိုပေမဲ့ ၁ နှစ်သားကျွန်းပင်ပေါက်ကို အမြစ်ထိတူး ပြုပြင်ယူထားတာမို့ အမြစ်တက်ပါ။

ကျွန်းငုတ်တက်စိုက်ပျိုးတာနဲ့ပတ်သက်လို့ မြေတွင်းထဲသိုလှောင်ထားပြီးမှ စိုက်ပျိုးတဲ့ storage stump ဆိုပြီး ဆရာဦးတင်ထွန်းတို့ research လုပ်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဌာနသရုပ်ပြပုံတွေမှာ 'မြေကြီးထဲ 45 degree စောင်းဝါးချွန်နဲ့ ထိုးပါ။ ကျွန်းငုတ်တက်ထိုးထည့် မြေဖို့ပါ' လို့ ပါပေမဲ့ အမြစ်က အဖျားရှူးသွားတာမို့ မြေလပ်နေရာကျန်တော့ ရေဝင်ဝပ် အမြစ်ပုပ်တတ်လို့ သေချာမြေဖို့ရန်လိုပါတယ်။ လက်တွေ့မှာ စေ့စပ်တဲ့ ဦးအုန်းတို့လိုယာသမားတွေက မြေကို ပေါက်ပြားနဲ့လှုပ်၊ ငုတ်တက်ကို တစောင်းထား မြေအပြည့် သတိထားဖိသိပ်ဖို့ပေးတာက သေချာတာတွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ငုတ်တက်ဖာတာက ဖာပြီး ၂ ပတ်ခန့်အတွင်း မိုးလိုက်ရွာတာလည်းလိုတော့ အတွေ့အကြုံအရတော့ အဲဒီတုန်းက ကျွန်းစေ့စိုက်ခေတ်မှာ ကျွန်းပင်ပေါက်ကို မြေလုံးလိုက်ယူ အပင်ဖာတာက အကောင်းဆုံးဖြစ်တာ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ဒါကတော့ အပင်ဖာချိန် August လက ရေးဖို့ အတွေ့အကြုံကျန်တာကို ဖြည့်စွက်ရေးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ပိုင်း မြေဆီလွှာညှစ်တဲ့နေရာတွေမှာပဲ ကျွန်းစိုက်ခင်းတည်ထောင်ရတဲ့ ခေတ်တွေမှာတော့ ကျွန်းပင်ပေါက်လေး မြေလုံးလိုက်ဖာတာတွေ၊ ကျွန်းငုတ်တက်ဖာတာတွေ ပျောက်ကွယ်သွားပြီး ကျွန်းပျိုးပင်နဲ့ စိုက်ကျွန်းပျိုးပင်နဲ့ ဖာတဲ့စနစ်သာ ပြောင်းလဲလာပါတော့တယ်။

ဒီလိုနဲ့ October, November အတွင်း သီးနှံတွေရိတ်ချိန် တတိယပေါင်းရှင်းချိန် ရောက်လာပါပြီ။ သီးနှံရိတ်ရင်း ကိုယ့်အပင်မထိခိုက်အောင် လိုက်ကြည့်လိုက်ထိန်းရပြန်ပါတယ်။ ယာသမား ၃ ပုံ ၂ ပုံခန့်က ကျွန်းပင်တွေအတွက်ပါ ဂရုစိုက်ပေမဲ့ ၃ ပုံ ၁ ပုံခန့်ကတော့ ကိုယ်က ကြပ်မတ်ပေးနိုင်မှသာ တန်ကာကျ ကိုယ့်စိုက်ခင်း အောင်မြင်စေမှာဖြစ်ပါတယ်။ သီးနှံတွေရိတ်ပြီးချိန် ကိုယ့်ကျွန်းပင်တွေလည်း အတန်းလိုက်ပေါ်လာပါပြီ။ ကျွန်းပင်ရှင်သန်မှုကောင်းတဲ့နေရာဆို တောင်ထိပ်ကြည့်လိုက်ရင် အပင်တွေနဲ့ မှိုင်းညှို့နေတာကြည့်ရတာလည်းပီတိပါ။ မြေပဲစိုက်တဲ့နေရာက ကျွန်းပင်တွေက ၈ ပေလောက်ထိ အမြင့်ဆုံး အပင်တွေပါသလို ကြီးထွားမှုညံ့တဲ့ နေရာ ၂ ပေကျော်လောက်နဲ့ ကျေနပ်လိုက်ရတာရှိပါတယ်။

အမှန်အတိုင်း ပြောရရင် ကိုယ်တိုင်မြေပြင်ပေါ်တစ်နှစ်လုံးလှုပ်ရှားကြီးပမ်း ကျွန်းအစေ့စိုက်၊ စိုက်ခင်းအောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့တာ ၁၉၈၄ မှ ၁၉၈၉ ထိ ၆မိုး

၆ နှစ်ပါ။ အဲဒီထဲမှာ ၁၉၈၄ က အားမရဆုံး၊ နှစ်ချို့ကျွန်းစေ့သုံးတဲ့ အကျိုးဆက်ပဲယူဆပါတယ်။ ၁၉၈၅၊ ၁၉၈၆၊ ၁၉၈၇၊ ၁၉၈၈ တို့ အားရကောင်းမွန်တဲ့ နှစ်များ၊ ၁၉၈၉ က nearly 100% နဲ့ ကျွန်းပျိုးပင်ကို သီးခြားနေရာမှာ စတင်စိုက်ပျိုးခဲ့ရတာ နှစ်အလိုက်ဆက် ဖော်ပြသွားပါမယ်။

အစ်ကိုဦးသန်းဝင်းလည်း ဒီလိုပဲ feeling နဲ့ သင်ခန်းစာရခဲ့မှာပါ။ ၈၃ စိုက်ခင်း ရှင်သန်မှုရော ကြီးထွားမှုရော ကောင်းသလောက် ၈၄ စိုက်ခင်းက မမှီခဲ့လို့ပါ။ ဒါပေမဲ့ 75 percent လောက်နဲ့ ကွက်ကျားကောင်းစိုက်ခင်း အဖြစ်တော့ရရှိခဲ့ပါတယ်။ ၈၄ မှာ ရဲမြင့်သိန်း၊ ဦးထွန်းလွင် တို့တက်ကတော့ ကျွန်းပင်ပေါက်ကော ကြီးထွားမှုပါ ညီပြီး တော်တော်ကောင်းတာ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ November အတွင်း ကျွန်တော်တို့ တစ်ပြိုင်တည်း ဆောင်ရွက်ရတာက နောက်နှစ်အတွက် တောင်ယာသမား ဆန္ဒစာရင်းကောက်ယူခြင်းနဲ့ ပယ်စာရင်းပြုစုခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ နောင်နှစ်ဆက်လုပ်လိုပေမဲ့ ၈၄ တောင်ယာအတွင်း ဌာနကျွန်းပင်အတွက် စေတနာမထား၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ဖို့ပြောရကြပ်၊ ဆိုရကြပ်သူတွေကိုပယ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၈၄ စိုက်ခင်းနှစ်မှာ တောင်ယာသမား ၂၀၀ နီးပါးရှိရာမှာ ၃၀ ခန့်ကိုတော့ ထုတ်ပယ်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ ယာသမားတွေရဲ့မိသားစု စေတနာတစ်ခုတွေ့ရပြန်ပါတယ်။ ဌာနဝန်ထမ်းတွေက တောင်းဆိုတာမရှိပါ။ သူတို့စေတနာအရ ယာသမား ၁ ဦး ကို ဆီ ၄၀ ကျပ်သားနှုန်းစုပေးကြတာပါ။ ဓနအားနည်းသူတွေကို ချန်စေတာတောင် နောင်နှစ်စခန်းမှာသုံးဖို့ ဆီအချိန် ၄၀ ကျော်ခန့်ရပါတယ်။

ယာသမားတွေ တစ်ရာသီစာ သီးနှံရောင်းရငွေနဲ့ စီးပွားဖြစ်ပုံကိုလည်း ဖော်ပြလိုပါတယ်။ သီးနှံရောင်းရငွေနဲ့ တစ်နှစ်စာ စားစရိတ်ရသလို၊ အိမ်ဆောက်နိုင်သူ၊ ကျွဲနွားဝယ်နိုင်သူတွေလည်း ရှိသည်ထိ အကျိုးအမြတ်ရလေ့ရှိကြပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ နွေကအစ မိုးအလယ် ဆောင်းတွင်းအထိ ကျွန်တော်တို့ စေတနာထားခဲ့တာရှိပါတယ်။ အဲဒါက ထိုခေတ်က ဆန်ရှားပါးခေတ်မှာ အစိုးရထုတ် ဆန်အိတ် ၁၀၀ ကျော်ခန့်ရရှိရာမှာ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ အမြတ်ထုတ် အလွဲရောင်းစားလုံးဝမလုပ်ဘဲ အနီးစပ်ဆုံး ရွာအရောက်သယ်လို့ ဆန်သယ်ကုန်ကျစရိတ် မျှခံနဲ့ စီစဉ်ဝယ်ပေးခဲ့ပါတယ်။

နောက်တစ်ခုကလည်း မိသားစုဆက်ဆံရေးပါ။ ကျွန်တော်နဲ့ အစ်ကိုဦးသန်းဝင်း မြို့မတက်ခင် ပစ္စည်းအမှာစာရင်းကောက်ရဝယ်ပြီးဝေငှရတာပါ။ ကျွန်တော်တို့က မြို့ပေါ်ဝယ်ရင်း ဈေးအတိုင်းကို အမှန်သယ်ခသာ ပေါင်းပြီးယူ အမြတ်တင်တာတစ်ပြားမရှိ ဝန်ဆောင်မှုသက်သက်သာသာ

လုပ်ပေးတာမို့ သူတို့ တောဈေးဆိုင်မှာ ဝယ်ရတန်ဖိုးနဲ့လွန်စွာကွာ၊ လွန်စွာသက်သာပါတယ်။ လမ်းပေါက်ချိန် ဌာနဆန်သယ်ကားနဲ့ဆို စရိတ်တစ်ပြားမှမယူ။ ဒါကြောင့်လည်း ကျွန်တော်တို့ဝန်ထမ်းတွေကို ကျွေးမွေးပေးကမ်းဖို့ စေတနာတွေ သူတို့မှာလည်းအပြည့်၊ ဒီလိုမိသားစု feeling မျိုးရခဲ့တဲ့နေရာကို ခုထိလွမ်းမိတာလွန်အံ့မထင်ပါ။ မှာတဲ့ပစ္စည်းတွေကလည်းစုံပါ။ နန်းပြား(ပေါက်ဆိန်)၊ ဝါးခုတ်စားမ၊ တောစီးဘိနပ်၊ အင်္ကျီ၊ ဘောင်းဘီ၊ လုံချည်၊ မိတ်ကပ်၊ နှုတ်ခမ်းနီတောင့်ပါလေသေးရဲ့။ မိတ်ကပ်၊ နှုတ်ခမ်းနီမှာကြတာ ဦးရွှေဗိုင်း၊ ဦးအေးသမီးတို့လည်း ပါပေမပေါ့။ (ထိုခေတ်က စိုက်ခင်းမူရင်းပုံများဖော်ပြလိုပေမဲ့ ခေတ်အရ ဓာတ်ပုံရိုက်ရခက်ခြင်း၊ နည်းခြင်း၊ ရှိသမျှပုံများလည်း မိသားစုမီးလောင်စဉ်ပါသွားပြီမို့ ယခုနောက်ပိုင်းခေတ် အောင်မြင်ကောင်းမွန်တဲ့ကျွန်းစိုက်ခင်းများ မွေးထုတ်ပေးနေသူများအနက် ဦးတင်အုန်းကျော် AD နှင့် ဦးသန်းဌေး SO တို့၏ ပုံများကို အသုံးပြုဖော်ပြရင်း ကျေးဇူးတင်အပ်ပါသည်။)

စစ်ဆေးခံခြင်း၊ ဆင်ခြီးလက်စွပ်နှင့် သူငယ်ချင်း ကောင်းတစ်ယောက်ခြင်း

နောက်နှစ်စိုက်ခင်းအတွက်အသုံးပြုဖို့ တောင်ယာသမားများအတွက် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများဝယ်ရန် ခရီးမထွက်မီ အဖြစ်အပျက်လေးရှိခဲ့ပါသေးသည်။ November လတွင် တတိယပေါင်းရှင်းလုပ်ငန်း၊ သီးနှံရိတ်သိမ်းချိန်များလည်း ရိတ်သိမ်းကာလစိုက်ခင်းလည်း ကြည့်၍ လှလာပါသည်။ မြေပုံစိုက်သောနေရာများမှ ကျွန်းပင်များက လူတစ်ရပ်ဝန်းကျင်ရှိလာလို့ ကြီးထွားမှုနောက်ကျသောနေရာတွေကတော့ အနည်းဆုံး ၂ ပေခန့်ရှိခဲ့နေပါပြီ။ ကြိုပင်အိုင်က ဖောက်သောသစ်ထုတ်ကားလမ်းကလည်း ထိုနှစ်ကစောပြီးလို့ တောင်ညိုချောင်းနားရောက်လာပါပြီ။ ထိုအချိန်မှာတော့ စာရင်းစစ်အဖွဲ့ ကွင်းဆင်းလာစစ်ရန်ဖြစ်လာပါတယ်။ နောင်နှစ်ယခုလက်ရှိ တောင်ညိုကြီးပိုင်းတွင် စိုက်ခင်းတည်ထောင်ရာမှ ၁၀ မိုင်ကျော်ဝေးကွာသည့် သဖန်းတိုးချဲ့ကြီးပိုင်း (လက်ဝါးကြီး ကြီးပိုင်း)သို့ ပြောင်းရွှေ့ဖို့ အကြောင်းဖန်လာလို့ အစ်ကိုဦးသန်းဝင်းက စော၍ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးပေးဖို့ request လုပ်ခဲ့ပုံရပါသည်။

ထိုအချိန်က မဆလခေတ်မှာ လုပ်ငန်းစစ်အဖွဲ့ ဟူ၍ရှိပြီး စာရင်းစစ်ရုံးနှင့်တွဲဖက်လုပ်သောကာလဖြစ်ရာ ဥက္ကဋ္ဌဆိုသည့်ပုဂ္ဂိုလ်ပါလေ့ရှိပြီး အချို့က ရစ်တတ်ပေမဲ့ ဒီဥက္ကဋ္ဌကတော့ ကျောင်းဆရာလောကမှလာပြီး သဘောထားကောင်းသူဖြစ်ပါတယ်။ စာရင်းစစ်လာစစ်တဲ့ရက်

အသွားအပြန်နှင့်ဆိုတော့ ၃ ည အိပ်ခန်းမို့ နေထိုင်ရေး၊ ကွင်းတွင်းအစစ်ခံရေးတို့ ပြင်ဆင်ကြရပါသည်။ စာရင်းရုံးကတော့ အမျိုးသမီးဝန်ထမ်း ပိုများလေ့ရှိတာမို့ စာရင်းစစ်အစ်မ ၁ ယောက်နှင့် တွဲဖက် ၂ ယောက် အမျိုးသမီး ၃ ယောက်ပါမည်ဆိုလေတော့ အစ်ကိုဦးသန်းဝင်း အိပ်ခန်းမှလွဲ၍ ယောက်ျားတွေချည်း ပြားချနေသောစခန်းတွင် အရေးပေါ်အခန်းတစ်ခု ထပ်ထရံကပ်ဖွဲ့ကြရပြန်ပါသည်။

November လကုန်ခါနီးအချိန် သူတို့အဖွဲ့ရောက်လာလေသောအခါ ဥက္ကဋ္ဌကလည်းကြိုက်တတ်တော့ အစ်ကိုဦးသန်းဝင်းက သူနဲ့ ညနေ၊ ညပိုင်းဖွဲ့ရလေတော့ ညဖက်ထမင်းစားပြီးချိန် ညေညံ့၊ နံနက်ဖက် ကွင်းဆင်းလိုက်ပြုရှင်ပင်ရေ အသေးစိတ်လိုက်ပြုကာ ဝန်ထမ်းအချို့ လိုအပ်တာခေါ်၊ ခေါင်းဆောင်လုပ်ရသူက ဤဖေကိုယ်ရဲ့တာဝန်ဖြစ်လာရကာ ပထမတွေ့စ၊ ပြောစတော့ရှိန်ကြပေမဲ့ ပြောဆိုရင်းခင်လာကြပါတယ်။ စာရင်းစစ်မှူးအစ်မကလည်း သဘောကောင်းပါတယ်။ အငယ် ၂ ယောက်က ကိုယ်နဲ့ ရွယ်တူမို့ ပိုရင်းနှီးလာပြီး တစ်ယောက်က ရန်ကုန်သူ၊ ကိုယ်နဲ့လည်း same batch ကျတဲ့ Eco ဆင်းမို့ ရီစရာတွေပြောကျောင်းကအကြောင်းတွေပြောရင်း ပိုခင်လာပါတယ်။ ကွင်းဆင်းစစ်တော့ budget year 82-83 ကို စစ်တာမို့ အလွန်ကောင်းတဲ့ ၁၉၈၃ ကျွန်းစိုက်ခင်းကိုစစ်တာ မျက်နှာငယ်စရာမရှိပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ အချို့နေရာတွေ ကျွန်းပင်မိတ်ဖက် ဘင်ပင်ပေါက် ရောပေါက်နေတဲ့နေရာ ရှင်ပင်ထည့်ရေနေလို့ ရှင်းပြတားရပါသေးတယ်။ ဘင်ပင်ပေါက်က သစ်တောသမားခွဲသိလွယ်ပေမဲ့ ထောင့်မှန်ရွက်ဆိုင် ထွက်ပုံချင်းတူတော့ ကျွန်းပင်ထင်နေကြတာပါ။ (တော်ကြာ ရှင်ပင် ၁၀၀ ကျော်နေမှာစိုးလိုပါ။) အဲဒီအချိန်တောင်ညိုချောင်းမကြီးကလည်း စမ်းရေလို ကြည်လင်တဲ့ရေကြည်လေးတွေပဲ စီးကြောင်းရှိချိန် ညနေစောင်း တောင်ညိုချောင်းထဲလမ်းလျှောက်၊ တောတောင်သဘာဝအလှတွေပြရင်းပေါ့။ ‘တို့ကိုဆင်မြီးလက်စွပ် ရှာပေးဦးနော်’။ ဒီနေရာမှာ အစ်ကိုဦးသန်းဝင်းတို့ စိုက်ကွက်မှူးတွေက အိမ်ခြံဆည်နေရာ သူတို့ကလည်းအားနာ၊ ကိုယ်တွေ အငယ်တွေကပိုရင်းနှီး၊ အကုန်ချောမွေ့အောင် ဆက်ဆံရေးပါ။ ‘ရှာပေးမယ်မပူပါနဲ့’ ‘ဟဲ့တို့ဖို့ကော မပူပါနဲ့အစ်မရယ် ၃ ယောက်လုံးအတွက်ပေါ့’။ ထိုအချိန်က ဆင်မြီးလက်စွပ်က မျက်နှာပွင့်ဆေးပါ။ မြို့ကလာလည်ကြရင် ဆင်မြီးလက်စွပ်ရချင်ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အတွက်တော့ အနားမှာရှိတဲ့ဆင်စခန်းက ဆင်ဦးစီးတွေဆီကနေ အလွယ်တကူ မှာယူလို့ရပါတယ်။

စာမျက်နှာ (၃၅)သို့ ➤

အတိတ်ကို အတိတ်သို့လှမ်းသည့် ထိုင်းနယ်စပ်မှ ဇာတ်လမ်းများ

ယခင်လမှအဆက်

သန်းဦး(ပုဆိပ်)

(၁၉၈၇ သစ်တောပညာ)

ပထမပိုင်းတော့ စခန်းတွေမခွဲကြသေးဘူး။ တောထဲကချောင်းဆုံတစ်ခုမှာစုပြီး တဲတွေထိုးပြီး စခန်းချခဲ့ကြတာပါ။ နောက်တော့ပင်ထောင်ရိုက်ရမဲ့အကွက်က တဖြည်းဖြည်းဝေးဝေးလာတော့အဖွဲ့တွေကွဲသွားပြီး ကိုယ်ပင်ထောင်ရိုက်မဲ့အကွက်နဲ့အနီးဆုံးနေရာတွေမှာ တစ်ဖွဲ့ကိုအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးနဲ့ အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့စီခွဲပြီးနေကြရပါတယ်။ စီးပွားရေးအမြင် ဘယ်သူကစလိုက်တယ်တော့ မသိတော့ပါ။

ပင်ထောင်ရိုက်ပြီးအပြန်မှာ ကြိမ်ခုတ်ပြီး ပန်းပေါ်ထမ်းပြီး ကြောအတိုင်းဆွဲချလာကြပါတယ်။ ကြိမ်ကလည်းပေါတာကို တစ်ရက်ကို တစ်ယောက် နှစ်ချောင်းသုံးချောင်းပါပါတယ်။ စခန်းရောက်ရင် ချုံတွေထဲထိုးထည့်ထားပြီး များလာတော့ စက်လှေသမားနဲ့ချိတ်ပြီးနားတဲ့ရက်မှာ ယိုးဒယားဘက်ကမ်းကို သွားရောင်းစားကြပါတယ်။ ကြိမ်အလုံးကြီးကြီးနဲ့ရှည်ရှည်ကို အပင်ပန်းခံပြီး ဆွဲဆွဲချလာတာကတော့ ကိုရဲထွန်းနဲ့ ကိုတင်ဝင်းပါ။ ကိုငွေစိုးဦးက ပါးစပ်ပွဲစားလုပ်ပါတယ်။ ရှမ်းလိုပြောမလား၊ ကုလားလိုပြောမလား၊ အင်္ဂလိပ်လိုပြောမလား အကုန်ရပါတယ်။ ပါးစပ်က ဟုတ်ဟုတ်၊ မဟုတ်ဟုတ် ထွက်နေတာပါ။ မျက်နှာဟန်ပန်အလွန်ကောင်းပါတယ်။ တစ်ဖက်ကမ်းက ထိုင်းတွေနဲ့တွေ့ရင် ကြိမ်ရောင်းတဲ့အခါ သူနဲ့သွားရင် ဈေးပိုရပါတယ်။ ဘိုလိုအလွန်မှုတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်သူ့ကို ကိုကျော်လို့ခေါ်တာပါ။ ရတဲ့ဘတ်ငွေလေးနဲ့ သွားတိုက်ဆေးဘူးရယ်၊ အာလူးရယ်၊ စားဆီပုလင်း၊ ငံပြာရေ၊ အချိုမှုန့်၊ မက်ခေါင်လို့ခေါ်တဲ့အရက်ပုလင်းပြားရယ်၊ ဆေးလိပ်ဘူးရယ်၊ ကျွဲရိုင်းဘူး၊ လိုတာလေးတွေ ဝယ်ပြီးပြန်လာကြတာပါ။

ဌာနက ပေးတဲ့ခရီးစရိတ်နဲ့ နေ့တွက်ခက မလောက်ပါ။ ပင်ထောင်ရိုက်ခက ချက်ချင်းထုတ်မရသေးပါ။ စုထားကြတာပါ။ အပြန်မှာအိမ်ပိစို့ ကျွန်တော် ပင်ထောင်ရိုက်ကအပြန် ရွှေနားကပ်လေးရယ်၊ ဖိဆန့်စက်ဘီးတစ်စီးရယ်၊ ဘတ်ကြိုးလေးရယ် အပြန်ဝယ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

သစ်မာပင်ထောင် တစ်ကွက် ဧက ၅၀၀၀ ကျော် အကွက် ၅ကွက်၊ တောထဲမှာ ၆ လကျော်လောက်ကြာခဲ့ပါတယ်။ ရက်အတိအကျကိုတော့ ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်းမှာ ထည့်ထည့်ရေးပါတယ်။ နောက်တော့ မရေးမိတော့ပါဘူး။

ကျွန်တော်လည်းငှက်ဖျားတွေမိ၊ တစ်ချို့တောအုပ်၊ တောခေါင်းတွေလည်း နယ်စပ်မှာပဲ အသက်စတေးခဲ့ကြရပါတယ်။ နေမကောင်းရင် တစ်ဖက်ကမ်းကိုသွားပြီး ဆေးကုရတာပါ။ ဆေးကုပေးတဲ့ထိုင်းကုမ္ပဏီက ကိုယ်စားလှယ်တွေက ရပ်ကွက်ထဲက ဆေးခန်းလောက်ခေါ်သွားတာပါ။ ကိုယ်ကလဲ ထိုင်းလို မပြောတတ် ပေးလိုက်တဲ့ဆေးတွေကလည်းဖတ်လို့မရ ထိုင်းလိုပဲရေးတာပါ။ အကြောဆေးပုလင်းကြီး ၃ လုံးလောက်ချိတ်ပြီး တောပြန်ဝင်ရပါတယ်။

Field Jacket တစ်ထည် ဘတ်ငွေနည်းနည်းနဲ့ ဆေးရုံကုတင်ပေါ်မှာ အင်္ကျီခေါင်းအုံးပြီး ပစ်လွဲကာ ကုသခဲ့ရတာပါ။ ဘဝတွေပြန်တွေးကြည့်ရင် မသေလို့ ပြန်ရောက်လာတာ အတော်ကြမ်းတမ်းခဲ့တာပါ။ တစ်ရက်ကို အပင် ၂၀၀ကျော်မှတ်နဲ့ နံပါတ်စဉ်တုံးရိုက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကို ကျွန်တော်ဘာလို့မှတ်မိနေလဲဆိုတော့ တစ်ပင်ကို ၁၀ ကျပ်ပေးပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့က အပင်ရချင်တော့မှတ်တုံးနဲ့နံပါတ်စဉ်တုံးကို ခါးမှာထိုးပြီး ကျွန်တော့်နောက်တံဆိပ်လိုက်တဲ့ရက်တွေ တော်တော်များများရှိခဲ့လို့ပါ။

နောက်တံဆိပ်လိုက်တဲ့လူက ပင်ပန်းပါတယ်။ အပင်စေ့ရောက်ရတဲ့တစ်ရက်မှာ ကျွန်တော်မှတ်တုံး စခန်းမှာကျန်နေခဲ့ပါတယ်။ အကွက်ထဲရောက်မှသိတာ။ ဒါနဲ့ စခန်းကို လာလမ်းအတိုင်းပြန်ယူပါတယ်။ အတော်ဝေးပါတယ်။ လာခဲ့တဲ့လမ်းကလည်း ဒီနေ့မှစသွားကြတဲ့လမ်းသစ်ပါ။ ချောင်းအတိုင်း လေးငါးခါလောက်စုံသွားလိုက်၊ ကြောပေါ်တက်သွားလိုက်သွားရတာပါ။ မှတ်တုံးယူပြီး အကွက်အစကိုရောက်တော့ ကိုယ်လူတွေ ရောက်မဲ့နေရာလောက်ကိုမှန်းပြီး ဖြတ်ဆင်းလိုက်မိပါတယ်။ ကိုင်းတောကဖြတ်သွားရင်း သွားရင်းလူတစ်ရပ်မြှုပ်သွားပါတယ်။

‘ဘွားခနဲ’ တွေ့လိုက်ရတာကတော့ ကျားအိပ်တဲ့နေရာ အမွှေးစနဲ့ကိုင်းပင်တွေ တစ်ဝိုင်းစာကြီးပိပြားနေတာပါ။ အနံ့ကို အရင်ရပါတယ်။ သွေးပျက်မတတ် ကြောက်သွားမိပါတယ်။ လက်ထဲကစားကို ကျစ်ကျစ်ပါအောင်ဆုတ်ပြီး ချောင်းကိုပြန်ဆင်းရပါတော့တယ်။ အဲနေ့က အဖွဲ့နဲ့ နေ့လယ်ကျော်မှပြန်ဆုံရပါတယ်။ ‘ငါမသေဘူး ရေကူးတတ်တယ်ပါပဲ။ နောက်နေ့တွေမှာတော့ တောဝင်ရင် ငါ

လည်း နင်တို့ကိုမတွေ့ချင်ရှောင်ကြပါလေ' လို့ အော်ပြီးမှ တောဝင်ကြရပါတော့တယ်။

ကြုံလို့ပြောရပါမယ်။ ကြားပေါက်ဝင်ငွေလေးရ ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့စာရင်းပြုစုဖို့ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုညွှန်မှူးရှိရာ ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်အထိုင်စခန်းကို ပြန်ရောက်နေတဲ့အချိန် ယိုးဒယားဖက်သစ်ကုမ္ပဏီကထိုင်းတွေ ကားကြီးနဲ့ ရောက်လာပါတယ်။ ဆီဘူးတွေ၊ ရှမ်းဆန်အိတ် တွေ၊ အရက်ပုလင်းတွေလည်း လာပေးပါတယ်။ သူတို့က ပြောပါတယ်။ 'သူတို့ဝယ်ထားတဲ့သစ်ကွက်ကို လိုက်ပြပေး ပါ' လို့ပြောပါတယ်။ သူတို့မှာ တစ်လက်မတစ်မိုင်စကေး မြေပုံမိတ္တူဘယ်ကရလာလည်းတော့မသိပါ။

မြေပုံပေါ်မှာ ဝိုင်းထားပါတယ်။ အကွက် (၃)ကွက် လေလံရထားတယ်။ 'အဲ့နေရာပြပေးပါ' တဲ့ ။ ကြည့်လိုက် တော့ တော်တော်ဝေးပါတယ်။ နားရက်ဆိုတော့ သူတို့နဲ့ အတူသွားခဲ့ပါတယ်။ ပါလာတဲ့လူတစ်ချို့လည်း မလိုက်နိုင် လို့ လမ်းတင်ကျန်နေခဲ့ပါတယ်။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော် အဲ့အကွက် တွေရှိတဲ့နေရာ boundary အစကို လိုက်ပြပေးခဲ့ပါတယ်။ သူတို့တော်တော်သဘောကျသွားပါတယ်။ တောထဲမှာ မြေပုံနဲ့သံလိုက်အိမ်မြောင်သုံးပြီး တည်နေရာကို တိတိကျ ကျပြနိုင်တာကို အထင်ကြီးသွားပုံရပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ကို ဘတ် ၅၀၀၀ ပေးသွားပါတယ်။ အလွန်ပျော်ခဲ့ရပါတယ်။ ပင်ထောင်ရှာတဲ့အခါ တောခေါင်း က ကြောအောက်ထိ ချောင်းရောက်အောင် အပင်ရှာရ တာပါ။ အပင်ကလည်းတော်တော်ပေါပါတယ်။ အပင်အော် သံနဲ့ကြားလောက်တဲ့နေရာထိ ကျွန်တော်က ဆင်းလိုက်ရ တာပါ။ ကြောမမှားအောင်၊ ရေဝေမကျော်အောင် မြေပုံနဲ့ ထောက်ပြီး ထိန်းပေးရပါတယ်။ တစ်ခါတရံ ကြောလမ်း ပျောက်သွားပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်ပြေးလမ်းကို ရှာရပါတယ်။ သစ်ရွက်လေးတွေလန်နေတာကို ကြည့်ရပါတယ်။ တစ်ချို့ ကော့ညွတ်တွေက ခြေတစ်လှမ်းစာပဲရှိပါတယ်။

လူနှစ်ယောက် ယှဉ်သွားလို့မရပါဘူး။ အဲကော့ ညွတ်ကိုကျော်မိရင် ကြားမှာကြောကျန်သွားလို့ ပင်ထောင် တွေကျန်နေတတ်ပါတယ်။ ဒါမျိုးကလည်း ဒီအမြစ်မီးတော တွေမှာပဲ တွေ့ရမဲ့အခြေအနေတွေပါ တွေးမိလို့ပြောမိပါ တယ်။ သစ်တောဝန်ထမ်းဘဝမှာ လုပ်သက်နဲ့ ရာထူးဆို တာ တိုးမှရတာလို့ သစ်တောလုပ်ငန်းအတော်များများက ရာထူးအလိုက် ပင်ပန်းတဲ့နေရာနေပြီးလုပ်ရပါတယ်။ တော ခေါင်းက ချောင်းအောက်ထိဆင်းရပါတယ်။ တောအုပ်က မှတ်တုံးကိုင်တဲ့အခါကိုင်၊ စာရင်းကိုင်တဲ့အခါကိုင်ရပါတယ်။ တောအုပ်ကြီးက စာရင်းမှတ်မြေပုံကြည့် ကြောပေါ်နေရ တာပါ။ ရာထူးကို အရွယ်အလိုက် စီနီယာအလိုက် မရခဲ့လို့

ဘကြီးတောခေါင်းဖြစ်နေရင်တော့ တောလုပ်ငန်း တွေမှာ အရွယ်အရ မောဟိုက်နေလို့ အလုပ်မဖြစ်နိုင်ပါ။

တစ်ရက်မှာ ကရင်လေးက 'ဆက်ဆင်းလို့မရ တော့ဘူး ဆရာ.. ရှေ့မှာ ဝံသိုက်ရှိနေတယ်' လို့ပြောလာပါ တယ်။ ကျွန်တော်လည်း ဆင်းလိုက်သွားတော့ ဟုတ်ပါ တယ်။ ခြေထောက်တစ်လှမ်းတိုးလိုက်တိုင်း သစ်ရွက်နင်း သံ 'ကျွတ်ကျွတ်' ကြားတိုင်း 'ဂီးဂီး' နဲ့အသံပြုကြီးထွက်လာ နေပါတယ်။ ကိုယ့်အနား ကပ်အော်နေသလိုပါပဲ။ အတော် လန့်စရာပါ။ ဝက်ဝံက သားပေါက်ပြီး သူ့ကလေးတွေရှိတဲ့ နေရာ သစ်ခေါင်းကိုမလာအောင် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ကို ခြောက်တာပါ။ ကျွန်တော်တို့လည်း ဆက်မတိုးရဲတော့ပါ။ နေရာမှတစ်ဆင့် နောက်နေ့မှ တပ်ကဆရာကြီးတို့အဖွဲ့ကို ရှေ့ကိုကြိုဆင်းခိုင်းပြီး သွားရပါတယ်။ သေနတ်သံကြား ပြီး ဝံက ချောင်းကူးပြီး နေရာရွေ့သွားမှ အဲ့ဝှင်ကို ဝင်သိမ်း လို့ရပါတော့တယ်။

အချို့နေ့တွေမှာ ပဒုကိုက်ခံခဲ့ရသလို၊ မွားအုံနဲ့ လည်းတိုးခဲ့ပါတယ်။ တိုးခဲ့တာမသိပါ။ စခန်းရောက်လို့ နေရောင်မှာလက်ကိုထောင်ကြည့်မှ တလက်လက်နဲ့ မွားက လက်မောင်းတွေအဝတ်တွေမှာကပ်နေတာပါ။ မီးဖိုပြီးလက် ကိုမီးကင်၊ အဝတ်ကိုမီးကင်လုပ်ကြတာပါ။ အဆင်ပြေပါ တယ်။ မွားနဲ့ကျွတ်ကတော့သူငယ်ချင်းဖြစ်ပါပြီ။ အပင် အောက်ရောက်ရင် အပေါ်ကခုန်ချတဲ့ကျွတ်ရယ်၊ လမ်း သွားရင်းခြေအိတ်ကိုကပ်လိုက်လာပြီး ခြေသလုံးကို ကောင်း ကောင်းတွယ်နေတဲ့ကျွတ်ရယ်က စခန်းရောက်မှရှင်းရတာပါ။

စခန်းအပြန် လမ်းလျှောက်လို့ ခြေထောက်က သွေးစီးကျနေရင် ထိခိုက်မိတယ်မထင်ပါနဲ့။ ကျွတ်ကသွေးဝ လို့ခွာကျသွားလို့ သွေးလွှတ်ကြောမိသွားတဲ့အခါ သွေးက ရေပိုက်ကရေထွက်သလိုထွက်နေတာပါ။ တစ်ခါတလေ ပင်ပန်းလို့သောက်ပြီး အိပ်လိုက်တဲ့နေ့တွေမှာ မနက်လင်း တော့သွေးဝပြီး ကွာသွားမှ ကိုယ်နဲ့ဖိမိလို့ သွေးရဲရဲနဲ့ ပြား ချပ်နေတဲ့ကျွတ်က ဘယ်နှစ်ကောင်မှန်း မသိတော့ပါ။ အိပ် ရာခင်းက သွေးကွက်တွေ သက်သေပါ။

ဒီလိုနဲ့ သစ်တောသမား ဘဝပူပူနွေးနွေးလေးဘဝ ဖြတ်သန်းခဲ့ရတာပါ။ အစ်ကိုကြီးဦးမောင်မောင်အောင်ကို လည်းသတိရပါတယ်။ အစ်ကိုက ဝါသနာပါတာပါ။ သစ်ပင် တွေရင် ရပ်ကြည့်နေတယ်။ ဘာပင်လဲကွလို့မေးတယ်။ သူသိရင်လည်း ပြောပြတယ်။ သစ်ရွက်လေးတွေရင် အသီးလေးတွေရင်ကောက်တယ်။ ဖင်ပြန် ခေါင်းပြန်ကြည့် တယ်။ ခေါင်းလေးတညိတ်ညိတ်နဲ့ ပြောပြတော့တာပါပဲ။ ကျွန်တော်က လိုက်တော့နားထောင်ပေးတယ်။ ပြီးတော့ မမှတ်မိတော့ပါ။ သစ်ပင်သစ်မျိုးတွေ အများဆုံးသိတာ

ကတော့ ကျောက်ခေတ်လို့ခေါ်တဲ့ ကိုတင်ဝင်းပါ။ သူ့ကို လူကောင်သေးလို့ ကျောက်ခေတ်လို့ စနောက်ခေါ်ကြ တာပါ။ မင်းကအပင်တွေ သိလှချည်လားလို့ မေးတော့ 'ငါငယ်ငယ်ထဲက အဲ့အပင်ကြားမှာမွေးခဲ့တာ ရွာသား' လို့ ပြောပါတယ်။

ကျွန်တော်ကတော့ ပုသိမ်သား။ အမှန်ပြောရရင် ငယ်ငယ်က ရုပ်ရှင်ခိုးကြည့်တာနဲ့ အိမ်နောက်ဖေးက ကုက္ကို ပင်နဲ့ အိမ်ရှေ့က ဆီးပင်၊ ပိန္နဲပင်ပဲသိခဲ့တာပါ။ အစ်ကို ဦးကျော်ဝင်းက ကျွန်တော်တို့နဲ့ တောထဲအဖွဲ့တွေ ခွဲသွား တော့ အတူပါတဲ့ အစ်ကိုပါ။ ညညဆိုချောင်းဘေးမှာထောင် ဖို့ ဟိုဘက်ကမ်းကို ပိုက်မှာဝယ်ပါတယ်။ သောင်စပ်ဖွေး ဖွေးမှာ ရေဒူးလောက် ထိသွား ညနေလောက်ကို တုတ်တွေ စိုက်ပြီး ငါးထောင်ပါတယ်။ ည ၁၀ နာရီလောက်ဆိုရင် ဓာတ်မီးထိုးပြီးပိုက်ဖော်ကြပါတယ်။ ပိုက်တစ်ခုလုံး ဝင်းလဲ့ ပြောင်နေပြီး ငါးတွေရပါတယ်။ တစ်ခါထောင်ရင် ရေပုံး တစ်လုံးစာကတော့ အသာလေး။ ညမီးဖိုမှာ ငါးကြော်ပြီး အရက်နဲ့မြည်းကြပါတယ်။

အဲ့ဒါတော့ အစ်ကိုဦးကျော်ဝင်းပါပါတယ်။ ဒီ အစ်ကိုနဲ့ ဒီညီတွေပဲရှိတာဆိုပြီး အမြည်းစားဖို့သွား သွား ခေါ်ရတာပါ။ 'ဟေ့ကောင်တွေပိုက်ဖြုတ်ကြတော့။ အပျင်း ကြီးပြီး ပိုက်ကိုပြန်မဖြုတ်မိရင် နောက်နေ့အကောင်း ပြန် မရတော့ပါ။ ချောင်းထဲက ကမ်းပါးရံအပေါက်တွေထဲမှာ ခိုနေတဲ့ဖျံအုပ်ရိုပါတယ်။ သူတို့အုပ်နဲ့တွေ့သွားရင် ငါးလည်း မရ၊ ပိုက်လည်းအဆုံးပါပဲ။ ပိုက်မှာပေါက်ပြဲပြီး နောက်နေ့ ပြန်ထောင်လို့မရတော့ပါ။ ဆရာကြီးနဲ့ ကိုခင်မောင်ဝင်း တောအုပ်ကတော့ ဖျံသိုလိုချင်လို့ ညညထွက်ချောင်းကြ ပါတယ်။ ဖျံအုပ်တစ်အုပ်မှာလည်း ဖျံထီးက တစ်ကောင် ပဲပါတာ။ ရ မရတော့မသိပါ။ ရလည်း ပြောမယ်မထင်ပါ။

ကျွန်တော်လည်း စာတော်တော်ရှည်၊ လေတော် တော်လေးများခဲ့ပါပြီ။ တောဆိုမှ တောရဲ့အတွေ့အကြုံ လေးတွေမို့ ခုခေတ်လူငယ်တွေ ဒီလိုတောမျိုးတွေမရှိတော့ လို့ ပြန်ပြောပြတာပုံပြင်လို့ပဲမှတ်ပါတော့။ သစ်တောဌာနမှ ရဲဘော်ရဲဘက်များ ဒီစာလေးဖတ်မိခဲ့ရင် သတိတရရှိနေ ကြလိမ့်မယ်။ အတိတ်ကိုအတိတ်မှာထားခဲ့လို့မရတဲ့ အ ပျော်လေးတွေ ရပါလေမယ်လို့ ရေးသားရင်း တစ်ချိန်က သစ်တော၊ တစ်ချိန်က လွမ်းမောဖွယ်များလို့ပဲ ထိုင်းနား ဘေးက ဇာတ်လမ်းလေးတစ်ပုဒ်တင်ပြအပ်ပါသည်။

စာကြွင်းအနေနဲ့ နောင်နှစ်ထဲ ၁၉၉၀ ခုနှစ်မှာ ဦးစီးရုံးချုပ်၊ စီမံရေးရာဌာနက ဖုန်းဆက်လာပါတယ်။ နယ်စပ်မှာ ပင်ထောင်ရိုက်ခဲ့တဲ့ ဦးသန်းဦး ယိုးဒယားနိုင်ငံသို့ သစ်မာအကောက်ရိုက်ရန် (၁)နှစ် နိုင်ငံခြားသို့ စေလွှတ် သဖြင့် ကျွန်တော်ထိုင်းနိုင်ငံမှာ ၁ နှစ်နဲ့ ၃ လကြာခဲ့၊ ပျော်ခဲ့ပါတယ်ခင်ဗျာ ။ ။

စာမုက်နာ (၃၂)မှအဆက်

မြို့ပြန်တဲ့အခါလည်း လက်ဆောင်ပေးလို့ရတာ ပေါ့။ နွေရာသီလောက်ရောက်ရင် ဆင်တွေလည်းအမြီးမှာ အမွှေးတော်တော်ပြောင်ကုန်ကြပါတော့တယ်။ ဒီလိုနဲ့ ၂ ရက်တာနေအပြီး သူတို့အဖွဲ့ပြန်သွားပြီးနောက် ကိုယ်တွေ လည်းရှေ့လုပ်ငန်းဆက်ဖို့ အသီးသီးပြင်ဆင်ကြပါတယ်။

ရှေ့မှာဖော်ပြတဲ့ ဆင်ပိုင်ရှင်ဦးအေးချိုရဲ့ တိုင် ကြားမှုက သစ်တောဝန်ထမ်းအဖွဲ့ကို အရာမထင်ခဲ့ပေမဲ့ နောင်ပြဿနာမရှင်းရအောင် သစ်ပင်သစ်တောကောင်း သေးတဲ့ တောင်ညိုကြီးပိုင်၊ သဖန်းတိုးချဲ့ကြီးပိုင်ဖက် ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်ဖို့ အထက်ကဆုံးဖြတ်ခဲ့တာမို့ ကျွန်တော် တို့ဝန်ထမ်းအဖွဲ့တွေစိုက်ပြီး စိုက်ခင်းဟောင်းထိန်းသိမ်းဖို့ အချို့သာချန်ပြီး အများစုနေရာသစ်ဆီ ပြောင်းရွှေ့ဖို့ စီစဉ် ကြ တောင်ယာသမားတွေအတွက် လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းတွေ မြို့ဈေးနဲ့ ဝယ်ပေးဖို့ စီစဉ်ကြရပါတော့တယ်။ မြို့ပြန်တက် နားချိန်ဖော်ပြခဲ့ပါ Ecu ထွက်နဲ့ ခင်မင်တွေ့ဆုံဖြစ်ကြပြီး ရဲမြင့်သိန်းနဲ့လည်းခင်မင်လို့ ငယ်ပေါင်းတွေလို နင်ငါနဲ့ပြော မနာ၊ ဆိုမနာကို ခင်မင်ခဲ့ကြပါတယ်။

သူ့အကြောင်းထည့်သွင်းဖော်ပြဖြစ်တာက ၁၀ တစ်လျှောက်တွေဖူးတဲ့ မိန်းကလေးသူငယ်ချင်းတွေထဲ တော်တော်ပွင့်လင်းစရိုက်ရှိသူအဖြစ် ရှားပါးတွေဖူးသူ တစ် ယောက်ဖြစ်သလို ကိုယ်နဲ့လည်း နောက် ၄ နှစ်ခန့်ထိ ရန်ကုန်ပြန်ပြောင်းသွားသည်အထိ ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ပေမဲ့ မမျှော်လင့်ပဲလည်း ဝေးကွာလို့မတွေ့ရတော့တာမို့ပါ။ သူ့ အကြောင်း ဆက်ရေးဖြစ်ပါဦးမယ်။ တွေ့ဆုံခြင်း၊ ဝေးကွာ ခြင်းတွေကလည်း ဆွေမျိုးဖြစ်စေ၊ သူငယ်ချင်းမိတ်ဆွေ ဖြစ်စေ ဒီလိုပဲကံကြမ္မာ ရှိမှတွေ့ကြ ဆုံကြတာဖြစ်သလို ကျွန်တော့်ဘဝမှာ ခင်ရာဆွေမျိုး၊ ညီအစ်ကိုရင်းတမျှ ချစ် ခင်ခဲ့သူ နတ္တလင်းသား ၂ ဦး အကြောင်းကိုလည်း အလျဉ်း သင့်သလို ဖော်ပြသွားပါဦးမယ်။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်-

သစ်ပင်ပန်းပွင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တည်ငြိမ်ရေး နည်းလမ်းဖြင့် ကူညီပေး

နေ့ဖော်

ဤဆောင်းပါးအား “ နေရယ်၊ နှင်းရယ်၊ လောကရယ် ” ဟူသော ကျွန်တော်၏ ကဗျာလေးဖြင့် နိဒါန်းအစချီ ခွင့်ပြုစေချင်ပါသည်။

“ နေရယ်၊ နှင်းရယ်၊ လောကရယ် ”

နှင်းပုံးပါလို့ ဓနမသာ။
နှင်းအချိန် နှင်းဓပမို့
နေမင်းက နားလည်ပေးတယ်
လောကဓမ္မတာ။

သဘာဝတရားကြီး ချိန်ခွင်လျှာ ညီနေသမျှ နှင်းအချိန် နှင်းဝေရမည်ဖြစ်ပါသည်။ နေသာချိန် နေသာရပါမည်။ မိုးရွာချိန်၊ မိုးရွာရပေမည်။ နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်း ဟူသော ရာသီစက်ဝန်းသည် သစ်ပင် သစ်တောများကို အမှီပြုနေပေသည်။ ထို့ကြောင့် “ ဥတုရာသီ တောက်မီ ” ဟု အဆိုရှိကြပေသည်။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာလူမျိုးများသည် “ ရာသီမသိ ပန်းနဲ့ညှီ ” ကြပေသည်။ မိုးသူတော် ဦးမင်း၏ တန်ခူးလရာသီဘွဲ့တွင် “ ဟောင်းရွက်ညှာခါလစ်လို့၊ တာ သစ်ကယ်တဲ့ နံ့ကြိုင်၊ သုတ်မြူးလေဆော်က၊ ပန်းကံ့ကော် ဝတ်မှုကျင်း၊ သင်းပျံ့လို့လှိုင် ” ဟု တန်ခူးလတွင် ကံ့ကော် ပန်းများ သင်းပျံ့လှိုင်ကြိုင်နေအောင် ပွင့်ပုံကို ဖွဲ့ဆိုထားသည်မှာ ထိရခံစားဖွယ်အတိတို့ ပြည်လွှမ်းနေသော လေးဆစ်ကဗျာဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ ကဆုန်လ ရာသီဘွဲ့တွင် “ စကားဝါ ငုံသင်းလို့ ကြယ်မင်းတဲ့ ဝိသာခါ ” ဟူ၍ ကဆုန်ကတွင် စကားဝါပန်း၊ နယုန်လ စံပယ်ပန်းတို့ ပွင့်ကြသည်။ ဝါဆိုလ ပုန်းညက်ပန်း ဝါခေါင်လ ခတ္တာပန်းတို့ပွင့်ပုံကိုလည်း တေးရေးဦးနေဝင်း ရေးစပ်၍ အဆိုတော်ကြီး ဦးခိုင်ထူးသီဆိုခဲ့သော “ ခတ္တာ ” သီချင်း ခေါင်းစဉ်ဖြင့် “ ဝါဆိုပန်းပွင့်ဝေ ပုန်းညက်နှမ်းရက် လွန်ကြွေပြီမို့ သိဟ်ရာသီ ဝါခေါင်မိုးနဲ့ လှမ်းလာခဲ့တော့ ခတ္တာ ” သီချင်းမှာ နှစ်ပေါင်း (၆၀)နီးပါး (ခန့်မှန်း) တိုင်အောင် လူငယ် လူကြီး နှလုံးသားထဲထိ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက် နေဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။ တော်သလင်းလ ယင်းမာပန်း၊ သီတင်းကျွတ်လ ကြာပန်း (ကြာဖြူ၊ ကြာနီ၊ ကြာညို၊ ပဒုမ္မာကြာ၊ ကုမုဒြာကြာ)၊ တန်ဆောင်မုန်းလ ခဝဲပန်း၊ နတ်တော်လ သဇင်ပန်း၊ ပြာသိုလ ခွာညိုပန်း၊ တပို့တွဲလ

ပေါက်ပန်း၊ လက်ပံပန်းတို့ ပွင့်ကြပေသည်။ တပေါင်းလ အင်ကြင်းပန်း၊ သရဖီပန်းတို့ ပွင့်ကြပုံကိုလည်း လူဦးမင်း၏ တပေါင်းလဘွဲ့ လွှမ်းချင်းတွင် “ ပူးတံစီ ထွေဆန်းလို့၊ အင်ကြင်းပန်းရွှေဖီ၊ သဲစေတီ တည်စမြဲပေပ၊ သဘင်ပွဲ ဤလရာသီ ” ဟု လွှမ်းမောဖွယ် ဖွဲ့ဆိုခဲ့ပါသည်။ မြန်မာ့ ရိုးရာသင်္ကြန်တွင် ပိတောက်ပန်းသည် သင်္ကြန် သင်္ကေတ၊ သင်္ကြန်နိမိတ်ပုံဖြစ်ပေသည်။ ယခုခေတ်တွင် သစ်ပင် သစ်တောများ ပျက်စီးပြုန်းတီးမှုနှင့်အတူ ဥတုရာသီဖောက်ပြန်မှုကြောင့် သစ်ပင်ပန်းမန်တို့သည်လည်း ရာသီအချိန် မီပွင့်နိုင်ခဲ့ပေသည်။

စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံသည့် ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဥတုရာသီမှန်မှ ကောက်ပဲသီးနှံတို့လည်း ဖြစ်ထွန်းပေမည်။ ဥတုရာသီတို့ဖောက်ပြန်မှုကြောင့် ကောက်ပဲသီးနှံတို့ ဆုံးရှုံးခြင်းများလည်း အကြိမ်များစွာ ကြုံခဲ့ရပေသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု (Climate Change) ကြောင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးသည် အတားအဆီးမဲ့ဝင်ရောက်လာကာ အပူလွန်၊ အအေးလွန်၊ ရေကြီးမိုးများ၊ မိုးခေါင်၊ မုန်တိုင်းများကျရောက်ခြင်း၊ လေထု၊ ရေထုညစ်ညမ်းလာခြင်း၊ မြေဆီလွှာဆုံးရှုံးရ၍ စိုက်ပျိုးမြေများ အဆမတန် ပျက်စီးလာခြင်း၊ တောမီးလောင်ခြင်း၊ ငလျင်လှုပ်ခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ (၂-၄-၂၀၂၄) ရက်နေ့တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ထိုင်ဝမ်ကျွန်းအရှေ့ဘက်တွင် ငလျင်ပြင်းအား (၇.၄)မဂ္ဂနီကျုဖြင့် လှုပ်ခတ်ခဲ့သော ထိုင်ဝမ်ငလျင် (Taiwan Earth quake) ကြောင့် လူ(၄)ဦး အသက်ဆုံးရှုံးပြီး လူပေါင်း (၇၀၀)ကျော် ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရခဲ့ပါသည်။ ထိုငလျင်ကြောင့် ထိုင်ဝမ်၊ ဂျပန် တောင်ပိုင်း ဒေသနှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံဒေသတွင် ဆူနာမီသတိပေးချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် မဟာလူသားအဖြစ် ခံယူထားသော ကျွန်တော်တို့လူသားများသည် မြွေတစ်ကောင်လို ကိုယ့်အမြီးကိုယ်ပြန်မြို့ ကိုယ့်သေတွင်း ကိုယ်တူးနေသလို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကပေးသမျှနှင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်နိုင်ခြင်းမရှိပဲ လောဘမောဟ အမှောင်ဖုံးလွှမ်း

မှုနှင့်အတူ သစ်ပင်တောတောင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖျက်ဆီးခဲ့ဖူးကြောင်း သစ်ပင်တောတောင် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကပေးသော သဘာဝကျိန်စာ အကျိုးဆက် အဖြစ် စားဝတ်နေရေးခက်ခဲခြင်း၊ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ် ဆုံးရှုံးခြင်း၊ ကျန်းမာရေးအတွက် ရောဂါဆန်းအမျိုးမျိုးက ပေးသော ဝေဒနာကို မရှုမလှ ခံစားရခြင်း၊ အဆင်မသင့် လျှင် အသက်ဆုံးရှုံးရခြင်း၊ ဇီဝမျိုးစုံ/မျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးရ ခြင်း၊ မျိုးသုဉ်းရခြင်းတို့ ဖြစ်စေပါသည်။

သစ်တောသယံဇာတဆုံးရှုံးမှုနှင့်အတူ ကာဗွန်ဒိုင် အောက်ဆိုဒ် ထုတ်လုပ်မှုသည်လည်း ကမ္ဘာ့လေထုအ တွင်း ၁၃% မှ ၂၀% အထိ မြင့်တက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အတူ ရုပ်ကြွင်းလောင်စာ(Fossil Fuel) ဖြစ်သည့် ကျောက်မီးသွေး အလေးချိန်ပမာဏ ၁၀၀၀ လောင်ကျွမ်း လျှင် ဆာလဖာဒိုင်ဆောက်ဆိုဒ် ပေါင် ၄၀ နှင့် ဟိုက်ဒရို ကာဗွန် ၁၀ ပေါင်ခန့် လေထဲရောက်သွားပြီး ဓာတ်ဆီ ၁၀၀၀ ဂါလံ၏ လောင်ကျွမ်းမှုသည်လည်း ကာဗွန်မိုနော့ ဆိုဒ် ပေါင် ၃၀၀၀ ခန့်နှင့် ဆာလဖာဒိုင်ဆောက်ဆိုဒ် ၁၃ ပေါင်ခန့် ကမ္ဘာ့လေထုအတွင်း ရောက်ရှိသည်ဟု ဖတ်ရှု မှတ်သားခဲ့ဖူးပါသည်။ လေထုညစ်ညမ်းခြင်း၊ ရေထုညစ်ညမ်းခြင်း၊ မြေထုညစ်ညမ်းခြင်းတို့သည် တိုးတက် လာသော လူဦးရေ တိုးတက်လာသောနည်းပညာတို့နှင့် အတူ ဒွန်တွဲဖြစ်ပေါ်နေရာ သစ်ပင် တောတောင် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းပြုစောင့်ရှောက်ရေးသည် ကမ္ဘာ့သူ/ကမ္ဘာသား၊ နိုင်ငံသူ/နိုင်ငံသားတိုင်း၏ အမျိုးသား ရေးတာဝန် သမိုင်းပေးတာဝန်ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂနှင့် အမိ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ အမိ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနမှလည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အတွက် အဓိကရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုပြဿနာများကို (၁) ထိန်းညှိခြင်း(Mitidation)၊ (၂) လိုက်လျောညီထွေမှု ရှိစေ ရန်ဆောင်ရွက်ခြင်း (Adaptation) လုပ်ငန်းခေါင်းစဉ်ကြီး (၂)ခုဖြင့် REDD Plus (Reducing Emission From Deforestation and Forest Degradation and Enham cement of Forest Carbon Stock) သစ်တောပြုန်းတီး ခြင်းနှင့်သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန် ထုတ်လုပ်မှုလျော့ချခြင်းနှင့် သစ်တောကာဗွန်တိုးပွားစေ ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသလို သစ်တောဦးစီးဌာန မှလည်း နှစ်စဉ် ဌာနသစ်တောစိုက်ခင်းများ တည်ထောင် ခြင်း၊ သဘာဝတောတန်ဖိုးမြှင့်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ဓမ္မတာမျိုး ဆက်ခြင်း၊ သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း၊ လူထုဖြန့် ပျိုးပင်များ ဖြန့်ဝေစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ပြုစုထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ကြီး

ပိုင်၊ ကြီးပြင်ကာကွယ်တောများ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများကိုကာကွယ်ခြင်း၊ တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ တရားမ ဝင် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ လျော့နည်းနိုင်သမျှ လျော့ နည်းအောင် သစ်တောဥပဒေဖြင့် အရေးယူခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိက ကျွန်း၊ သစ်မာစိုက်ခင်းများတည်ထောင်ခွင့်ပြုပေးခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူအစုပိုင်သစ်တောများ တည်ထောင်ခွင့်ပြု ပေးခြင်း၊ ထင်းလောင်စာသုံးစွဲမှု လျော့ကျနိုင်ရေးအတွက် ထင်းကုန်ကျမှုနည်းသည့် စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုများ ထုတ်လုပ် သုံးစွဲစေခြင်း၊ ကျေးရွာပိုင်ထင်းစိုက်ခင်းများ တည်ထောင် ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ဗဟုသုတအနေဖြင့် စာရေးသူ ဖတ်ရှုမှတ်သားခဲ့ ဖူးသည့် လူ၊ သစ်ပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်တို့ အပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြု၍ အကျိုးကျေးဇူးများရနေခြင်းကို ပြန်လည် မျှဝေချင်ပါသည်။ မော်ရိုကို နိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ “အာဂန်” ဟုခေါ်သော အပင်မှ အာဂန်အသီးများကို ဆိတ်မှစားသုံး ၍ ဆိတ်၏ မစင်စွန့်မှုမှ အာဂန်အစေ့များကို ကောက်၍ စုသိမ်းပြီး ဆီကြိတ်၍ရသော အာဂန်ဆီသည် ခေါင်းလိမ်း ဆီအဖြစ် သုံးစွဲရာတွင် ဆံပင်ကိုချောမွေ့တောက်ပြောင်စေ ပါသည်။

ထို့အတူ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်လည်း ကြောင်က တိုးကို ကော်ဖီသီးကျွေးပြီး ပြန်စွန့်သည့် ကော်ဖီစေ့များ အသုံးပြု၍ ကော်ဖီထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းရှိရာ ထိုကော်ဖီ ကို“ကိုပီလူဝက်”ဟုခေါ်၍ တစ်ပေါင်လျှင် ဒေါ်လာ (၁၅၀) မှ (၂၅၀)အထိ ရှိပါသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံမှ မစ္စတာအီလီ ဆိုလီဆိုသူသည် ဆင်မစင် (၇၅%)၊ အခြား စွန့်ပစ်ပစ္စည်း (၂၅%)ပေါင်းစပ်ကာ စက္ကူထုတ်လုပ်ရောင်းချခဲ့ပါသည်။ ဆင်မစင်ထဲတွင် သစ်ပင်များကို ကိုက်ဖြတ် စားသောက် သည့်အတွက် အမျှင်ဓာတ်အများဆုံးဖြစ်ပါသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရသော် အမိကမ္ဘာမြေ၏ သစ် ပင်ပန်းမနဲ၊ တောတောင်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်က ပေး သောသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ကျွန်တော်တို့ လူသား များ အပြည့်အဝ အသုံးချခဲ့ အသုံးချဆဲဖြစ်ရာ John Denver ၏-

“လူတစ်ဦးစီက သူ့နှလုံးသားကို သူ့လိုက်နာရင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အတွက် ကိုယ်လုပ်ပေးနိုင်တာ လေး ဇေတုကို လုပ်ပေးနိုင်ပါလိမ့်မယ်” ဟူသောအဆိုအမိန့်အ တိုင်း ကျွန်တော်တို့ လူသားများကလည်း ကျွန်တော်တို့ တတ်နိုင်သမျှ ကိုယ်စွမ်းဉာဏ်စွမ်းရှိသမျှ နှလုံးသား ဖြူ စင်စွာဖြင့် တုံ့ပြန်ကျေးဇူးပြုရမည် ဖြစ်ပါကြောင်းရေးသား တင်ပြအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပေါက်ရောက်သည့် ဒန့်သလွန်ပင်တွင်ပါဝင်သော အာဟာရဓာတ်တန်ဖိုးနှင့် အသုံးပြုနိုင်သည့်အော်ဂဲနစ်ဒြပ်ပေါင်းများ ဆန်းစစ်ပေးလာခြင်း

လွင်လွင်အောင်၊ သစ်တောသုတေသနဦးစီးအရာရှိ

၂၀ ရာစုနောက်ပိုင်း ကမ္ဘာ့ တစ်ဝှမ်းတွင် သဘာဝမှရရှိသော သွင်းကုန်ထုတ်ကုန်များကို အလေးထား အသုံးပြုလာကြသည့်အလျောက် ဘက်စုံအသုံးဝင်သော ဆေးဖက်ဝင်အပင်များအား အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီရှာဖွေဖော်ထုတ်ပြီး သုတေသနလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြပါသည်။ ထို့အတူမြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဆေးဖက်ဝင်အပင်များပေါများစွာ ပေါက်ရောက်လျက်ရှိခြင်းကြောင့် ဆေးဖက်ဝင် အသုံးဝင်မှုများကို လေ့လာဖော်ထုတ်ရန်များစွာလိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။

Moringa oleifera L. (Common Name – Drum Stick Tree or Horseradish Tree) မြန်မာအမည် – ဒန့်သလွန်သည် Moringaceae (Rajalakshmi et al. 2017) မျိုးနွယ်ဝင်ဖြစ်သည်။ ဒန့်သလွန်အပင်သည် ဆေးဖက်ဝင်အပင်တစ်မျိုးဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ အရွက်၊ အသီး၊ အစေ့၊ အခေါက်၊ အမြစ်အစိတ်အပိုင်း

အားလုံးသည် အာဟာရတန်ဖိုးအလွန်ကြွယ်ဝသည့်အပြင် ကြီးထွားမြန်ပြီး ရှင်သန်ရန်အလွန်လွယ်ကူသော အပင်အမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ ပေါက်ရောက်ရာဒေသမှာ အပူပိုင်းအာရှဒေသ၊ အာဖရိက၊ လက်တင်အမေရိက၊ ပစိဖိတ်ကျွန်းဆွယ်ဒေသများနှင့် အိန္ဒိယ၊ မြန်မာ၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဆူဒန်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံများတွင် ပေါက်ရောက်လျက်ရှိပါသည်။

ဒန့်သလွန်ပင်သည် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် များပြားစွာပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော အပင်တစ်မျိုးဖြစ်၍ ရောဂါအမျိုးမျိုးကုသပေးနိုင်သော ဆေးများတွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြုကြပြီး ဖြည့်စွက်အစားစာအဖြစ်လည်း အရွက်ရောအသီးကိုပါ ချက်ပြုတ်စားသောက်ကြသည်။

ယခုနောက်ပိုင်းတွင်မူ ဆပ်ပြာ၊ ခေါင်းလျော်ရည် အစရှိသော တစ်ကိုယ်ရေသုံးပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ နေရောင်ခံကရင်မ် အစရှိသော အလှကုန်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ပိုးသတ်ဆေး ထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုလာကြပါသည်။

ဤသုတေသနတွင် ဒန့်သလွန်ပင်၏အရွက်နှင့် အသီးတို့မှ ဇီဝအကျိုးပြုအော်ဂဲနစ်ဒြပ်ပေါင်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ဂုဏ်သတ္တိများကို ထိရောက်စွာအသုံးပြုနိုင်သောနည်းလမ်းများကို သိရှိနိုင်စေရန်အတွက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ဒန့်သလွန်အရွက်နှင့် အသီးတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ မတူညီသောရာသီဥတုနှင့် မြေမျက်နှာသွင်ပြင်ရှိ ဒေသ(၃)ခုဖြစ်သော စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ကောလင်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ညောင်ရွှေမြို့နယ်နှင့် နေပြည်တော်၊ ရေဆင်းတိုက်မှ စုဆောင်းရယူပြီး အောက်ပါစမ်းသပ်မှု (၄)မျိုးဖြင့် Standard Method များအတိုင်း စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

(၁) ဒန့်သလွန်အရွက်နှင့်အသီးတွင်ပါဝင်သော ဆေးဖက်ဝင်ဓာတ်ဒြပ်ပေါင်း (Phyto-Chemistry) များ ပါဝင်မှုရှိ/မရှိအား ပဏာမစမ်းသပ်ခြင်း

စမ်းသပ်ချက်ရလဒ်များအရ နေပြည်တော်မှ ဒန့်သလွန်အရွက်တွင် Alkaloids (++)-Amino Acid Glycosides Phenolic၊ Saponins နှင့် Tannins အသီးသီး ပါဝင်နေခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်မှ ဒန့်သလွန်အရွက်တွင် -Amino Acid၊ Alkaloids (+) Glycosides၊ Phenolic၊ Reducing Suga Saponins နှင့် Steroids ပါဝင်ခြင်းနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းအထက်ပိုင်းမှ ဒန့်သလွန် အသီးတွင် -Amino Acid၊ Alkaloids၊ Glycosids၊ Phenolic၊ Reducing Suga Saponin၊ Steroids စသည့် ဓာတ်ပေါင်းများပါဝင်နေခြင်း-

စမ်းသပ်ခဲ့သည့်မြို့နယ်(၃)ခုလုံးမှ ဒန့်သလွန်အရွက်နှင့် အသီးနမူနာများမှာ Carbohydrates၊ Flavonoid နှင့် Terpenoids စသည့် ဓာတ်ပေါင်းများ အနည်းငယ်ပါဝင်နေကြောင်း စမ်းသပ်ချက်များအရတွေ့ရှိရပါသည်။

(၂) ဓာတ်တိုးဆန့်ကျင်နိုင်စွမ်းရုဏ်သတ္တိ (Antioxidant activity) ရှိ/မရှိအားစမ်းသပ်ခြင်း

မြန်မာ့မျိုးရင်းဖြစ်သော နေပြည်တော်မှဒန့်သလွန် အရွက်(Extract Solution)နမူနာမှာ ဓာတ်တိုးဆန့်ကျင် နိုင်စွမ်းရုဏ်သတ္တိ(Antioxidant activity) အမြင့်မားဆုံး ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရပြီး၊ အသီးနမူနာမှာ ဓာတ်တိုးဆန့်ကျင် နိုင်စွမ်းရုဏ်သတ္တိရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသော်လည်း ပြင်းအား တန်ဖိုးအမြင့်မားဆုံး အသုံးပြုမှုသာ အကျိုးသက်ရောက် မှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

(၃) အဏုဇီဝပိုးမွှားများ (Antimicrobial activity) အား ကာ ကွယ်နိုင်မှု ရှိ/မရှိစမ်းသပ်ခြင်း

- မြစ်ပွားနား၊ ကင်ဆာအဖုအကြိတ်ရောဂါဖြစ်စေသော ပိုး (*Agrobacterium tumerfaciens*)
- အဖျားရောဂါဖြစ်စေသောပိုး(*bacillus substilis*)
- အရေပြားရောဂါကိုဖြစ်စေသောပိုး (*Micrococcus-luteus*)
- အဆုတ်ယောင်၊ သားအိမ်/ဆီးလမ်းကြောင်းပိုးဝင်ခြင်း နှင့် နားနာခေါင်းလည်ချောင်းယားယံ ခြင်းကိုဖြစ်စေ သော ပိုး (*Pseudomonas fluorescens*)
- ဝမ်းရောဂါကိုဖြစ်စေသောပိုး(*Escherichiacoli*)
- ပျို့အန်ခြင်း၊ အရေပြားနီမြန်းခြင်း၊ အစာအဆိပ်မိခြင်းနှင့် ဆီးလမ်းကြောင်းပိုးဝင်ခြင်းကိုဖြစ်စေသောပိုး (*Staphylococcus aureus*) စသည့်အဏုဇီဝပိုး (၆) မျိုး အသုံးပြု၍ Agar Well Diffusion Method ဖြင့် စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

စမ်းသပ်တွေ့ရှိချက်များအရ စစ်ကိုင်းတိုင်းအ ထက်ပိုင်းရှိ အရွက်နမူနာမှာ အဆုတ်ယောင်၊ သားအိမ်/ ဆီးလမ်းကြောင်းပိုးဝင်ခြင်းနှင့် နားနာခေါင်းလည်ချောင်း ယားယံခြင်းကို ဖြစ်စေသောပိုး (*Pseudomonas fluorescens*) ပိုးကို ဟန့်တားနိုင်စွမ်း 14.10 mm (high activity) ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရခြင်း၊ နေပြည်တော်မှ အရွက် နမူနာမှာ မြစ်ပွားနား၊ ကင်ဆာအဖုအကြိတ်ရောဂါ ဖြစ်စေ သောပိုး (*Agrobacterium tumerfaciens*) ပိုးကို ဟန့် တားနိုင်စွမ်း 27.66 mm (very high activity) အမြင့်မားဆုံးတွေ့ရှိရပြီး ဆေးဝါးကုသရာနှင့်အပင်များတွင် ကျရောက်တတ်သော ပိုးမွှားများကြီးထွားမှုမှ ကာကွယ်ပေး နိုင်ခြင်း (Alkaloid) ဓာတ်ပေါင်းပါဝင်မှုမာဏအများ ဆုံးပါဝင်နေကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

စမ်းသပ်အသုံးပြုခဲ့သည့်အဏုဇီဝပိုး (၆) မျိုး၊ အသီးနှင့်အရွက်နမူနာ (၆) မျိုးလုံးအပေါ်တွင် နေပြည်တော်

အသီးနှင့်အရွက်နမူနာများအား အခန်းတွင်းအပူချိန်တွင် အခြောက်ခံထားခြင်း

မှ အရွက်နမူနာမှာ စမ်းသပ်ခဲ့သည့် အဏုဇီဝ ပိုး (၆)မျိုး လုံးအပေါ်တွင် ဟန့်တားနိုင်စွမ်းအကောင်းဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

(၄) ဆီးချို/သွေးချို (Antidiabetic activity) ရောဂါကာ ကွယ်နိုင်မှု ရှိ/မရှိစမ်းသပ်ခြင်း

မြို့နယ်(၃)ခုလုံးမှ ဒန့်သလွန်အရွက်နှင့်အသီးနမူ နာ (Sample Extract Solution) များအား နှိုင်းယှဉ် လေ့လာ ချက်များအရ အသီးနှင့်အရွက်တွင် ဒန့်သလွန် အရွက်မှာ သွေးအတွင်းသကြားဓာတ်အား ပို၍လျော့ချပေး နိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များအရ ရှမ်းပြည်နယ်မှ ဒန့်သလွန်အရွက်နမူနာမှာ အစဦးတိုင်းတာရရှိသော သွေး အတွင်းသကြားဓာတ်နှင့် နောက်ဆုံး(၆)ကြိမ်မြောက်တွင် တိုင်းတာရရှိသော သွေးအတွင်းသကြားဓာတ်အား နှိုင်းယှဉ် ကြည့်သောအခါ သွေးအတွင်းသကြားဓာတ်ကို အများဆုံး လျော့ချပေးနိုင်ကြောင်းတွေ့ရှိရခြင်း၊ နှိုင်းယှဉ်စမ်းသပ်ခဲ့ သည့် Positive Control (Treated by Medicine) စမ်းသပ်ချက်ထက်ပင် နောက်ဆုံး(၆)ကြိမ်မြောက်တွင် တိုင်း တာရရှိသော သွေးအတွင်းသကြားဓာတ်ပါဝင်မှုအား အနိမ့် ဆုံးထိလျော့ချပေးနိုင်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

စမ်းသပ်တွေ့ရှိခဲ့သောရလဒ်များအရ ဒန့်သလွန် အရွက်နှင့်အသီးတို့၏ အာဟာရဓာတ်တန်ဖိုးနှင့် ပါဝင် သောဓာတ်ပေါင်းတို့သည် ပေါက်ရောက်ရာဒေသနှင့် စမ်း သပ်မှုတွင်အသုံးပြုသော ဓာတုဒြပ်ပြုပစ္စည်း(Chemical Reagent) များအပေါ်တွင် မူတည်နေကြောင်းတွေ့ရှိခဲ့ရ ခြင်း၊ ကျေးလက်နေပြည်သူများ အများအပြားအသုံးပြုလာ ပြီဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိနေရပြီး၊ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းမှ ပိုမို တိကျသော သတင်းအချက်အလက်များပံ့ပိုးပေးနိုင်ခြင်း၊ အထွေထွေဗဟုသုတများ ပိုမို၍သိမြင်လာနိုင်ခြင်းနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများခံစားနိုင်မည် ဖြစ်ပါကြောင်း ဆွေးနွေး တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

တောင်စဉ်ဝန်းရံ အလှဆင် ကရင်ပြည်က မြစ်သံလွင်

ဘားအံမြို့နယ်၊ သစ်တောဦးစီးဌာန

မြန်မာတို့သည် မြစ်တို့၏သဘာဝ၊ မြစ်တို့၏အလှ တောတောင်ရေမြေ ရာသီဥတုတို့၏ သာယာလှပမှုကို နှစ်သက်မြတ်နိုးကြ၍ မြစ်တို့တန်ဖိုးကို သိရှိနားလည်ကြပြီး ဖြစ်သည်။ စာရေးသူအများစုသည်လည်း မြစ်များ၏ သာယာလှပပုံများကို ဖော်ကျူးရေးဖွဲ့ခဲ့သည်မှာလည်း များလှပေ၏။ ပန်းချီဆရာတို့သည် မြစ်တို့၏အလှအမျိုးမျိုး ရေးဆွဲကြပြီး အနီးအဝေးမြင် အနုစိတ်ရိုးရာဟန်၊ ဥရောပဟန် ဆီဆေး၊ ရေဆေး၊ ခဲမင်တို့ဖြင့် အမွမ်းတင်ရေးဆွဲကြသကဲ့သို့ မြစ်တို့၏အလှသဘာဝတရားအမျိုးမျိုးကို ဓာတ်ပုံဆရာများကလည်း နေထွက်ချိန်၊ နေဝင်ချိန်ဆည်းဆာ၊ ညရှုခင်း၊ တိမ်တောက်နေပုံ၊ လှေများရွက်လွှင့်နေပုံ၊ ဆိပ်ကမ်းသာယာနေပုံနှင့် ကိုတံငါများ၏ငါးဖမ်းပိုက်ကွန်ပစ်နေပုံ အစရှိသည့် အမျိုးမျိုးသောပုံရိပ်များကို ရိုက်ကူးပုံဖော်ကြသည်။ ယခုအခါမှာလည်း စာရေးသူသည် သစ်တောဦးစီးဌာန၊ ဘားအံမြို့နယ်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိရာ ကရင်ပြည်နယ်သည် ရေတံခွန်များ၊ သဘာဝလိုဏ်ဂူကြီးများ၊ သံလွင်မြစ်စီးဆင်းဖြတ်သန်းပြီး တောတောင်ရေမြေသဘာဝတို့နှင့် ချိတ်ဆက်လျက်ရှိသည့်အထဲ၌ သံလွင်မြစ်၏အရေးပါပုံနှင့် လှပမှုကို စာပန်းချီရေးဖွဲ့ကာ တင်ဆက်လိုက်ရပါသည်။

သံလွင်မြစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထင်ရှားဆုံးနှင့် အရှည်ဆုံးမြစ်များတွင်ပါဝင်ပြီး ရှုခင်းအသာယာဆုံးနှင့် ရေစီးအကြမ်းဆုံး မြစ်တစ်စင်းဖြစ်သည်ကိုသိရှိရပါသည်။ ပင်လယ်ရေ မျက်နှာပြင်အထက် မီတာ ၄၀၀၀ ကျော်မြင့်သည့်

ဟိမဝန္တာတောင်ပေါ်ရှိ တိဘက်ဒေသကုန်းမြင့်များမှ စတင် မြစ်ဖျားခံစီးဆင်းပါသည်။ ၎င်းမြစ်သည် တရုတ်နိုင်ငံရှိ ယူနန်ပြည်နယ်၏ တောင်တန်းထူထပ်သည့်ဒေသများကို လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုလည်းကောင်း ဖြတ်သန်းစီးဆင်း၍ မွန်ပြည်နယ်မြို့တော် မော်လမြိုင်မြို့အနီး မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့ (ကျိုက်ခမီ)ပင်လယ်ဝမှ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်အတွင်းသို့စီးဝင်ပါသည်။ သံလွင်မြစ်၏ အရှည်သည် (၁၇၄၉) မိုင်၊ (၂၈၁၅ ကီလိုမီတာ) ရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ မိုင် ၆၅၀ သာရှိပေသည်။ သံလွင်မြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင်ဒေသသည် ဧရိယာ ၃၂၀,၀၀၀ ကီလိုမီတာအထိ ကျယ်ဝန်းပြီး ရေဝေဒေသသည် တရုတ်နိုင်ငံတွင်(၅၃%)၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် (၄၂%)၊ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် (၅%) ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ဟိမဝန္တာတောင်တန်းများမှသည် မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့အထိ မြစ်ဝှမ်းဒေသတစ်လျှောက်တွင် မိုတင်းနေထိုင်ကြသည့်တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကိစ္စများ၊ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များအတွက်ပါ အရေးပါသည့် မြစ်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူမျိုးကွဲများ အများဆုံးစုစည်းနေထိုင်သည့် မြစ်တစ်စင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

သံလွင်မြစ်၏မြစ်ဝှမ်းနှင့် မြစ်လက်တက်များ၏ ရေဝေဒေသများတွင် နေထိုင်သူ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ၁၃ အုပ်စုရှိပြီး ၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် နေထိုင်ကြ

သည့် ကရင်၊ကရင်နီ၊ရှမ်း၊ဝါပအိုဝ်၊ပလောင်၊မွန်၊လားဟူ၊
 ပဒေါင်၊အာခါ၊လီဆူး လူမျိုးများ အပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။
 သံလွင်မြစ်သည် ရှည်လျားလှသည့်ခရီးရှည်ကြီးကို ဖြတ်
 သန်း ချီတက်လာရသည့်အားလျော်စွာ ၎င်းမြစ်သန်းလာခဲ့
 ရသော လူမျိုးများအလိုက် အမည်နာမက္ခဲများဖြင့် အမျိုးမျိုး
 ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် သံလွင်မြစ်ကို နူ
 ကျန်း (နူကျင်းမြစ်) (Nu Jiang River) ဟူ၍လည်းကောင်း၊
 ရှမ်းလူမျိုးများသည် နမ်ခမ်း(နမ်ခေါင်) ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
 မြန်မာလူမျိုးများသည် သံလွင်မြစ်ဟူ၍ လည်းကောင်းခေါ်
 ဝေါ်ကြပြီး အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် "ဆာလဝင်း" (Salween)
 ဟု ယခုတိုင်ကမ္ဘာကခေါ်ဆိုနေကြကြောင်း သိရှိရပါသည်။
 သံလွင်မြစ်ဘေးတွင်နေထိုင်ကြသည့် လူမျိုးများသည် တံငါ
 လုပ်ငန်းများ၊ သစ်၊ ဝါးမျှောခြင်း၊ ရွှေကျင်ခြင်း၊ သဲ၊
 ကျောက်တူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများ အစရှိသည်တို့ကို လုပ်
 ကိုင်လျက်ရှိပါသည်။ သံလွင်မြစ်ကမ်းရှိ သဲသောင်ပြင်များ၊
 ကျောက်စရစ်ခဲလေးများကလည်း နှစ်ပေါင်းကြာမြင့်ပြီး မိုင်
 ပေါင်းများစွာ ရေတိုက်စားသည့်ဒဏ်ခံရသည့် ကျောက်ခဲ
 များမှာ အချို့မှာပြားချပ်ပြီး လှပစွာဝိုင်းဝန်းနေသည်ကို
 တွေ့ရှိရပါသည်။ အနက်ရောင်ကျောက်ပြားဝိုင်းများ အရွယ်
 အစားအမျိုးမျိုးရှိကြပြီး သံလွင်မြစ်၏အလှကို ဖော်ကျူး
 နေသကဲ့သို့ သံလွင်မြစ်ကြီးအား တောင်တန်းများကလည်း
 ကမ်းနားပတ်လည်မှကာရံထားကာ တောတောင် သစ်ပင်
 များနှင့် သာယာရှုမောဖွယ်ကောင်းလှပေသည်။ သံလွင်
 မြစ်မှထွက်ရှိလာသည့်သဲမှုန့်များမှာ မြေမရောသည့် သဲမှုန့်
 အစစ်ဖြစ်ပြီး အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်သောနေရာများ
 တွင် တွင်ကျယ်စွာအသုံးဝင်ပါသည်။ မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်
 တွင် လူဦးရေထူထပ်စွာနေထိုင်ကြသည့်နေရာများမှာ မြစ်ဝ
 နေရာဖြစ်ပြီး မြစ်ကြောင်းမှမျောပါလာသော နန်းမြေနုများ
 သည် မြေဆီမြေဩဇာကြွယ်ဝစွာပါရှိ၍ နန်းတင်မြေနု
 လယ်ယာများသည် သီးနှံများစိုက်ပျိုးရန်အကျိုးရှိကြောင်း
 သိရှိရပါသည်။ တောင်သူများအနေနှင့် သဲသောင်ပြင်များ၊
 မြေနုကျွန်းများဖြစ်ပေါ်သည့်အချိန် ဆောင်းရာသီကာလ
 တွင် သီးနှံများ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များအောင်မြင်စွာ စိုက်
 ပျိုးလျက်ရှိသည်။ ထို့အပြင် တစ်နှစ်ပတ်လုံး ငါးဖမ်းခြင်း
 ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်လျက်
 ရှိပါသည်။ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တလျှောက် သံလွင်မြစ်
 ကမ်းပါးတွင်နေထိုင်ကြသည့် ပြည်သူများ၏ အဆိုအရ
 သံလွင်မြစ်နှင့် ၎င်း၏မြစ်လက်တက်များတွင် ငါးမျိုးစိတ်
 ပေါင်း တစ်ရာကျော်ရှိသည်ဟုဆိုပါသည်။ ဤငါးများသည်
 ထိုင်းလူမျိုးများအတွက်သာမက မြန်မာနိုင်ငံရှိ သံလွင်

မြစ်ဖြတ်သန်းစီးဆင်းရာ ရှမ်းပြည်နယ်၊ကယားပြည်နယ်၊
 ကရင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်အတွင်း နေထိုင်ကြသူ တိုင်း
 ရင်းသားတို့အတွက်လည်း အရေးပါသည့် အစားအ
 သောက်အရင်းအမြစ်တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။

သံလွင်မြစ်ဝှမ်းဒေသသည် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ
 နှင့် ငါးမျိုးများသာ ကြွယ်ဝစုံလင်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ထိုင်း-
 မြန်မာနယ်စပ် သံလွင်မြစ်ဖြတ်သန်းရာဒေသသည် ကျွန်း
 သစ်အကြွယ်ဝဆုံး ထွက်ရှိသည့်ဒေသအဖြစ်လည်း ဂေဟ
 ဗေဒပညာရှင်များက သတ်မှတ်ပြောဆိုကြကြောင်း သိရှိရ
 ပါသည်။ ၎င်းဒေသရှိကျွန်းတောများမှာ မြစ်စီးဆင်းရာ
 ဒေသတစ်လျှောက်တွင် ထူထပ်စွာပေါက်ရောက်လျက်ရှိပြီး
 အရှေ့တောင်အာရှအတွင်း အခြားဒေသများ၏ ကျွန်း
 တောများနှင့်ခြားနားမှုရှိပါသည်။ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်
 သံလွင်မြစ်တစ်လျှောက်ရှိသစ်တောများသည်လည်း ပထဝီ
 သဘောတရား၊ ဇီဝသဘောတရားများအရ နယ်ခြားသ
 ဖွယ်ဖြစ်နေပြီး မတူကွဲပြားသည့် ဇီဝမျိုးစိတ်များဖြင့် ကြွယ်ဝ
 လှပေသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းဒေသတို့တွင် တွေ့ရှိ
 ရသည့်အပင်များ၊ တိရစ္ဆာန်များကိုလည်း ဤဒေသတွင်
 တွေ့ရှိနိုင်ပြီး အလားတူအင်ဒိုချိုင်းနားဒေသတွင် တွေ့ရ
 သည့် ဇီဝမျိုးကွဲများကိုလည်း ၎င်းဒေသတွင်တွေ့ရှိရပါ
 သည်။ မြန်မာ့မြစ်များက လယ်ယာစိုက်ခင်းများအတွက်
 မြေဩဇာနှင့် အစားအစာများအတွက် ငါးသယ်ဇာတတွေ
 ကို ထောက်ပံ့ပေးနေရုံသာမက သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဖြစ်
 သည့် ရေယာဉ်များဖြတ်သန်းသွားလာနိုင်ပြီး ပင်လယ်ရေ
 မျက်နှာပြင်မြင့်တက်လာမှုကြောင့် မြို့၊ ရွာများရေကြီးနစ်
 မြုပ်စေမည့်သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များမှ ကာကွယ်ပေး
 ပါသည်။

မြစ်၊ချောင်း၊အင်းအိုင်များ၏ တောတောင်ရေမြေ
 သဘာဝရဲ့နေဝင်အလှများသည် မြို့ပြ၏ နေဝင်အလှများ
 ထက် စိတ်ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းပေသည်။ ဘားအံမြို့ရှိ
 ညဈေးတန်းကြီးသည် သံလွင်မြစ်ကြီးအား နောက်ခံပြု၍
 ဈေးရောင်း၊ဈေးဝယ်များ၊ ညဈေးလျှောက်သူများ၊ ကမ္ဘာ
 လှည့်ခရီးသည်များလည်း လာရောက်လည်ပတ်နေသည်
 ကိုတွေ့ရှိရပြီး အလွန်အင်မတန် စည်းကားနေသည်ကိုတွေ့
 မြင်ရပါသည်။ သံလွင်မြစ်ကြီး၏ သာယာရှုမောဖွယ်
 သဘာဝအလှအပများကို နှစ်သက်သူခရီးသွားများအတွက်
 ဘားအံမြို့သည် လာရောက်လည်ပတ်စရာကောင်းပါ
 ကြောင်း ရေးသားလိုက်ရပါသည်။

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအကြောင်း သိကောင်းစရာ

CF Unit

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်း

(၁) တည်ထောင်ရသည့် ရည်ရွယ်ချက်

မေး။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတွေ တည်ထောင်ခြင်းရည်ရွယ်ချက်ကို ပြောပြပေးစေလိုပါတယ်။

ဖြေ။ CF တည်ထောင်ခြင်းရည်ရွယ်ချက်ကတော့ အခြေခံအားဖြင့်-

- (က) ဒေသခံပြည်သူများအတွက် သစ်နှင့် သစ်မဟုတ်သောသစ်တောထွက်ပစ္စည်းအစရှိသည့် သစ်တောနှင့် သစ်ပင်ဆိုင်ရာ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်၊
- (ခ) ဒေသခံပြည်သူများအတွက် အလုပ်အကိုင်နှင့်ဝင်ငွေအခွင့်အလမ်းများရရှိပြီး ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့နည်းစေရန်၊
- (ဂ) သစ်တောဖုံးလွှမ်းသည့်ဧရိယာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး ရေရှည်တည်တံ့စေရန်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရန်၊
- (ဃ) ပြည်သူများပူးပေါင်းပါဝင်သော သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစနစ်ကို မြှင့်တင်ရန်၊
- (င) သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် အရည်အသွေးကျဆင်းခြင်းတို့ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ချရေးနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရေးအထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ တိုးပွားလာစေရန်။

(၂) အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန် ပထမလုပ်ဆောင်ချက်

မေး။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန် ကျေးရွာသားများအနေဖြင့် မည်သို့စတင် ဆောင်ရွက်သင့်သနည်း။

ဖြေ။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန် စိတ်ပါဝင်စားသူကျေးရွာသားများသည် လိုအပ်သောအကူအညီတောင်းခံရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်သစ်တောရုံး(သို့မဟုတ်) ဘိနယ်ရုံးများနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်စဉ် ကျေးရွာသားများသည် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်

ထောင်ရေးအတွက် လိုအပ်သောလုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုလွယ်ကူလာစေရန် ယင်းတို့၏ဆန္ဒကို နီးစပ်ရာကျေးရွာသားများနှင့် တတ်နိုင်သလောက် ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

(၃) နီးစပ်ရာကျေးရွာများ၏ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်း

မေး။ တစ်မြို့နယ်တည်းရှိ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ပြီး ကျေးရွာများနှင့်နီးစပ်သော(ရွာနီးချင်း) ကျေးရွာများက အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်နိုင်ပါသလား။

ဖြေ။ မည်သည့်ကျေးရွာ၊ မည်သည့်ကျေးရွာသားအုပ်စုအဖွဲ့တွင်မဆို ယင်းတို့၏မြို့နယ်၌ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကနဦးတည်ထောင်ထားသည့် ကျေးရွာသားများအုပ်စုကဲ့သို့ပင် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန်အခွင့်အရေးအညီအမျှရှိကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းကိစ္စသည် ကျေးရွာသားများ၏ အမှန်တကယ်အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်လိုသော ဆန္ဒရှိမရှိပေါ်မူတည်ပါသည်။ တစ်ခါတရံတွင် မြေနေရာရရှိနိုင်မှုအပေါ်၌လည်း တည်မှီပါသည်။

(၄) အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရာ၌ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနလုပ်ထုံးလုပ်နည်းကွာခြားချက်

မေး။ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနတို့၌ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကွာခြားချက် ရှိပါသလား။

ဖြေ။အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်ပတ်သက်၍ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် အပူပိုင်းဒေသစီမံခန့်ခွဲရေးဦးစီးဌာန အခြေခံအားဖြင့် ကွာခြားချက်မရှိပါ။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်မည့်နေရာသည် အပူပိုင်းဒေသစီမံခန့်ခွဲရေးဦးစီးဌာန၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသောဧရိယာအတွင်းကျရောက်နေပါက သက်ဆိုင်ရာအပူပိုင်းဒေသစီမံခန့်ခွဲရေးဦးစီးဌာန၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် မြို့နယ်/ခရိုင် သစ်တောဦးစီးဌာန မြို့နယ်/ခရိုင်အပူပိုင်းဒေသစီမံခန့်ခွဲရေးဦးစီးဌာနတို့ ပူးပေါင်း၍ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့် လက်မှတ်ထုတ်ပေးသည်အထိဆောင်ရွက်ပေးပြီး လက်မှတ်ထုတ်ပေးပြီးနောက် သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန်ဧရိယာ

(၁)အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန်အတွက် အလားအလာရှိသောဧရိယာ

မေး။မည်သည့်နေရာတွင် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကို တည်ထောင်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များအရ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကို ပျက်စီးပြုန်းတီးနေသော ကြိုးပိုင်းသစ်တော၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော၊ ကြိုးပြင်တော၊ အစိုးရစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော မြေ၊ ကျေးရွာပိုင်ထင်းစိုက်ခင်းနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ ပိုင်ဆိုင်သည့်မြေတို့တွင် တည်ထောင်နိုင်ပါသည်။ ကြိုးပြင်တောနှင့် အစိုးရစီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသောမြေတို့၌ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်လိုပါက ခရိုင်လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေး အဖွဲ့၏သဘောတူခွင့်ပြုချက်ဖြင့် မြို့နယ်/ခရိုင် သစ်တောဦးစီးဌာနက ကျန်လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

(၂)အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန် မြေနေရာရွေးချယ်ခြင်း

မေး။အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန်မြေနေရာကို မည်သို့ရွေးချယ်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အခြေခံအားဖြင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန် မြေနေရာရွေးချယ်ခြင်းကို အသုံးပြုသူများအဖွဲ့အဖွဲ့ဝင်များက ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အဆင်ပြေမှုကိုမူတည်၍ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနက မြေနေရာရွေးချယ်ခြင်း၊ မြေ

တိုင်းတာခြင်းနှင့် သစ်တောမြေပြင်ပဖြစ်ပါက လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန်ဆောင်ရွက်ခြင်းစသည်တို့တွင် အကြံပေးကူညီမည်ဖြစ်ပါသည်။

(၃)အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်နေရာ ဧရိယာအကျယ်အဝန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်သတ်ချက်

မေး။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမြေနေရာကို ကျေးရွာမှ အကွာအဝေးနှင့် ဧရိယာအကျယ်အဝန်းစသည်တို့အပေါ်မူတည်၍ ကန့်သတ်ချက်တစ်စုံတစ်ရာ ရှိပါသလား။

ဖြေ။ကျေးရွာမှအကွာအဝေး၊ ဧရိယာ၏အကျယ်အဝန်းပေါ်မူတည်၍ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်နေရာနှင့် ပတ်သက်သောကန့်သတ်ချက်လုံးဝမရှိပါ။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၏တည်နေရာနှင့် ပတ်သက်၍ CF ဆိုင်ရာညွှန်ကြားချက်တွင် သာမန်အားဖြင့် သစ်တောများအတွင်း(သို့) သစ်တောများအနီး ငါးမိုင်ပတ်လည်အတွင်း ငါးနှစ်တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းအခြေချနေထိုင်ခဲ့သော ဒေသခံများနှင့်သာ CF အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သို့သော် အစဉ်အလာနှင့်လေ့ထုံးစံအရ ဒေသခံလူထုက စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်လာခဲ့သော သစ်တောများတွင်ဖြစ်စေ၊ ဒေသအခြေအနေအရ ဖြစ်စေ ခရိုင်သစ်တောအရာရှိကနေထိုင်သည့်အကွာအဝေး(သို့)နေထိုင်ခဲ့သည့်အချိန်ကာလကို ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုနိုင်ပါသည်။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဧရိယာအကျယ်အဝန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်သတ်ချက်တစ်စုံတရာမရှိပါ။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဧရိယာ အကျယ်အဝန်းသည် မြေနေရာရရှိနိုင်မှု၊ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၏ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လုပ်အားရရှိနိုင်မှု အပေါ်သာမူတည်ပါသည်။ အစဉ်အလာနှင့်လေ့ထုံးစံအရဒေသခံလူထုက စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်လာခဲ့သော သစ်တောများတွင် ဖြစ်စေ၊ ဒေသအခြေအနေအရ ဖြစ်စေ ခရိုင်သစ်တောအရာရှိက နေထိုင်သည့်နေရာအကွာအဝေး သို့မဟုတ် နေထိုင်ခဲ့သည့် အချိန်ကာလကို ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုနိုင်ပါသည်။

(၄) အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဧရိယာ၏ စည်းမျဉ်း

မေး။ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့(သို့မဟုတ်) အိမ်ထောင်စုတစ်စုသို့ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဧရိယာခွဲဝေပေးရန် သတ်မှတ်စံများ (သို့မဟုတ်) စည်းမျဉ်းများ ရှိပါသလား။

ဖြေ။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဧရိယာ ခွဲဝေပေးခြင်းဆိုင်ရာ သတ်မှတ်စံများ (သို့မဟုတ်) စည်းမျဉ်းများ မရှိပါ။

ဧရိယာခွဲဝေပေးမှုမှာ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်၊ မြေရရှိနိုင်မှု၊ လုပ်အားရရှိနိုင်မှု၊ အိမ်ထောင်စုဦးရေ၊ မိသားစုဝင်ဦးရေအဖွဲ့များ၏လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းနှင့် သဘာဝအခြေအနေများပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ ဖော်ပြပါအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ နောက်ဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ခရိုင်တာဝန်ခံသစ်တောအရာရှိက ချမှတ်သည်။

(၅)အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဧရိယာကို အစိုးရက ပယ်ဖျက်ခြင်း

မေး။ တည်ထောင်ပြီးဖြစ်သော အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဧရိယာကို အစိုးရကပယ်ဖျက်နိုင်ပါသလား။

ဖြေ။ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များက ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ ဆက်စပ်နေသော ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများနှင့် ညွှန်ကြားချက်များကို ချိုးဖောက်လျှင် သော်လည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု စီမံချက်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း သစ်တောဦးစီးဌာနက ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။ နှစ် (၃၀) မြေအသုံးချခွင့် သက်တမ်းကုန်ဆုံး၍ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော သက်တမ်းတိုးရန် လျှောက်ထားခြင်းမရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ယခင်ဆောင်ရွက်ချက်များသည် စိတ်ဝင်စားစွာ စိုက်ပျိုးပြုစုကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းများမရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း ခရိုင်သစ်တောအရာရှိက အဆိုပါအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ ဒေသခံပြည်သူများက အမှန်တကယ်စိတ်ဝင်စားစွာ ဆောင်ရွက်ထားရှိသော ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများတွင် ဖွံ့ဖြိုးမှုစီမံကိန်းတစ်ခုခု ဆောင်ရွက်ရန်ရှိပါက အသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များ၏ သဘောတူညီရယူပြီးမှသာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်

(၁) အသုံးပြုသူများအဖွဲ့၏ အနည်းဆုံးအဖွဲ့ဝင်ဦးရေ

မေး။ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရန် အနည်းဆုံးအဖွဲ့ဝင်ဦးရေ မည်မျှလိုအပ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များတွင် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်ဦးရေအနည်းဆုံးကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ သို့သော်လည်း ညွှန်ကြားချက်တွင် အသုံးပြုသူများ

အဖွဲ့၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီကို ဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူး၊ ဘဏ္ဍာရေးမှူးနှင့် အဖွဲ့ဝင်(၂)ဦးဖြင့် ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်အနည်းဆုံး (၅)ဦးဖြင့်ဖွဲ့စည်းရန်နှင့် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်ဦးရေကို လုပ်ငန်းသဘာဝနှင့် ဆက်စပ်သူများ အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းပေးရမည်ဖြစ်ပြီး (၅)ဦးထက်ပိုများရမည်ဖြစ်ပါသည်။

(၂)ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်နိုင်သည့်ဧရိယာပမာဏ သတ်မှတ်ခြင်း

မေး။ CF တည်ထောင်တဲ့အခါမှာ ဘယ်နေရာတွေမှာ၊ ဘယ်သူတွေအတွက်၊ ခွင့်ပြုနိုင်တဲ့အနည်းဆုံးနဲ့ အများဆုံးဧရိယာသတ်မှတ်ချက်မှာ ဘယ်လောက်ပါလဲ။

ဖြေ။ CF တည်ထောင်နိုင်တဲ့နေရာတွေကတော့-

- (က)ကြိုးဝိုင်း၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော၊ သဘာဝနယ်မြေများရှိ ကြားခံနယ်မြေများနှင့် အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသောမြေများ၊
- (ခ)အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများက စီမံခန့်ခွဲခွင့်သည့် သစ်တောဖုံးလွှမ်းသည့်မြေများ
- (ဂ) သစ်တောဥပဒေပုဒ်မ ၇၂ ပုဒ်မခွဲ(ဃ)အရ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် ဒေသခံများမှ ၎င်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရထိန်းသိမ်းထားသည့် သဘာဝသစ်တောများနှင့်ဒီရေတောများ

သစ်တောဦးစီးဌာနအနေနဲ့ တည်ထောင်ခွင့်ပြုမယ့် နေရာဒေသတွေကတော့ -

- (က)သဘာဝတောများ ပျက်စီးပြုန်းတီးပြီး သဘာဝအလျောက်ပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းရန် ခက်ခဲသော နေရာများ၊
- (ခ)ဒေသလိုအပ်ချက်အတွက် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများနှင့်ဝင်ငွေအခွင့်အလမ်းများထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရန် အလားအလာရှိသည့်နေရာများ၊
- (ဂ)ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၏ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် သစ်တောဦးစီးဌာနမှ တည်ထောင်ခဲ့သည့် ကျေးရွာထင်းစိုက်ခင်းများ
- (ဃ)မြေနှင့် ရေအရင်းအမြစ်များကိုထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်သည့်ဒေသများ၌ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန် သင့်လျော်သောနေရာများ၊
- (င)အကြောင်းရင်းတစ်ခုခုကြောင့် ဒေသခံလူထုက စီမံအုပ်ချုပ်သင့်သည့်သဘာဝတောများ၊
- (စ)အစဉ်အလာနှင့် ဓလေ့ထုံးစံအရ ဒေသခံလူထုက

စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်လာခဲ့သောနေရာများ။

ကေအနည်းဆုံး/အများဆုံး သတ်မှတ်ဖော်ပြမထားဘဲဒေသနှင့်မြေနေရာအကျယ်အဝန်း၊ ရည်ရွယ်ချက်တို့အပေါ်မူတည်၍ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ဒေသခံများ စိတ်ဝင်စားမှုအပေါ်အခြေခံ၍ စီမံချက်ပါအတိုင်း ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အပေါ်မူတည်ကာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို အထောက်အကူပြုပြီးအဖွဲ့ဝင်များအကျိုးရှိစေနိုင်မည့်ဧရိယာဖြစ်လျှင်ခွင့်ပြုပေးနိုင်ပါတယ်။ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီအဖွဲ့တွင် အဖွဲ့ဝင်အနည်းဆုံး(၅)ဦး လိုအပ်ပြီး ကျေးရွာရှိဒေသခံပြည်သူများအားလုံးပါဝင်နိုင်ပါက အကောင်းဆုံးဖြစ်ပြီး ဒေသခံများအားလုံးထိန်းသိမ်းပြီး အကျိုးတူမျှဝေခံစားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(၃) နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြဿနာ

မေး။အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန် လျှောက်လွှာပုံစံတွင် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လိုသူကို မှတ်ပုံတင်ရာ၌ အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်နံပါတ်မရှိခဲ့လျှင် မည်သို့ဆောင်ရွက်သင့်ပါသနည်း။

ဖြေ။အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်နံပါတ်မရှိပါက သက်ဆိုင်ရာဌာနသို့လျှောက်ထားရန်ဖြစ်ပြီး လျှောက်ထားစဉ်ကာလ၌ ယင်းရွာမှ ရွာသားဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြသည့်ကျေးရွာတာဝန်ခံ၏ ထောက်ခံစာကို အထောက်အထားအနေဖြင့် ယာယီအသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

(၄)အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်၏ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဆိုင်ရာရပိုင်ခွင့်ကို ဆက်ခံခြင်း

မေး။အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်၏ ခံစားခွင့်များကို ၎င်း၏မျိုးဆက်များက ဆက်ခံနိုင်ပါသလား။

ဖြေ။ထိုအခွင့်အလမ်းများကို တရားဝင်ဆက်ခံသူက အခြားပစ္စည်းများကဲ့သို့ ဆက်ခံခွင့်ရှိပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များအရ အမွေဆက်ခံခွင့်မှတစ်ပါး ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဧရိယာအား ရောင်းချခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်း၊ ပေါင်နှံခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်း၊ လှူဒါန်းခြင်းစသည်တို့ ပြုလုပ်၍မရပါ။

(၅) အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်မှုလုပ်ငန်း နှစ်ခုတွင် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ခြင်း

မေး။အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်သူများသည် အခြားအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းတည်ထောင်ရန် လျှောက်ထားနိုင်ပါသလား။

ဖြေ။ တည်ထောင်ပြီး အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းတစ်ခုမှအသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များသည် အခြားအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ရန် လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ ပါဝင်သော အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းနှစ်ခုမှတာဝန်များကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်နိုင်သမျှကာလပတ်လုံး အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း နှစ်ခုစလုံးတွင် ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

(၆)အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ရန် လိုအပ်သော အရည်အချင်း

မေး။အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း အသုံးပြုသူများအဖွဲ့အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏တာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းရန် အချိန်မရှိသော(သို့မဟုတ်) အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို ဆန့်ကျင်သောရွာသားများကို မည်သို့ဆောင်ရွက်သင့်ပါသနည်း။

ဖြေ။အသုံးပြုသူများအဖွဲ့၏တာဝန်ကို ခွဲဝေထမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိသူနှင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်ရန်အစီအစဉ်ကို လက်မခံနိုင်သူ ရွာသားများသည် အစကတည်းက အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ယင်းတို့၏ ပါဝင်မှုသည်လည်း အသုံးပြုသူများအဖွဲ့၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကိုထိခိုက်စေပြီး အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်ခြင်းကိုလည်း ဆုံးရှုံးစေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ကို အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းတာဝန်ကို စိတ်ဝင်စားစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သူ ရွာသားများဖြင့်သာ ဖွဲ့စည်းသင့်ပါသည်။

၇။ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် အပူပိုင်းဒေသ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ရန်လိုအပ်သည့်အရည်အချင်း

မေး။သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့်အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်း စိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနမှဝန်ထမ်းများသည် အသုံးပြုသူများအဖွဲ့တွင် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်နိုင်ပါသလား။

ဖြေ။ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် အပူပိုင်းဒေသ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနမှဝန်ထမ်းများသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက် ၂၀၁၉ နှင့်အညီ အဖွဲ့တွင်ပါဝင်၍ အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏တာဝန်များကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်ပါက အသုံးပြုသူများအဖွဲ့တွင် ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

ဒိုးတူဘောင်ဘက်

မောင်ချမ်းမြေ့ (သစ်တော)

“ဝမ်းသာလိုက်တာ ဆရာလေးရယ်....ကျွန်တော် တို့ အရင်တုန်းကလို သစ်တောကြီးဝိုင်း ကျူးကျော်တွေ မဟုတ်တော့ဘူးပေါ့ ဆရာလေး”

“မှန်ပါ့ဗျာ....ဒါ ဦးလေးတို့ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ သစ်တောကြီးဝိုင်း ကျူးကျော်စာရင်းကောက်တုန်းက သစ်တောဦးစီးဌာနနဲ့ အပြည့်အဝပူးပေါင်းပြီး လိုက်နာစာ ရင်းသွင်းဆောင်ရွက်တဲ့ အကျိုးကျေးဇူးပေါ့ဗျာ....”

“ဟုတ်တယ်နော် ဆရာလေး....အဲ့တုန်းကသာ သစ်တောဌာနစကားနားမထောင်ခဲ့ရင် ခုလိုလက်မှတ်အချိုး မြှင့်ခံရမယ် မထင်ဘူးနော်”

“သိပ်မှန်တာပေါ့ဗျာ....ဦးလေးတို့သာ အခုလို ကျွန်တော်တို့ပြောတာလေးတွေ လိုက်နာ နားထောင်ပေးပီး ကျွန်တော်တို့ပေးတဲ့ အပင်လေးတွေကိုသာ ရှင်အောင်စိုက် ပေး ဦးလေးတို့ရှေ့မှာ ကျွန်တော်တို့ သစ်တောဌာနရှိ တယ်....”

“ဒါဆို နှစ် (၃၀) တရားဝင်လက်မှတ်ရပြီ ဆိုပေမဲ့ သစ်တောပင်တွေကိုမပျိုးတတ်ဘူးရှင်အောင်လည်း မ စိုက်ဖူးဘူး ဆရာလေးရေ၊ အဲ့ဒါကြောင့် စိုက်နည်းပျိုး နည်းတွေနဲ့ သစ်ပင်တွေကြီးလာလို့ သစ်တောထွက်ပစ္စည်း ရောင်းတာတွေပီးတော့ သူများကကိုယ့် CF မြေ လာကျူး ကျော်တာတို့ ဖြစ်လာရင်ရော သစ်တောဌာနက ဦးလေးတို့ မနစ်နာအောင် ဘယ်လိုကူညီပေးလဲခင်ဗျ”

“ဟုတ်ကဲ့ဦးလေး....ဦးလေးတို့ မနစ်နာအောင် ကျွန်တော်တို့သစ်တောဌာနက ကူညီပေးလို့ရတာလေးတွေ ပြောပြပေးမယ်....”

နံပါတ် (၁) သစ်တောသစ်ပင်စိုက်ပျိုးဖို့ ပထမ ခုတ်ပတ် အတွက် ရှင်းအောင်ပြောရရင် ပထမဆုံး စိုက်လို့ရ အောင် လိုတဲ့သစ်စေ့တွေ၊ ပျိုးပင်တွေကို ကူညီပံ့ ပိုးပေးမယ်....

နံပါတ် (၂) CF သစ်တောကို စီမံအုပ်ချုပ်တာ၊ သစ်တော ပြုစုစိုက်ပျိုးတာတွေနဲ့ သစ်တောထွက်ပစ္စည်း တ ရားဝင်ထုတ်ယူတာတွေအတွက် သိသင့်တဲ့နည်း

- ပညာတွေ အကူအညီပေးမယ်....
- နံပါတ် (၃) သစ်တောထွက်ပစ္စည်း စနစ်တကျထုတ်ခွင့်၊ ကြီးကြပ်တာနဲ့ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားတာတွေ လုပ်နိုင်ဖို့ ညှိနှိုင်းကူညီပေးမယ်....
- နံပါတ် (၄) CF သစ်တောလုပ်ငန်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အငြင်း ပွားမှု၊ ပြဿနာတွေကို ကူညီဖြေရှင်းပေးမယ်....
- နံပါတ် (၅) ကိုယ်မြေကို သူများ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်တာ တွေ ကိုယ်မြေထဲ ကိုယ်စိုက်ထားတဲ့ သစ်နဲ့သစ် မဟုတ်တဲ့သစ်တောထွက်ပစ္စည်းကို လာခိုးထုတ်/ ခိုးခုတ်တာတွေ၊ ဖျက်ဆီးတာတွေကိုလည်း ဥပဒေ အကြောင်းဆိုင်ရာ အကူအညီပေးမယ်....
- နံပါတ် (၆) CF လက်မှတ်ရထားတဲ့ ဦးလေးတို့ သစ်တော အသုံးပြုသူများအဖွဲ့ သိသင့်တဲ့၊ လွှမ်းခြုံသက် ရောက်စေတဲ့အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်တွေ ရှိလာ ရင်လည်း အရင်ဆုံးအသိပေးမယ်....
- နံပါတ် (၇) ဦးလေးတို့ CF ဧရိယာတွေမှာ အခြားစီမံကိန်း တွေဆောင်ရွက်လို့ရှိရင် သစ်တောသစ်ပင်တန်ဖိုး၊ သီးနှံပင်တန်ဖိုးတွေအပြင် ဆုံးရှုံးမှုလျော်ကြေး

လိုချင်ရင်လည်း ဥပဒေကြောင်းအရ ဝိုင်းဝန်းကူညီပေးမယ်။ သင့်လျော်တဲ့ သတ်မှတ်ကာလအတွင်း လျော်ကြေးရအောင် သက်ဆိုင်တဲ့ ဌာနတွေ၊ အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးဦးမှာပေါ့ ခင်ဗျာ....။

“ဝမ်းသာလိုက်တာ ဆရာလေးရာ ဒါဆို သစ်တောဌာနနဲ့ ကျွန်တော်တို့ CF အဖွဲ့တွေက ဒိုးတူဘောင်ဘက်လုပ်ရမဲ့ သဘောဖြစ်သွားပြီ”

“ဟုတ်တာပေါ့ဗျာ....ဦးလေးပြောသလို ဒိုးတူဘောင်ဘက်ပေါ့”

“အေးဗျာ....အရင်ကလို ကျူးကျော်သာဆိုရင် တော်တော်မျက်နှာငယ်ရတာ ခုတော့တရားဝင်ဖြစ်သွားတဲ့ အပြင် နှစ် (၃၀) လုပ်ကိုင်ခွင့်နဲ့ အမွေဆက်ခံခွင့် အထိပါရခဲ့လို့ ရွာသူရွာသားတွေကိုယ်စား ကျေးဇူးတင်ကြောင်းပြောပါရစေခင်ဗျာ”

“ရပါတယ် ဦးလေးရေ ဦးလေးတို့က ကျွန်တော်တို့ ပြောပြတာတွေနားထောင် လိုက်နာပေးပြီး ကိုယ့်စားဝတ်နေရေးအတွက် ကောက်ပဲသီးနှံလေး တွေလည်းစိုက်၊ နောက်ပြီးကျွန်တော်တို့ သစ်တောဌာနနဲ့ ဦးလေးတို့ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အကျိုးရှိသွားအောင် ကျွန်တော်ပေးထားတဲ့ သစ်ပင်လေးတွေကို ရှင်အောင်သာ စိုက်ပေးပေါ့ဗျာ”

“ဟုတ်ကဲ့ပါ ဆရာလေး”

“ကျေးဇူးပါ ဦးလေး ဒါပေမဲ့ တစ်ခုတော့ရှိတယ်ခင်ဗျ”

“ဘာများလဲ ဆရာလေးရဲ့”

“ဒီလိုပါခင်ဗျာ ကျွန်တော်တို့ ဘာအလုပ်ပဲလုပ်လုပ်၊ ဆောင်ရန်ရှောင်ရန်လေးတွေ သိထားတဲ့သူက တစ်ပန်းသာစမြဲပဲ ပြီးတော့ ဥပဒေလိုက်နာ ဘေးကင်းကွာဆိုသလို လုပ်မှားကိုင်မှားဖြစ်ပြီး ဥပဒေတွေနဲ့လည်း မရင်ဆိုင်ရအောင် ဦးလေးတို့ ပြည်သူတွေကို နည်းနည်းလေးမှာ လိုက်ဦးမယ်ခင်ဗျ”

“ဟုတ်ကဲ့ ဆရာလေးရေ တက်လာတဲ့သူတွေ အကုန်လုံးသိရအောင် ပြောပြပေးပါဦး”

“ဒီလိုပါ ဦးလေးခင်ဗျ”

ပထမအချက် အနေနဲ့ ဦးလေးတို့ CF အတွက် ခွင့်ပြုထားတဲ့မြေကို အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု စီမံချက်မှာ ဖော်ပြထားတဲ့ ကိစ္စတွေကလွဲပြီး အခြားကိစ္စရပ်တွေ၊ လုပ်ငန်းတွေအတွက် အသုံးမပြုရပါဘူးခင်ဗျ။

ဒုတိယအချက် အနေနဲ့ CF သစ်တောကို ရောင်းချတာတွေ၊ ငှားရမ်းတာ၊ ပေါင်နှံတာ၊ လွှဲပြောင်းတာတွေအပြင် လှူဒါန်းတာတွေကိုလည်း မလုပ်ကြဖို့မှာချင်ပါ

တယ်ခင်ဗျ။

တတိယအချက် အနေနဲ့ ကိုယ့် CF ထဲမှာ ဘယ်လိုအကြောင်းနဲ့မှ သတ္တု၊ ကျောက်၊ သဲ၊ ပြွန်းနဲ့ အခြားသယံဇာတတူးဖော်တာတွေ လုပ်လို့မရပါခင်ဗျ။

စတုတ္ထအချက် အနေနဲ့ ဦးလေးတို့ CF လုပ်ငန်းနဲ့ မသက်ဆိုင်တဲ့ အခိုင်အမာအဆောက်အဦးဆောက်တာတွေ၊ လူဝင်ရောက်နေထိုင်တာတွေလည်း မလုပ်ဖို့ အကြံပြုချင်ပါတယ်ခင်ဗျ။

နောက်ဆုံးအချက် အနေနဲ့ကတော့ တည်ဆဲ ဥပဒေများအရ နိုင်ငံတော်က တားမြစ်ကန့်သတ်ထားတဲ့ သီးနှံတွေ၊ အပင်အမျိုးအစားတွေကို လုံးဝ (လုံးဝ) စိုက်ပျိုးတာမလုပ်ဖို့ အကြံပြုချင်ပါတယ် ဦးလေးရေ”

“ကျေးဇူးပါဆရာလေးရေ ကျွန်တော်တို့အတွက် သစ်တောဌာနကအများကြီး ကူညီပေးထားတာဆိုတော့ ဒိုးတူဘောင်ဘက်ဖြစ်သွားအောင် ကျွန်တော်တို့ကလည်း သစ်တောဌာနသတ်မှတ်ထားတဲ့ တားမြစ်ချက်တွေကို လိုက်နာဆောင်ရွက်သွားပါမယ်ဗျာ”

“ဟုတ်ကဲ့ပါ ဦးလေးရေ ကျေးဇူးပါဗျာ”

“ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် တစ်ရွာလုံးဒိုးတူဘောင်ဘက်ဖြစ်အောင် ရွာပြန်ရောက်ရင် ကျန်တဲ့လူတွေကို ပြန်ပြီး ပြောပြ ရဦးမယ်....ဆရာလေးရေ....ကျေးဇူးနော်

“ဟုတ်ကဲ့ဦးလေး ဖြည်းဖြည်း ပြန်ပါခင်ဗျ”

+++++

စာမျက်နှာ (၃၉) မှအဆက်

References

Ahmad Faizal Abdull Razis. 2014. Health Benefits of *Moringa oleifera*

Albino V.C.S., Mori F.A. and Mendes L.M. 2010. A study of the bonding of wood from *Eucalyptus grandis* W. Hill ex Maiden using resorcinol formaldehyde adhesive. *Cerne, Lavras* **16** (4): 443-449

Andrea F.S. Santos, Adriana C. C. Argolo, Patricia M.G. Paiva and LUana C.B.B. Coelho. Antioxidant Activity of *Moringa oleifera* Tissue Extracts

Anna Baldisserotto, Piergiacomo Buso, Matteo Radice, Valeria Dissette, Ilaria Lampronti, Roberto Gambari, Stefano Manfredini and Silvia Vertuani. *Moringa oleifera* Leaf Extracts as Multifunctional Ingerdients for “Natural and Organic” Sunscreens and Photoprotective Preparations

နောက်ကျောပုံးပုဒာသက်

နေထိုင်ကျက်စားရာ နေရာဒေသများ

မြန်မာ့ရွှေသမင်ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတို့၌တွေ့ရှိရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ခြောက်သွေ့သော မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတို့၌ တွေ့ရှိရသည်။ ယခုအခါ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မင်းဘူးခရိုင်၊ ရွှေစက်တော်ဘေးမဲ့တောကြီးပိုင်းနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ရွှေဘိုခရိုင်၊ ချပ်သင်းဘေးမဲ့တောကြီးပိုင်းတို့၌ အသင့်အတင့် ပေါများစွာတွေ့ရှိရသည်။

ရွှေသမင်များကို အပူပိုင်းဒေသခြောက်သွေ့သည့် အင်တိုင်းတောခြောက်များ၌ အများဆုံးတွေ့ရှိရသည်။ ရွှေသမင်များသည် မိမိနေထိုင်ရာအနီးရှိ လူတို့စိုက်ပျိုးထားသည့်စိုက်ခင်း၊ ပျိုးခင်းများနှင့် မနီးမဝေးရှိ မြေပြန့်တောခြောက်များ၌ နေထိုင်လေ့ရှိကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ သန်းဒဟတ်တောများ၌လည်း အများအပြားတွေ့ရှိရသည်။

အရွယ်ပမာဏနှင့် ထင်ရှားသည့်လက္ခဏာများ

သမင်များသည် ခြေထောက်၌ ခွာပါသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဖြစ်သည်။ အရွယ်ရောက်သည့် သမင်ထီးကြီးများ၌ အလွန်ရှည်လျားလှပသော ဦးချိုတစ်စုံပါရှိကြသည်။ သမင်သည် ဆတ်ထက် ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်သေးသွယ်သည်။ သမင်မများ၏ ကိုယ်လုံးသည် သမင်ထီးများ၏ ကိုယ်လုံးထက် ပို၍သေးသွယ်သည်။ အရွယ်ရောက်သည့် သမင်များ၏ ကိုယ်အလျားသည် ၅၉-၇၁ လက်မခန့်ရှည်ပြီး ပခုံးအမြင့်၌တိုင်းလျှင် ၄၃ - ၄၉ လက်မ

အထိမြင့်သည်။ အမြီးသည် ၈ - ၁၂ လက်မခန့်ရှည်ပြီး ကိုယ်အလေးချိန်မှာ ၂၅၆ မှ ၃၈၆ ပေါင်အထိလေးသည်။ အရွယ်ရောက်သည့် သမင်ထီးကြီးများ၌သာ ဦးချိုများပါရှိကြပြီး သမင်မများ၌ ဦးချိုများမပါရှိကြပေ။

အရွယ်ရောက်သည့် သမင်ထီးကြီးများ၌ ဦးချိုအတက်အခက်များသည် ၇ - ၈ ခုအထိပါရှိကြသည်။ ဦးချိုအလျားသည် ၄၂ လက်မခန့်ရှည်လျားသည်။ သမင်များသည် အလွန်လှပသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဖြစ်ပြီး အရွယ်ရောက်သည့်သမင်ထီးကြီးများ၏ ကိုယ်အရောင်သည် အညိုရောင်နှင့် အနက်ရောင်ဖြစ်ပြီး အမွေးများမှာထူထဲကြမ်းတမ်းသည်။ လည်ဆံမွေးများသည် လည်ပင်းကို ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။ သမင်ကလေးများ၏ ကိုယ်ပေါ်၌လည်း အစက်အပျောက်များပါရှိသည်။ သမင်မများ၏ကိုယ်အရောင်သည် နီညိုသောအရောင်ဖြစ်သည်။ သမင်များ၏ ခြေတံများသည် ရှည်လျားသေးသွယ်ကြသည်။ သမင်များ၏ ဦးခေါင်းနှင့်လည်ပင်းမှာလည်း အလွန်သေးသွယ်ကြသည်။

အလေ့အထများ

သမင်ထီးကြီးများ၏ ဦးချိုများသည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းအသစ်လဲရစမြဲဖြစ်သည်။ အထီးများသည် ၂ နှစ်သားအရွယ်မှစပြီး ဦးချိုပေါက်ကြသည်။ ၇ နှစ်သား အရွယ်တွင် စုံစုံလင်လင် ပြည့်ပြည့်ဝဝပေါက်ကြသည်။

နှစ်စဉ် တစ်နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ် ဩဂုတ်လအတွင်း၌ ဦးချိုများ လဲလေ့ရှိသည်။ ဦးချိုလဲချိန်တွင် သမင်ထီးကြီးများသည် အပြင်သို့ထွက်၍ အစာစားလေ့မရှိဘဲ တောထူထဲနေရာများ၌ ခိုအောင်းနေလေ့ရှိသည်။ အသက် ၇ နှစ်အရွယ်ရောက်မှ ဦးချိုများသည် ပြည့်ပြည့်ဝဝ ပေါက်ကြသည်။ ဦးချိုများ ပြန်ပေါက်ရန်အတွက် ရက်သတ္တပတ် ၁၀ ပတ်မှ ၄ လအထိ ကြာမြင့်သည်။

သမင်များသည် အနံ့ခံအာရုံ အလွန်ထက်မြက်ပြီး အပြေးလည်းအလွန်သန်ကြသည်။ ရှင်းလင်းသည့် မြေပြန့်များတွင် ခွေးများလိုက်၍မမှီအောင် ပြေးနိုင်ကြသည်။ အရွယ်ရောက်သည့် သမင်ထီးကြီးများသည် မကြာခဏ အချင်းချင်းတိုက်ခိုက်လေ့ရှိကြသည်။ ဤသို့တိုက်ခိုက်ခြင်းကြောင့် ဦးချိုစူးပြီး မျက်စိကန်းနေသော သမင်ဖိုများကို တွေ့ရတတ်သည်။

၎င်းတို့၏ ကိုယ်ဝန်ဆောင်သည့် ကာလမှာ ၂၄၀ မှ ၂၄၄ ရက်အထိ ကြာမြင့်သည်။ အောက်တိုဘာလမှ နိုဝင်ဘာလအတွင်း မွေးလေ့ရှိကြသည်။ တစ်ကြိမ်မွေးလျှင်လည်း တစ်ကောင်ကိုသာ မွေးလေ့ရှိသည်။ ၎င်းတို့၏ သက်တမ်းမှာ ၁၀ နှစ်ဖြစ်သည်။ လူတို့ မွေးမြူထားပါက

အသက်၂၀ နှစ်အထိရှည်ကြသည်။ သမင်ကလေးများသည် မိခင်နှင့်အတူ ၂ နှစ်အထိ အတူနေလေ့ရှိကြသည်။

သမင်များသည် ရက်အတော်ကြာအောင် ရေမသောက်ဘဲနေနိုင်ကြသည်။ သမင်ထီးကြီးများသည် နံနက်စောစောနှင့် ညနေအချိန်၌ ရွှံ့အိုင်တွင် လူးလေ့ရှိကြသည်။ သမင်မများသည် ရွှံ့လူးလေ့ မရှိကြပေ။

သမင်များသည် နေ့အခါ၌ တောချုံများအတွင်း ခိုအောင်းနေပြီး ည၌အချိန်အခါရောက်မှသာ အစာရှာထွက်လေ့ရှိကြသည်။ လူတို့စိုက်ပျိုးထားသည့်စိုက်ခင်းနှင့် ပျိုးခင်းများကိုလည်း ဝင်ရောက်စားသောက် ဖျက်ဆီးတတ်ကြသည်။ မွေးမြူထားပါက အလွန်ယဉ်လွယ်သည့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဖြစ်သည်။

အစားအစာများ

၎င်းတို့၏ အစားအစာများမှာ ချုံနွယ်များ၊ သစ်ရွက်များ၊ မြက်နုများ၊ ကြွေကျနေသည့် သစ်သီးများ၊ ပန်းပွင့်များ၊ ရေ၌ ပေါက်ရောက်သည့် အပင်ငယ်များနှင့် အစို့အညောက်များကို စားသောက်ကြသည်။ ညအချိန်၌လည်း လူတို့စိုက်ပျိုးထားသည့် စပါးခင်းများသို့လည်း ဝင်ရောက်စားသောက် ဖျက်ဆီးတတ်ကြသည်။

အထွေထွေ

သမင်များသည် လုံးဝကာကွယ်ထားသည့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဖြစ်သည်။ ရွှေသမင်များကို သစ်တောဦးစီးဌာနက စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ထားသဖြင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မင်းဘူးခရိုင် ရွှေစက်တော်ဘေးမဲ့တောကြီးဝိုင်းနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး ရွှေဘိုခရိုင် ချပ်သင်းဘေးမဲ့တောကြီးဝိုင်းအတွင်း၌ ယခုအခါ အသင့်အတင့်ပေါများစွာ ပေါက်ပွားနေသည်ကိုတွေ့မြင်ရသည်။

လူတို့က အသားစားရန်နှင့် ဦးချိုရရှိရန်အတွက် ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်ခြင်းကြောင့် သမင်ဦးရေ ကျဆင်းသွားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မန္တလေးမြို့၌ ရွှေစိုင်းခတ်ရာတွင်လည်း သမင်သရေကို အသုံးပြုကြသည်။ အချို့သော လူများက သမင်သားစားလျှင် သမင်ကွက်ခေါ် အရေပြားရောဂါ ဖြစ်တတ်သည်ဟု အယူရှိကြပြီး သမင်သားကို မစားကြပေ။

ဒီဝမျိုးစုံ ကြွယ်စေဖို့
သဘာဝတောတွေ ထိန်းသိမ်းစို့။

ကမ္ဘာ့ကမ္ဘာ

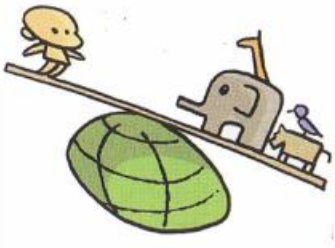
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဒီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနေ့
မေလ (၂၂)ရက်
World Biodiversity Day

ဒီဝမျိုးကွဲတွေ လျော့နည်းလာရင်
သဘာဝကြီး ဟန်ချက်ပျက်မယ်။

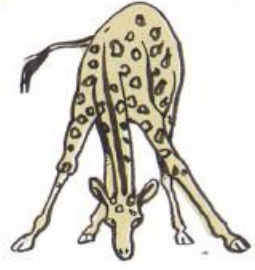

အင်းဆက်တွေ ပျောက်ကွယ်သွားရင်
ဂေဟစနစ်တွေ ယိုယွင်းပြီး
ကမ္ဘာကြီးလည်း ပျက်စီးသွားမယ်။

လူသားဟာ ကျန်သက်ရှိတွေနဲ့
မျှတ အချိုးညီစွာ
အတူတွဲနေထိုင်ဖို့
အရေးကြီးတယ်။

စားကျက်ပျောက်ရင်
ပျိုးသုဉ်းမယ်။

အင်းဆက်တွေ မရှိတော့ရင်
ကမ္ဘာကြီးဟာ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း
ပျက်ယွင်းသွားမယ်။

သမင် (ရွှေသမင်) မြန်မာ့ရွှေသမင်

ဦးဟုတ်လင်း

အင်္ဂလိပ်အမည်။ Eld's deer, Thamin, Brow – antlered deer. Dancing deer.

သိပ္ပံအမည်။ *Panolia eldii thamin.*

မျိုးစဉ်။ Artiodactyla.

မျိုးရင်း။ Cervidae.

မျိုးစု။ Panolia.

မျိုးစိတ်။ eldii.

မျိုးစိတ်ကွဲ။ thamin. တို့ ဖြစ်ကြသည်။

သမင်မျိုးစိတ်များတွင် မျိုးစိတ်ကွဲ (၃)မျိုးကိုတွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းတို့မှာ

၁။ မဏိပူရသမင် Manipur brow - antlered deer or Eld's deer, *Panolia eldi eldi.*

၂။ မြန်မာ့ရွှေသမင် Eld's deer, , Thamin, Brow - antelered deer, *Panolia eldi thamin.*

၃။ လှီးဒယားသမင် Thai brow - antelered deer, *Panolia eldii siamensis.* တို့ဖြစ်ကြသည်။

Cervidae မျိုးရင်း၌ ပါဝင်သည့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များမှာ -----

(၁) ကတိုးကောင် Musk deer, *Moschus mochiferus.* (၂) ချေ Barking deer, *Muntjacs, Muntiacus munjaejac.*

(၃) ဆတ် Sambar deer, *Rusa unicolor* (၄) ဒရယ် Indian hog deer, *Cervus porcinus* တို့ဖြစ်ကြသည်။

